NordDobrogea Cultural

Nr.24 / 2023

EDITOR: Centrul Cultural „Jean Bart”, Tulcea, manager: Ionuț Paul Ștefan
Finanțator: CONSILIUL JUDEȚEAN TULCEA
Administrator public: Dumitru Mergeani

Sfântul Gheorghe ademenind puii balaurului răpus

Cuprins

• BOGDAN PASCAL. ZIUA MONDIALĂ A TEATRULUI LA „JEAN BART” /3
• ROXANA MELNICU. ACTOR ŞI PSIHOLOG: NELU SERGHEI /5
• PETRU ȚINCOCA. TAKE, IANKE ŞI CADÎR DE TULCEA /9
• UN FIU AL TULCEI LA ALBA IULIA - ALEXANDRU PAL/11
• GEORGE GEORGESCU /13
• GHEORGHE BUCUR. CASSIUS IONESCU TULCEA/16
• MAGNATUL PETROLULUI NĂSCUT ÎN DELTĂ. ION ADAMACHE /19
• UN PRIMAR INTRAT ÎN ISTORIE. ŞTEFAN BORŞ /21
• BOGDAN PASCAL. OLIMPIU VLADIMIROV - IDENTITATEA PERENĂ A POEZIEI /23
• PETRU ȚINCOCA. NEDIN GEANBAI, UN OM ÎN CARE AU INTRAT MULTE MEŞTEŞUGURI / 26
• ADRIAN PAL. EVOCĂRI/ 29
• MIHAI MARINACHE. IOAN GHEORGHIȚĂ SAU CERTITUDINEA POEZIEI.../35
• ION FLOREA PANDEL. / 39
• CALENIC FLOAREA. BOGDAN T. IVANOV – ROMANCIER LA 19 ANI /40
• EMIL CIORAN. /55
• BOGDAN BOLA. GENERALUL STAN POETAŞ /44
• MOMÂRLANII...POPULAȚIA CARE NU EXISTĂ ÎN DICȚIONARE... /47
• CEZAR IVĂNESCU - POET SI RAPSOD UNIC / 49
• FOTOGRAFUL ADOLPHE CHEVALLIER. /51
• PETRE MARAVELA. PICTORUL–MARINAR DIMITRIE ŞTIUBEI / 53
• ADRIAN HALIL-SECARĂ. CELE MAI NOI CĂRȚI ALE CERCETĂTORULUI TUDOSE TATU /55
• AUREL IFRIM. FEMEIA, NOAPTEA ŞI CÂNTĂREȚUL /57
• MEDIC EMINENT ŞI ARTIST DE VALOARE. CORINA ELENA DI VREARI /59
• DORIN POPESCU. PROFIL DE PROFESOR /60
• AUREL IFRIM. ÎNTRE SUBLIM ŞI ABJECT - VALENTIN ŞERBU /61
• MONICA BUHAI. OLIMPIADA NAȚIONALĂ CORALĂ /63

Colegiul redacţional:

Redactor şef: Aurel Ifrim
(e-mail: aurelifrim2003@gmail.com)

Victor H. Baumann, Petru Şolcă, Nicolae C. Ariton, Adrian Pal,
Traian Oancea, pr. Felix Lucian Neculai,
Bogdan Pascal

Lector: Bogdan Pascal

Tehnoredactor: Marian Mocanu

Sediul revistei:
Centrul Cultural „Jean Bart” Tulcea,
str. Progresului, nr. 34,
cod poştal 820029,
telefon 0240.519329

Revista s-a tipărit la *S.C. INFCON S.A. Constanța,*
str. Prof. Murgoci, nr. 1.
Cod: ISSN 2285 - 469

Foto copertă 1: Simbol al Deltei Dunării: egreta albă, numită şi " PASĂREA MIREASĂ" Foto: Mihaela Buzneri

Conform art. 206 din Codul Penal, responsabilitatea juridică asupra conţinutului textelor publicate aparţine în întregime autorilor
REVISTA SE DISTRIBUIE GRATUIT

Bogdan Pascal

Ziua Mondială a Teatrului la „Jean Bart"

Instituită în 1961, de Institutul Internaţional de Teatru (ITI), Ziua Mondială a Teatrului a devenit un eveniment anual din 1962, organizat de centrele ITI şi comunitatea internaţională de teatru. Institutul Internaţional de Teatru reprezintă cea mai importantă organizaţie non-guvernamentală din domeniul artistic şi a fost înfiinţată în 1948, la iniţiativa UNESCO.

„Este misiunea noastră, a creatorilor de teatru, purtători ai torţei luminilor de la cea dintâi apariţie a celui dintâi actor pe cea dintâi scenă de teatru, să fim în avangarda luptei împotriva a tot ce e urât, sângeros şi inuman. Să înfruntăm acestea cu tot ce e frumos, pur şi uman. Noi, şi nimeni altcineva, avem puterea de a răspândi viaţă. Împreună, să o facem să strălucească, în numele unei lumi unice şi al unei omeniri unice", apreciază actriţa egipteană Samiha Ayoub, în mesajul anual transmis lumii întregi cu prilejul Zilei Mondiale a Teatrului.

Anul acesta, Centrul Cultural „Jean Bart" a organizat o serie de evenimente cultural-artistice dedicate Zilei Mondiale a Teatrului, 27 Martie, moment considerat un prilej de sărbătoare pentru comunitățile de teatru din întreaga lume, dar și de promovare a artei teatrale în rândul publicului.

Astfel, în data de 1 aprilie a.c., actorii Teatrului „Jean Bart" au oferit spectacolul „Caii la fereastră", de Matei Vișniec, în regia Drucec Vitalie, cu scenografia realizată de Adrian Suruceanu, iar designul costumelor aparținând Stelei Verebceanu. Din distribuție fac parte Irina Naum (Mama, Fiica, Soția), Cristi Naum (Tatăl, Fiul, Soțul) și Mihai Gălățan (Mesagerul), spectacolul fiind conceput în stil elisabetan, animând un spațiu foarte intim în relația public-actor.

Din distribuție fac parte Irina Naum (Mama, fiica, soția), Cristi Naum (Tatăl, fiul, soțul) și Mihai Gălățan (Mesagerul), spectacolul fiind conceput în stil elisabetan, animând un spațiu foarte intim în relația public-actor.

Piesa „Caii la fereastră", care a fost scrisă în 1985 de dramaturgul Matei Vișniec, poate fi privită ca o prelungire a absurdului social, fiind o piesă în care autorul demască manipularea indivizilor prin „marile idei".

Spectacolul explorează așadar o temă actuală, cu întorsături de perspectivă neașteptate, inedite, unele codificate, despre uciderea personalității în oameni, despre absurdul războiului din secolul XXI.

Cu acest prilej, în rândurile spectatorilor s-au aflat personalități culturale precum: poetul, dramaturgul și romancierul Matei Vișniec, criticii de teatru Doru Mareș, Monica Andronescu, reprezentanți ai unor

instituții teatrale precum Angela Zarojanu, director al Teatrului Municipal „Matei Vișniec", Suceava, Alexadru Vasilache, directorul Teatrului „Mihai Eminescu", Botoșani, nu în ultimul rând, doamnele Alisa Grecu, director al Studioului „Moldova Film", din Republica Moldova, și Victoria Țurcan, specialist în arhivare digitală.

În același context al acțiunilor culturale organizate pentru aniversarea Zilei Mondiale a Teatrului, Centrul Cultural „Jean Bart", cu sprijinul ICEM Tulcea a organizat, în data de 1 aprilie a.c., la Casa Avramide, o lansare de carte având-l ca invitat special pe dramaturgul Matei Vișniec.

În domeniul dramaturgiei Matei Vișniec este considerat a fi autorul român cel mai jucat în perioada post-decembristă, piese de teatru sub semnătura acestuia au fost jucate în peste 30 de țări și traduse în peste 25 de limbi, de asemenea, un număr de aproximativ 30 piese de teatru sunt scrise în limba franceză, dramaturgul solicitând azil politic în Franța, în anul 1987 și primind cetățenia franceză în anul 1993.

În cadrul evenimentului literar amintit, sub moderarea criticului Doru Mareș au fost lansate două volume literare de Matei Vișniec.

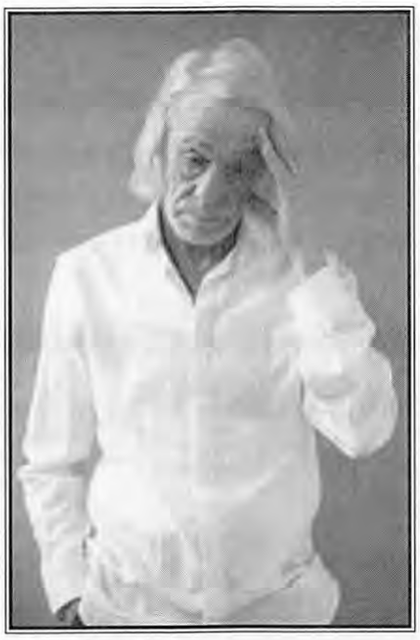
Este vorba de romanul „Un secol de ceață", apărut în anul 2021, la Editura Polirom, roman despre al cărui conținut autorul a afirmat că este plasat în categoria ficțiunilor istorice, cu baze de plecare reale, multe capitole din cuprinsul acestuia aflându-se sub umbra unor personaje istoric nefaste precum Hitler și Stalin, un roman care vorbește despre dilemele secolului trecut și prefigurează contextual dilemele viitorului.

Celălalt volum se intitulează „Procesul comunismului prin teatru" și este o antologie de piese dramatice, apărută tot la Editura Polirom, în anul 2022, cu intenția de realiza o radiografie a ororilor morale și spirituale din sistemul comunist realizate sub tentația ideologică a celei mai bune lumi posibile.

Roxana Melnicu

ACTOR ȘI PSIHOLOG: NELU SERGHEI

Cât de multă nevoie are un actor de cunoștințe psihologice? Cum influențează cunoștințele psihologice arta actorului? L-am întrebat despre toate acestea pe Nelu Serghei, care iubește teatrul de când se știe, care a contribuit la fenomenul teatral tot de când se știe, care a studiat psihologia, iubește oamenii cu bune și cu rele și iubește natura... necondiționat!

Nelu Serghei s-a născut în Tulcea, în 1955, într-o familie cu patru copii. De mic avea înclinații artistice și își dorea să cânte la vioară. A descoperit însă teatrul – la 17 ani a avut șansa să joace în fața unei săli pline, sub bagheta unui regizor profesionist. Pe atunci în Tulcea nu exista teatru profesionist, ci numai o trupă de amatori, a cărei valoare era recunoscută în țară, și care cuprindea profesori, ingineri, medici, elevi. Susținuți de regizori profesioniști, realizau ritmic spectacole. Aici s-au format, în acea vreme, tineri care apoi au devenit actori cunoscuți.

Nelu Serghei este absolvent al Facultății de Sociologie - Psihologie a Universității „Spiru Haret" din București și are un master în domeniul teatru, specializarea „Arta actorului", la Universitatea din Craiova. Din 2009, este actor al Teatrului „Jean Bart" din Tulcea, dar a jucat pe scenele din acest oraș din 1973.

A interpretat de-a lungul carierei sale peste 100 de roluri în teatru, a regizat spectacole de teatru și poezie, a fost profesor de actorie la „Școala Populară de Arte" din Tulcea, dar și inițiatorul și mentorul Trupei de Teatru „Altar", începând cu 1990, fenomen care a generat dezvoltarea activității teatrale în Tulcea și apoi înființarea teatrului profesionist „Jean Bart" din acest oraș.

A conceput și a realizat proiectul Festivalului Internațional de Teatru „Tragos" din Tulcea, al cărui manager este și acum iar, începând cu 2010, este fondator și director al revistei „Nord Dobrogea Cultural".

De vreo 10 ani a început să joace și în filme: scurtmetraje, seriale de televiziune, difuzate la PRO TV: *Ai noștri*, *Las Fierbinți* și *Profu*, dar și lungmetraje. În 2020, a fost selectat la TIF, în programul „10 pentru film". În timpul liber îi place să călătorească, dar și să lucreze pământul. A plantat copaci și flori în grădina de la țară. Iubește lemnul și, când are vreme, creează obiecte de tâmplărie necesare în gospodăria țărănească.

Psychologies: Lumea vă cunoaște în calitate de actor, dar „pe surse" am aflat că ați studiat psihologie. Care a fost prima pasiune: psihologia sau actoria? Ce v-a atras în mod special atât către psihologie, cât și către actorie?

Nelu Serghei: Prima pasiune a fost actoria, dar, lucrând cu oamenii și dând viață diferitelor tipuri de personaje, a trebuit să mă îndrept și către studiul psihologiei. Era un soi de latură ascunsă, care a ieșit la suprafață odată cu lucrul în domeniul teatrului.

M-a atras psihologia ca să înțeleg câte ceva din natura umană, din relațiile umane, altfel decât o faci în teatru. Încă înainte de studia la facultate începusem să studiez psihologia, ca autodidact, provocat de toate câte le întâmpinam în lucrul cu actori neprofesioniști, de diferite vârste. Treptat mi-am dat seama că trebuie să aprofundez studiile în domeniul psihologiei la universitate.

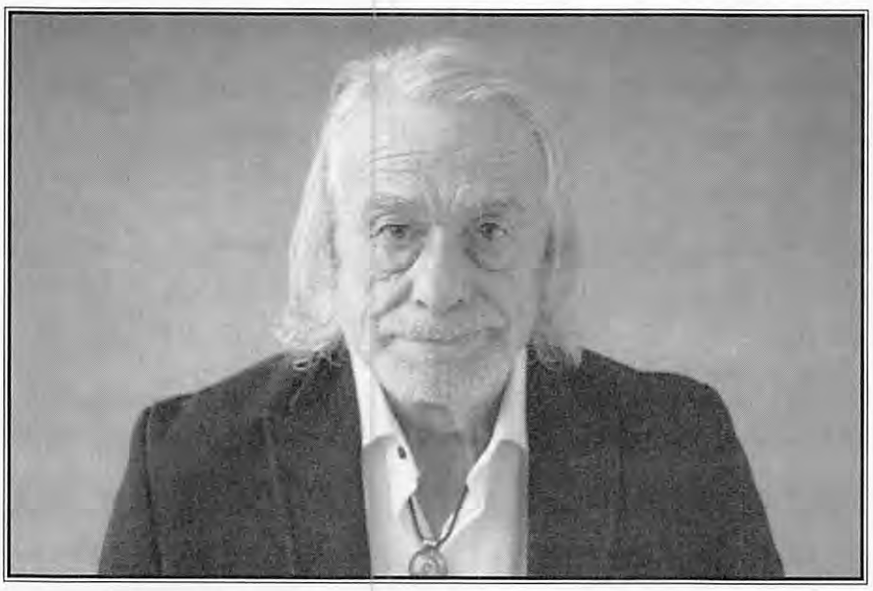
Care este cel mai prețios lucru cu care

ați rămas din studiul psihologiei?

N. S.: Ca să descopăr și să înțeleg firea umană, am învățat să mă înțeleg pe mine însumi, cu bune și cu rele.

Care este cel mai prețios lucru pe care vi-l aduce profesia de actor?

N. S.: Este un lucru care are legătură cu psihologia, pentru că te întâlnești cu personaje necunoscute cărora trebuie să le dai viață cu vocea ta, cu corpul tău. Trebuie să faci din ele personaje veridice și atunci trebuie să le studiezi, să le descifrezi. Ca actor, îți pot crea frustrări, nesimți că nu poți realiza un personaj și se instalează panica. Totuși trebuie să îl realizezi, iar teama de neputință poate naște frustrări cu care trebuie să lupți. În final, nemulțumirea trebuie să devină satisfacție. Așa că în teatru nemulțumirile nu se pot defini.

Cât de folositoare este artei actorului cunoașterea resorturilor psihologice ale personajului său și în general ale piesei sau filmului în care joacă? Ce primează aici, empatia, cunoașterea directă prin simțire, sau ceea ce putem deduce pe baza cunoștințelor de psihologie?

N. S.: Toate sunt folositoare. Pentru unii, experiența scenică, experiența de viață pot înlocui aprofundarea resorturilor psihologice ale personajului. Pentru mine, cu toată experiența mea de viață și de teatru, este important să învăț, să citesc, și de cele mai multe ori să intuiesc și să descopăr câte ceva din trecutul personajului, cu gânduri, obiceiuri, sentimente care nu se regăsesc în text. Empatia și cunoștințele psihologice sunt determinante. Trebuie să construiești personajul în așa fel încât cel puțin o parte din public, chiar dacă nu recunoaște, să se regăsească în el. Teatrul este viu, teatrul este cu oameni, pentru oameni.

putință, teamă – până la urmă se vor combina și vor da naștere personajului, cu nuanțe pe care, probabil, nici dramaturgul nu le-a intuit.

Și care este cea mai mare provocare a unui actor?

N. S.: Acum sunt subiectiv, referindu-mă doar la mine: cea mai mare provocare a mea, în calitate de actor, e să pot transmite spectatorului în mod cinstit și firesc tot ceea ce am gândit împreună cu echipa, fără să-mi pierd pe drum spiritul ludic, indiferent de personaj.

Care este cea mai mare sursă de satisfacție/ nemulțumire?

N. S.: Cea mai mare satisfacție este atunci când lucrezi cu echipa ca într-o familie, cu bucuriile, necazurile, greutățile ei: numai așa se pot construi spectacole bune, răsplătite cu aplauzele publicului. Orice actor trebuie să iubească publicul, deoarece fără el n-ar exista teatru.

Cea mai mare nemulțumire e atunci când

Teatru sau film? Există „actori făcuți pentru teatru" sau „actori făcuți pentru film"?

N. S.: Dacă ar fi să aleg, recunosc, îmi place mai mult pe scenă, la teatru, pentru că numai acolo te poți regăsi în meseria de actor. Teatrul este viu și prezent în prezent. În teatru te lupți, la fiecare reprezentație, cu emoția, tracul, teama de a nu uita replica sau de a nu da replica la timp, pentru că știi că momentele sunt irepetabile și pot fi vizibile pentru public. Teatrul fiind viu și în prezent, publicul își dorește să vadă oameni vii.

Lumea filmului este fascinantă. Ca actor, trebuie să fii tu însuți, așa cum ești. Aici nu ai cum să te mai temi, ca în teatru, că nu vei re-

aliza personajul. În film, zeci de persoane lucrează la imaginea ta. Aici eventualele greșeli nu au cum să fie sesizate de public, fiindcă există duble.

Nu cred că există o departajare strictă actor de teatru versus actor de film, doar că, în teatru, te folosești de tehnici, pe când în film ești tu, natural.

Din documentarele despre felul în care se realizează un film mi-am dat seama că actorul trebuie să-și găsească starea de spirit corectă, replica și vocea potrivită netam-nesam, pe nepusă masă, câteodată după 3 ore de machiaj sau așteptare sau cine mai știe ce. Cum reușești să păstrezi coerența personajului în condițiile astea?

N. S.: În film, pentru o secvență, care, de exemplu, durează 5 minute de filmare, poți aștepta pe platou 12 ore. Pe orice vreme, în orice condiții. La început e greu, dar te obișnuiești. După câteva ore de așteptare mi s-a întâmplat, într-adevăr, să nu intru în personaj de la început. Dar până la urmă orele acelea de așteptare te fac să înțelegi că nimic nu e greu, că poți. În timpul acela de așteptare poți să fructifici oportunitatea și înțelegi ce și cum vrea regizorul de la actor, privind la celelalte secvențe la care se lucrează.

Întotdeauna când mergeam la teatru la piese lungi și complicate, cu mult dialog, mă întrebam cum se face de țin minte actorii exact toate acele replici? Și mai ales cum de nu le încurcă, dat fiind că, iată, uitându-mă la programul teatrului, același actor joacă pe 4-5 piese diferite și trece de la una la alta uneori în zile succesive. Cum rețineți replicile? Sau, poate ar trebui reformulată întrebarea: Cum de găsiți replica potrivită pentru fiecare moment al fiecărei piese?

N. S.: Așa cum spuneam, făcut cu pasiune, teatrul nu e greu! Nu e așa de dificil pentru actor să găsească replica potrivită în timpul reprezentației. În spatele unui spectacol, există o muncă în echipă: toți actorii sunt conștienți că replicile trebuie să ajungă la partener așa cum s-a sugerat în timpul repetițiilor. Este o muncă grea în laboratorul unui spectacol, dar lucrul acesta nu trebuie să iasă în evidență în fața spectatorilor. Actorul lucrează cu me-

Nelu Serghei în spectacolul „O soacră de poveste”

moria, care este antrenată. Se mai întâmplă să uiți o replică, dar teatrul este o echipă, o familie și e ușor să ieși din situațiile dificile.

Care a fost cel mai provocator și cel mai memorabil rol jucat în teatru?

N. S.: Cel mai provocator a fost să joc, în travesti, soacra din spectacolul *O soacră de poveste*! Vocea, atitudinea și dificultatea textului versificat în graiul moldovenesc, toate au fost provocări. Aici se manifesta teama de a nu fi ridicol…

Memorabil a fost personajul Don din *American Buffalo*, în regia lui Vlad Cristache. S-a jucat într-un chioșc metalic unde încăpeau 20 de spectatori cărora le simțeam respirația. Jucam un dur cu inima caldă, care avea un cult al prieteniei.

Dar în film?

N. S.: Provocator a fost rolul din *Dampyr*, deoarece am filmat într-o biserică dezafectată, pe ger. În mijlocul bisericii, o movilă de „morți", iar eu sunt împușcat în frunte… căderea a fost exersată înainte, cam două ore, la un centru de cascadorie.

Cum vă găsiți sursa de energie și putere?

N. S.: Când ceva îți place și o faci cu dăruire, totul vine de la sine. Organismul nu mai simte oboseala, slăbiciunea și asta este valabil pentru orice meserie vocațională.

Cât de grea a fost pentru un actor pandemia?

N. S.: Trebuia să îți găsești o preocupare pe care nu ai avut-o înainte de pandemie sau nici nu te-ai fi gândit la ea. Eu am cultivat pământul, am sădit pomi fructiferi, mi-am reluat obiceiul lecturii, al răsfoirii unei cărți, dar am și lucrat, am repetat la teatru și am filmat.

Cum a fost despărțirea de public și cum a fost regăsirea publicului în sală?

N. S.: Trist fără public… Din când în când, noi, actorii, ne întâlneam la teatru, recitam versuri care au fost postate pe Youtube, intram în scenă, aprindeam luminile și ne uitam la scaunele goale. Atunci îți dai seama că, fără public, ești nimeni. Regăsirea cu publicul a însemnat și regăsirea cu mine, ca actor.

Are un actor timp liber? Sau timp liber de pasiune nu există? De fapt, reformulez întrebarea: ce vă place să faceți atunci când nu sunteți nici pe scenă și nici la filmări?

N. S.: Călătorii scurte, plimbări în natură, întâlniri cu prietenii și executarea lucrărilor casnice, reparații, meșteșugăreală și… munci agricole, cultura pământului.

Ce rol ați mai vrea să jucați și nu ați jucat încă?

N. S.: Romeo?! A trecut vremea mea pentru Romeo, dar pentru mine orice personaj este o provocare de a-mi continua meseria.

Dacă ar fi să scrieți/ improvizați o piesă, despre ce ar fi aceasta?

N. S.: Despre natura umană, firește, dar fără sexualitate explicită pe scenă și fară duritați de limbaj și atitudine. Ar fi numai despre latura frumoasă a naturii umane, chiar dacă și frumosul este subiectiv…

Nota redactiei: Absolventă a Facultății de Psihologie la Universitatea București și a unui DEA în psihopatologie fundamentală și psihanaliză la Universitatea Paris VII, **Roxana Melnicu (de la Revista „Psychologies")** a tradus numeroase lucrări fundamentale din câmpul psihologic și psihanalitic și a lucrat ca jurnalist pentru publicații adresate publicului larg, în special femeilor.

Obiectivul ei pe termen lung este construirea unei culturi psihologice pe scară largă în societatea românească, premisă a unei mai bune conștientizări a tot ceea ce ne influențează la nivel personal, relațional, social, implicit a unei mai bune igiene psihologice și a unei sănătăți mentale mai bune la nivelul întregii societăți. Este un obiectiv ambițios, la care nu se poate lucra altfel decât cu răbdare și cu disponibilitatea de a explica totul pe înțelesul unui număr cât mai mare de oameni.

Din repertoriul Teatrului "Jean Bart"

Petru Țincoca

Take, Ianke și Cadîr de Tulcea

Una dintre cele mai jucate comedii românești, „Take, Ianke și Cadîr", a fost pusă-n scenă și la Teatrul „Jean Bart" din Tulcea, meritul fiind în seama lui Ion Sapdaru, regizor, scenograf și responsabil cu coloana sonoră. Povestea din târgușorul moldovenesc e faimoasă, nu o reluăm aici, doar aducem în atenție o informație biografică ce se reflectă în text: născut în Bârlad, județul Tutova, scriitorul Victor Ion Popa se căsătorea în 1921 cu actrița evreică Getta Kernbach. Unsprezece ani mai târziu, la Teatrul „Maria Ventura" din București se petrecea premiera piesei „Take, Ianke și Cadîr".

Scrie Elena Monu în Academia Bârlădeană (Anul XXVI, 3 – 80, Trimestrul 3, 2020): „La Bârlad, V.I. Popa a trăit în atmosfera de bună conviețuire interetnică, mai ales că modestele căsuțe locuite de negustorii care vor deveni personajele piesei sale Tache, Ianche și Cadîr, se aflau după vechiul Pod al Pescăriei, în imediata vecinătate a casei părintești. Persoanele reale cunoscute de autor se numeau Bizim, poreclit de către bârlădeni Turcu'– Cadîr din piesă; pe partea stângă a Podului Pescăriei se găsea prăvălia lui Itic, căruia i se spunea Moș Kaner, în piesă, Ianke; a treia prăvălie era a lui Peiu, numit în piesă Tache. Informațiile sunt preluate din articolul lui Vasile Damaschin, ***Victor Ion Popa, Tache, Ianche și Cadîr, trei figuri reale din Bârladul de altădată***, publicat în volumul ***Bârladul odinioară și astăzi*** (București, 1984, p. 574). Îndrăgostiții din piesă, Ana și Ionel, trimit la un moment din biografia autorului: căsătoria cu actrița evreică Getta Kernbach, pe care a cunoscut-o în anul 1918, amândoi fiind actori la Teatrul Național din Iași, de la care l-a avut pe Sorin, unicul său copil".

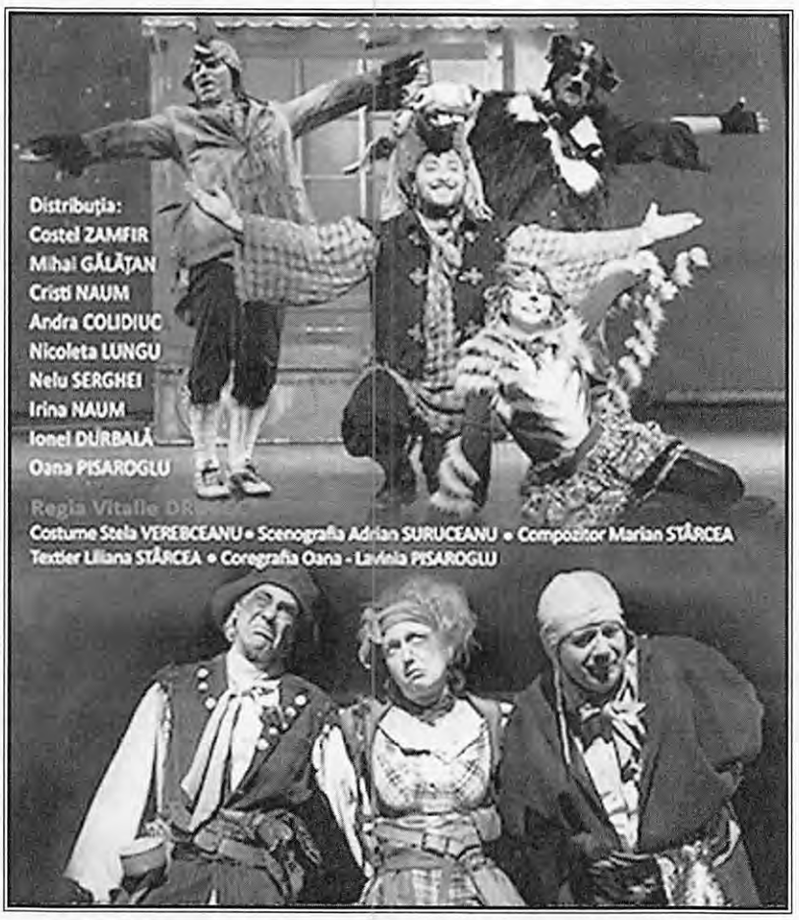
Victor Ion Popa (1895, Bârlad - 1946, București): om de teatru și literat polivalent, a adus, prin opera sa dramatică, regizorală și pedagogică, o contribuție însemnată la evoluția teatrului românesc dintre cele două războaie mondiale.

Muzicanții din Bremen

după Frații Grimm,
regia Vitalie Drucec

Un măgar, un cățel, o pisică și un cocoș, animale devenite inutile în gospodărie din cauza vârstelor lor înaintate, anticipând sfârșitul tragic ce le este predestinat, hotărăsc să-și părăsească stăpânii. Lăsând în urmă o viață întunecată de trudă, acestea plănuiesc să meargă la Bremen pentru a-și câștiga traiul din muzică. Un plan temerar, însă cu mult mai inspirat decât alternativa unei

morți sigure. Pe drum, atrași de o lumină, ajung la casa unor tâlhari, care se ospătează din prada de cu zi. Cei patru decid să-i sperie pe hoți, punându-i pe fugă. Morala nu este derivată din motivul triumfului binelui asupra forțelor răului, așa cum reiese din definiția basmului. Mai degrabă, accentul cade aici asupra sentimentului

de inutilitate căpătat odată cu înaintarea în vârstă și de încercarea de a atinge un ideal.

În povestea originală, deși intitulată „Muzicanții din Bremen", animăluțele noastre nu mai ajung la Bremen, ci se instalează definitiv în casa părăsită de pungașii care, de frică, dau dat bir cu fugiții. Spectacolul are un final diferit, un final-surpriză pe care vă lăsăm să îl descoperiți singuri.

Deși reputații academicieni germani Jakob și Wilhelm Grimm au publicat această poveste în 1819, variante ale acesteia au circulat în tot spațiul anglo-germanic cu mult timp înainte, răspândindu-se inclusiv până în Africa de Sud, sub influența certă a olandezilor stabiliți acolo. Cea mai veche versiune atestată datează din secolul al XII-lea.

Regia spectacolului aparține lui Vitalie Drucec, aflat la cel de-al patrulea proiect montat pe scena teatrului „Jean Bart", dar primul dedicat, în principal, copiilor. Vitalie a absolvit Universitatea de Artă Teatrală „Boris Șciukin" din Moscova (1989-1993).

Scenografia spectacolului, ca la fiecare proiect marca Drucec, îi aparține lui Adrian Suruceanu, absolvent al Universitatății de Arte din Moldova, secția Scenografie (1998-2002).

Echipa s-a mărit acum, cuprinzându-l și pe Marian Stârcea, compozitorul frumoaselor și ritmatelor melodii din spectacol. Marian Stârcea a studiat la Institutul de Stat al Artelor din Moldova între 1977-1982, iar în anul 1988 este absolvent al Conservatorului de Stat „G.Musicescu" din Chișinău, secția Compoziție. Urmează studii post-universitare la Conservatorul de Stat „P. I. Ceaikovski" din Moscova, la specialitatea Compoziție. Ulterior (1992-1993) urmează Academia de Muzică și Dans „Rubin" din Ierusalim, Israel. În prezent este director artistic la Filarmonica Națională „S. Lunchevici".

Spectaculoasele costume au fost realizate de artista Stela Verebceanu, absolventă a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă", Chișinău, Facultatea de Pictură și Grafică, specialitatea Desen tehnic și Artă plastică (1984 – 1989).

Distributia: Costel Zamfir, Mihai Gălățan, Andra Colidiuc/Oana Pisaroglu, Cristi Naum, Nicoleta Lungu, Nelu Serghei, Irina Naum, Ionel Durbală. Regia: Vitalie Drucec. Costume: Stela Verebceanu, Scenografia: Adrian Suruceanu. Compozitor: Marian Stârcea. Textier: Liliana Stârcea. Coregrafia: Oana Pisaroglu.

Light design: Adrian Vâlcu-Ardeleanu, sunet: Nicu Caraignat, croitorie: Dorina Proicea, tehnicieni scenă: Ecaterina Tudose, Gicu Pomazan, Cosmin Vîlcu, Liviu Humă, Laurențiu Evdochim, grafică și concept afiș: Elena Orbocea, grafică: Daniel-Paul Iacoblev-Barău, foto: Cătălin Bodea.

UN FIU AL TULCEI LA ALBA IULIA

Alexandru Pal

fiul pictorului Adrian Pal

CONCERT EXTRAORDINAR DE PRICESNE ȘI MUZICĂ BIZANTINĂ „CREDINȚĂ ȘI UNIRE"

Concertul a fost susținut pe data de 1 aprilie 2023, la Palatul Patriarhiei, organizat, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, de către Consiliul Județean Alba și Centrul de Cultură "Augustin Bena", în colaborare cu Arhiepiscopia Ortodoxă Alba Iulia, în Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești, un proiect cultural unic din perspectiva conceptului artistic.

Proiectul se bucură de susținerea instituțiilor media ale Patriarhiei Ortodoxe Române: TRINITAS TV, Radio Trinitas, Agenția de Presă și Ziarul Lumina, precum și de colaborarea cu Televiziunea Română, iar concertul a fost difuzat pe posturile naționale radio și tv în perioada Sfintelor Sărbători de Paște, pe posturile Radio Trinitas, TRINITAS TV și TVR1 - emisiunea "Tezaur folcloric".

Concertul a cuprins un repertoriu muzical atent selectat, în interpretarea unor artiști care promovează într-un mod creștinesc valorile spirituale și tradiționale românești: Părintele Doru Gheaja, Veta Biriș, Marius Ciprian Pop, Florentina Giurgi, Roxana Reche, Iustina Irimia, Oana Bogza Pintea, Antonela Ferche Buțiu, Ana-Maria Pătrăscioiu, Leontina Farcaș și "Muguri de Tezaur", Nicolae Plută, Dorina Narița, Floricica Moga, Pr. Alexandru Grigoraș și membri ai Corului Academic "Byzantion" Iași.

Acompaniamentul muzical a fost asigurat de Orchestra Română de Folclor, dirijor și inițiator Alexandru Pal (prima orchestră de uniune națională din România), iar prezentarea a fost asigurată de Gheorghița Nicolae, prezentator al emisiunii Tezaur Folcloric - TVR1.

Anul 2023 a fost proclamat de Patriarhia Română drept Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a examinat și aprobat referatul Cancelariei Sfântului Sinod, privind declararea anului 2023 de Patriarhia Română ca Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești (psalți), care are ca motivație dorința de a cinsti pe autorii și interpreții muzicii bisericești, ca exemple elocvente de cultivare a muzicii bisericești, care susține rugăciunea și intensifică viața liturgică a comunităților bisericești.

Orchestra Română de Folclor, prima orchestră de uniune națională, a luat ființă cu ocazia sărbătoririi Zilei Naționale a României, în anul 2021, în cadrul unui amplu proiect de promovare a Zilei Naționale și a patrimoniului cultural imaterial pe plan internațional (distribuirea spre difuzare, de Ziua Națională a României - 1 decembrie 2021, a concertului „Alba unește România" realizat la Palatul Cultural din Blaj, către Misiunile diplomatice ale României din 33 de țări).

Orchestra Română de Folclor își are nucleul la Alba Iulia, capitala de suflet a tuturor românilor, este constituită din artiști instrumentiști pro-

fesioniști din toate zonele istorice ale României și ia partea la proiectele de importanță națională și internațională ale Centrului de Cultură „Augustin Bena".

Inițiator și dirijor al orchestrei este **Alexandru Pal**, managerul Centrului de Cultură „Augustin Bena", discipol al maestrului Gheorghe Zamfir.

Cine este Alexandru Pal, autorul „Metodei de nai", actualul manager al Centrului de Cultură "Augustin Bena" Alba?

Absolvent al Universităţii Naţionale de Muzică Bucureşti, Facultatea de Interpretare Muzicală, clasa prof. dr. Gheorghe Zamfir şi lector univ. dr. Dalila Cernătescu. De la vârsta de 7 ani cântă la pian, de peste 20 de ani cântă la nai şi de 10 ani conduce muzical diverse formaţii artistice, compune şi aranjează muzical lucrări în diferite stiluri muzicale (folclor, muzică uşoară, muzică clasică, muzică religioasă).

Începând din 2009 conduce Ansamblul Folcloric „Augustin Bena" al judeţului Alba, fiind dirijorul orchestrei şi şeful serviciului ce funcţionează în cadrul Centrului de Cultură „Augustin Bena" Alba.

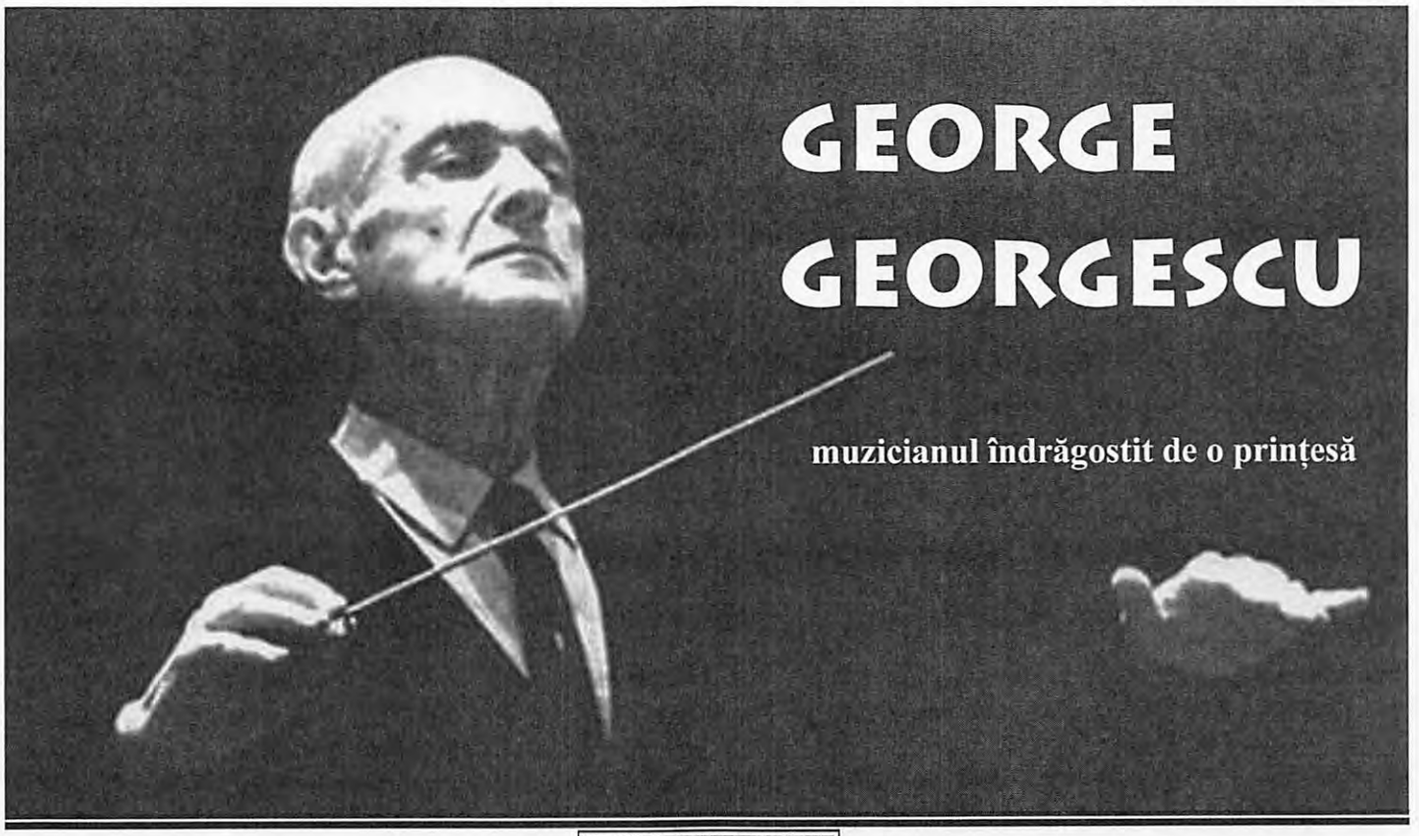
Alexandru Pal are şi o importantă **activitate didactică** fiind cel care a înfiinţat prima clasă de nai din sistemul de învăţământ preuniversitar din judeţul Alba (în cadrul Liceului de Arte „Regina Maria" din Alba Iulia) şi **prima clasă de nai** din sistemul de învăţământ universitar din Ardeal (la Academia de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca).

Profesorul Alexandru Pal, este autorul „Metodei de nai", una dintre cele mai complete lucrări de specialitate dedicate instrumentului muzical nai din Europa, lucrare care în anul 2015 a fost nominalizat la Premiul „Constantin Brâncuşi" pentru Artă şi Cultură acordat de Academia Română.

În anul 2013 a fost ales, cu peste 90% din voturi exprimate, reprezentant al salariaţilor din Centrul de Cultură „Augustin Bena", iar în perioada 2001-2008 a fost delegat al României în Parlamentul European al Tinerilor, structură care funcţionează sub patronajul Parlamentului European şi al Secretarului General al Consiliului European.

Alexandru Pal a absolvit numeroase cursuri de formare profesională în domenii precum managementul proiectelor, managementul resurselor umane, dar şi un master în Business Administration la Academia Britanică de Afaceri şi Comunicare Bucureşti.

Sursa: Ziarul Unirea, Alba Iulia

GEORGE GEORGESCU

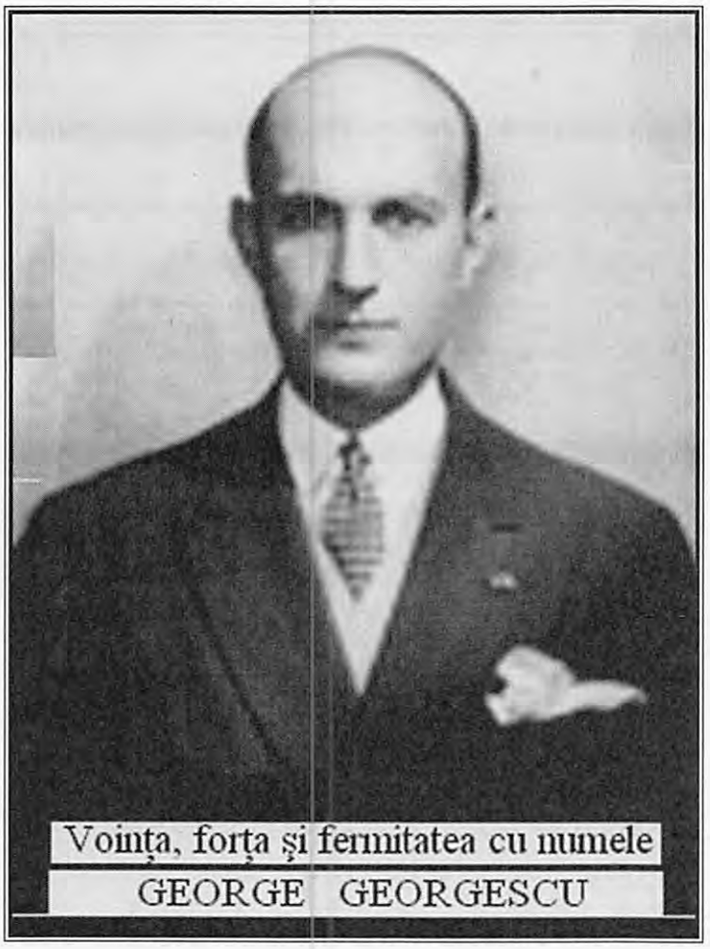
muzicianul îndrăgostit de o prințesă

Născut în data de 12 septembrie 1887 la Sulina, acest om venit pe lume în Zodia Fecioarei, a împlinit destinul sorocit astrologic: *„Convingerea nativului superior este că s-a născut pentru a contribui semnificativ, vădit, la mersul lumii”.*

Deşi înzestrat cu o uriaşă putere de muncă, mereu consecvent planului său privind viitorul, viaţa acestui artist a fost marcată de evenimente neaşteptate. Debutul dirijoral s-a produs datorită unei suferinţe: un dirijor a căzut la pat şi cineva trebuia să-i ţină locul pentru o seară. Sorţii l-au ales pe studentul la violoncel de doar 19 ani, G. Georgescu. Un altul s-ar fi culcat pe lauri, ar fi rămas mereu un şef de orchestră rătăcit prin restaurantele capitalei. Nu şi George Georgescu!... El va absolvi strălucit cursurile de violoncel în doar trei ani, nu în cinci cât prevedea regulamentul de învăţământ.

Pleacă la Berlin şi, după alţi trei ani (nu în cinci cât etc. etc), absolvă cu rezultate strălucite severa şcoală berlineză de muzică, la disciplina violoncel, cu profesorul Hugo Becker. Rezultatele excelente, pasiunea şi virtuozitatea, îl determină pe profesorul său, să-i cedeze locul în renumitul cvartet condus de Henri Marteau. După un turneu strălucit în Europa, presa străină, cu deosebire cea germană, începuse să scrie elogios despre tânărul virtuoz român, privit cu simpatie şi admiraţie de melomani. I se prezicea un viitor de aur, când, alt eveniment neaşteptat i-a schimbat traseul muzical: în timpul unui concert, a simţit că degetele de la mâna stângă îi amorţesc. Alertat, cere consult unui medic specialist. Diagnosticul: „crampe ale virtuozilor”. Nu mai avea control asupra propriului organism. Accidentul putea surveni oricând. O păţise şi marele Robert Schumann: „crampele” îl împiedicaseră să-şi continue cariera de pianist. Deci „adio, violoncel?... adio, muzică?...” Nicidecum, el trebuie să biruie cu orice preţ, să meargă pas cu pas pe drumul său: *„Nativul din Fecioară este permanent în căutarea perfecţiunuii. Dacă hotărăşte să se ocupe de ceva anume, va proceda meticulos, atent la detalii şi nu va abandona obiectivul abordat, până când nu va avea certitudinea lucrului foarte bine făcut.”*

Dirijorul Arthur Nikisch, ale cărei cursuri le urmase în paralel cu studiul violoncelului, îl îndrumă să pornească pe un drum nou: arta di-

Voinţa, forţa şi fermitatea cu numele
GEORGE GEORGESCU

rijorală. Tânărul se pune pe studiu cu o adevărată furie. Repeta permanent, fără contenire, atent să nu piardă din vedere nici un amănunt privind arta dirijorală. Nikisch este uluit de zelul elevului său, de profunzimea percepperii operei simfonice, de precizia gestuală a viitorului dirijor.

În anul 1918, la pupitrul orchestrei lui Franz von Mendelssohn, dirijorul George Georgescu repurtează un răsunător succes. Presa germană semnala apariţia unui mare, fascinant dirijor.

"Dar a mai fascinat si alte persoane, nu numai melomanii şi specialiştii" – scrie în amintirile sale, doamna Tutu G. Georgescu, soţia maestrului. Un episod romantic s-a petrecut în viaţa artistului. Elisabeta, „zâna blondă", fiica regelui Ferdinand, de o frumuseţe hieratică, fiinţă de mare distincţie, împătimită de muzică, aprinsă şi foarte voluntară a făcut o pasiune pentru tânărul muzician. (La vârsta de 5 ani, principesa a luat lecţii de pian şi de vioară cu George Enescu, unul dintre artiştii protejaţi de Maiestatea Sa Regală Maria)

Doamna Tutu, fiică de aristrocraţi din familia Oroveanu, a cunoscut „pe viu" întâmplarea:

„Elisabeta, al doilea copil al cuplului regal Ferdinand - Maria, de o frumusete încremenitoare, cu păr blond, mătăsos, învăluindu-i umerii, cu o privire caldă şi distincţie în trăsături, venea la toate concertele. Ea lua lecţii de canto cu faimoasa profesoară Leria. Aceasta l-a rugat pe maestru să asiste la o lecţie, pentru ca, ulterior, el sa fie o prezenţă permanentă. Principesa concedia cupeul regal şi plecau amândoi pe jos sau mergeau la Şosea (...). Trăiau o adolescentină, nevinovată idilă de primavară plină de duioşie."

Dar această idilă dintre un artist şi o principesă, nu avea viitor. Înţeleapta noastră regină Maria, cu glasul cel mai blând din lume, i-a spus dirijorului:

"-Dragul meu Georgescu, copiii regali au viaţa lor. Destinul lor este să fie regi şi regine. Elisabeta se va mărita cu Diadocul George al Greciei. Acum este la Paris. Te rog să nu-i scrii, să nu-i telefonezi, să nu-i telegrafiezi, să nu-i răspunzi la scrisori. E mai bine să sufere decât să stricăm ceva care poate, într-o zi, va fi bine pentru ambele ţări - Grecia şi România."

Elisabeta, regina Greciei, în anul 1924

NOTE: ***George Georgescu (n.1887, Sulina-d.1964, București)*** *și-a început cariera artistică studiind vioara și violoncelul la București, apoi la Școala Superioară de Muzică din Berlin, elev al lui Hugo Becker, eminent profesor de violoncel. Din 1910 a făcut parte ca violoncelist din cvartetul de coarde de sub conducerea violonistului Henri Marteau. În 1916 suferă un accident și este nevoit să abandoneze cariera de violoncelist. La sugestia cunoscutului dirijor Arthur Nikisch, care îi recunoaște calitățile muzicale neobișnuite, George Georgescu începe să studieze arta dirijorală și, în 1918, înregistrează un succes remarcabil la pupitrul Orchestrei Filarmonice din Berlin.*

Întors în țară preia direcția tinerei orchestre filarmonice din București. Cu fiecare nou concert, orchestra câștigă în maturitate și calitate interpretativă. Georgescu include în repertoriul orchestrei, alături de marii clasici ai compoziției, operele compozitorilor români, în primul rând ale lui George Enescu.

Dirijor acasă și străinătate

George Georgescu dirija adesea în străinătate, fie împreună cu orchestra filarmonică din București, fie invitat la pupitrul unor renumite orchestre simfonice. Își alege programul în funcție de orchestre și de public. Asfel la Viena dirijează compoziții de Johannes Brahms și Richard Strauss, compozitorii săi preferați, la Paris compoziții de Maurice Ravel și Paul Dukas, la Praga uvertura la opera Mireasa vândută de Bedrich Smetana, la Sofia concertul pentru pian și orchestră de Pancio Vladigherof, la Varșovia simfonia Cântece nocturne de Karol Szymanowski, iar în Italia compoziții ale lui Ottorino Respighi. Începând din anul 1926 întreprinde turnee și în Statele Unite, în fruntea orchestrei filarmonice din New York sau împreună cu orchestra Concertelor Colonne.

În timpul celui de-al II-lea Război Mondial, România fiind aliată puterilor Axei, George Georgescu - în afara activității dirijorale din București - este prezent și în viața muzicală a țărilor ce făceau parte din această alianță. Odată războiul sfârșit, George Georgescu, fost colaborationist, este îndepărtat de la conducerea Filarmonicei din București până în 1947 când, la intervenția lui George Enescu, își reia activitatea muzicală, la pupitrul orchestrei radiodifuziunii române.

Ordinul Muncii și Artist al Poporului

Abia după ce, în 1956, Constantin Silvestri - până atunci director al Filarmonicii din București - se expatriază la Paris (în 1957 emigrează în Anglia, la Bournemouth), George Georgescu revine la conducerea acestei orchestre, prestigioasele sale calități artistice neputând fi ignorate. În 1960 este decorat cu Ordinul Muncii clasa I și primește și titlul de Artist al Poporului. Înregistrează pentru casa de discuri Electrecord ediția integrală a simfoniilor lui Beethoven. Până la dispariția sa din viață în 1964, mai întreprinde turnee de concerte în străinătate, lucrând neobosit la perfecționarea interpretativă a orchestrei de sub conducerea sa.

Profesor cercetător GHEORGHE BUCUR

Cassius Ionescu Tulcea

matematician româno-american, specializat în teoria probabilităților, statistică și analiză matematică

(1923-2021)

Ce bine că i-am fost învățăcel!...

E toamna anului 1956 când, după o primăvară-vară parcursă en fanfare: participarea "de succes" la finala pe țară a concursului de matematică pentru clasa a X-a, an terminal de liceu la acea vreme, după premiul (în cărți) oferit pentru unii rezolvitori de către Gazeta de Matematică si Fizică, examenul foarte serios de admitere, iată-mă student al Universitații "C.I. Parhon" din București, Facultatea de Matematică și Fizică, situată în strada Academiei Nr. 14.

Prima oră de curs a fost să fie cea de Analiză Matematică în amfiteatrul „Spiru Haret", loc deja familiar mie de la concursurile de matematică din anii precedenți.

Așezați cuminte pe locurile noastre, noi, bobocii facultății, așteptam cu oarecare emoție, curiozitate și speranță intrarea prin cele două uși gemene a celui care va continua (intuiam noi) lecția de la liceu de care fusesem seduși cu puțin timp în urmă.

Și iată că actul se săvârșește: un profesor cu statură de gladiator roman și colorit mediteranean, urmat de un număr de asistenți, poziționându-se în dreptul scaunelor rabatabile situate în intervalul despărțind în două lungimea amfiteatrului, se îndreaptă spre piedestalul pe care trona o lungă catedră străjuită, în spate, de două mari table alunecând, pe verticală, una peste cealaltă.

După ce a parcurs de câteva ori, de la stânga la dreapta și invers, intervalul separând catedra de cele două table negre, oprindu-și pendularea, baleiază rândurile noastre cu raza ochilor strălucind, până când aceasta se fixează deasupra noastră, în depărtarea alveolei săpată în fundul amfiteatrului.

Iar liniștea așternută primește ca ofrandă o frază abia șoptită dar sesizabilă și în acea alveolă, "Permiteți-mi să mă recomand", urmată de o elegantă caligrafiere pe tablă a numelui său. Era marele profesor Miron Nicolescu.

Spre surprinderea noastră, cele două cursuri predate de profesor au cuprins prezentarea axiomatică a numerelor naturale și a operației de adunare (Axiomele lui Peano), extinderea la mulțimea numerelor întregi și un sumar privind numerele raționale.

După aceste două cursuri, ușile amfiteatrului la orele de analiză s-au deschis, tot restul anului universitar, în fața mai tânărului profesor **C. Ionescu Tulcea,** coleg de catedră al profesorului Miron Nicolescu.

Răsuflăm oarecum ușurați; cele două lecții privind axiomatica numerelor naturale ne cam frânseseră elanul cu care venisem la facultate, aripile dăruite nouă de profesorii din liceu trebuiau renforsate pentru zborul spre înalt.

E greu de imaginat astăzi situația cel puțin îngrijorătoare în care ne aflam și o împărtășeam unul altuia, căci majoritatea eram cazați în căminul Călărași din strada Matei Basarab Nr. 7. La 16 ani eram studenți după absolvirea unui liceu de zece clase. Aveam ceva abilități calculatorii în algebră și trigonometrie și vagi tendințe spre raționament matematic deprinse din manualul de geometrie în spațiu, tradus din limba rusă. Acum, la facultate totul era axiomatică și raționament, intuiția nu-și mai avea locul; bourbakism în forma sa pură. Doar blajinul nostru profesor Alexandru Froda, prin liniștea pe care ne-o ofereau spațiile

lui vectoriale şi bunătatea pe care o emana în jur prin toţi porii, ne mai aducea puţină alinare.

Aşa s-ar explica respiraţia de uşurare de care am pomenit. Dar, chiar din primul său curs, profesorul Tulcea ne-a readus îngrijorarea; lecţia precedentă despre numerele raţionale era continuată cu teoria corpului numerelor reale, construcţia amănunţită a acestuia, pornind de la o relaţie de echivalenţă pe mulţimea şirurilor Cauchy de numere raţionale. Destul de delicat pentru noi, care distingeam cu greu echivalenţa de identitate, să imaginăm numărul real ca o parte a mulţimii de familii de şiruri de numere raţionale.

După examenul din iarnă, având ca obiect elemente de analiză, până la teorema de derivare a limitei unui şir de funcţii, inclusiv, câţiva dintre noi, în jur de 5-6 studenţi, am fost invitaţi de către profesorul Tulcea la un cerc ştiinţific pe care îl dirija şi se desfăşura în Sala 1, prima sală, pe stânga de la intrare. Îi apăruse în Editura Academiei monografia "Spaţii Hilbert". Ne-a trezit curiozitatea şi am învăţat acolo primele noţiuni de analiză funcţională, în pofida faptului că cel mai complicat spaţiu la îndemână pentru noi în acel moment era cel al funcţiilor reale şi continue pe un interval. În orice caz, puteam descifra singuri prima parte a monografiei, dar dincolo de acestea, faptul că fusesem invitaţi la acest cerc, unde profesorul făcea "voluntariat", reprezenta pentru noi un sort de premiu pentru felul în care neam prezentat la examen şi în orice caz, primul moment în care cineva ne lua în seamă, un moment pe care îl aşteptam atât de la plecarea din liceu. Aveam să aflu mai târziu de unii din "generaţia de aur" a facultăţii, cuprizându-i pe Foiaş, Gussi, Poenaru, K. Teleman, N. Boboc, A. Cornea, N. Radu, P. Mustaţă, care primiseră un cadou similar din partea profesorului Tulcea, adăugând în zestrea lor elementele esenţiale de teoria măsurii, urmând monografia lui Halmos.

Profesorul era exigent, dar niciodată nedrept. Expunerea sa era totdeauna fără echivoc. Nu părăsea niciodată amfiteatrul în pauză sau la terminarea orelor până nu argumenta şi ultimul rând al demonstraţiei. După aceasta, fără vreo întârziere auzeam şi clopoţelul. Examenul la domnia sa avea o desfăşurare distinctă. Biletul tras de student era un pretext pentru trecerea acestuia prin întreaga materie. Calificativul de suficient, bine sau foarte bine se obţinea cu dificultate. Osman Saim, unul dintre colegi, a fost examinat ca oricare altul şi a ştiut destul din materie, dar ajuns la teorema de derivare de mai sus (ultimul curs al primului semestru) turcul (sau poate tătarul) nostru, foarte cinstit, cu o vorbă domoală, ardelenească, deşi era de la Dunăre, i-a spus profesorului (ceea ce acesta desigur ştia) că a învăţat tot în afara acelei teoreme. Încălcând oarecum regula examenelor, profesorul îl invită pe colegul nostru a doua zi în catedra situată vis-a-vis de decanat, să arate că şi-a însuşit şi această temă. Rezultatul foarte bun obţinut ne-a umplut de bucurie, căci eram ca fraţii în cămin. Şi ne-a bucurat, în egală măsură, faptul că puteam asocia profesorului nostru trăsături pe care nu le bănuisem.

Era la vremea aceea uzanţa ca profesorii facultăţii să viziteze, la căminele unde erau cazaţi, pe studenţii lor. Sala de lectură a căminului Călăraşi era plasată în corpul B, în faţă cum se intra pe poartă, la parter. Cititorii erau aşezaţi pe scaune cu spatele la uşa de intrare şi cu faţa spre răsărit, unde în fundul sălii se întrezărea ceva asemănător cu intrarea într-un altar (circula ideea că altădată în această clădire funcţionase un seminar teologic).

Într-o zi, cam prin luna Februarie, mare ne-a fost surpriza când cineva, intrat în sala de lectură cine ştie când, mi se adresează, din spatele scaunului pe care şedeam, remarcând desigur carnetul cu notele de la cursul de analiză: "Este ceva neclar prin acest caiet?"

M-am ridicat, l-am salutat şi, uşor, am ieşit pe culoarul din faţa sălii. Abia atunci am îndrăznit să îngaim ceva despre numărul real. Şi cum mă privea oarecum nelămurit i-am spus care este imaginea mea despre numere: naturale, raţionale, ce semnificaţie aveau pentru mine. Cât despre numărul real i-am mărturisit că-mi era greu să-l imaginez ca pe o mulţime de submulţimi şi l-am rugat să-mi dezvăluie imaginea domniei sale despre acesta. Mi-a răspuns că

n-are o intuiţie mai bună decât mine despre acest produs ideal al minţii noastre şi că cel mai bun lucru care-mi rămânea de făcut era să învăţ mai departe.

Episodul acesta nu avea să rămână fără urmări. În timpul examenului din vară, după ce m-a evaluat, a făcut o pauză, m-a condus în sala de împrumut (de cărţi) de la parter şi a rugat-o pe doamna Grigorescu, bibliotecara, să-i aducă o carte de mici dimensiuni, în limba română: "Opt lecţii de analiză matematică" de Hincin, un renumit matematician rus. Ca student, eu nu puteam să împrumut pe vară, aşa că, în numele profesorului, mi s-a dat cartea cu rugămintea de o aduce în toamnă, după vacanţă, la bibliotecă. I-am răspuns, oarecum contrariat, că o voi aduce dumnealui ca să nu se işte vreo încurcătură.

M-a privit cu un zâmbet abia desluşit încheind: Doar doamnei Grigorescu să o înapoiezi!

Si de atunci nu l-am mai văzut!

Cât ne-a lipsit în următorii ani de studii nu a ştiut probabil niciodată!

Profesorul Tulcea ne-a cântărit şi ne-a măsurat într-atâta încât, când măsura uzuală nu i-a mai ajuns, a inventat un produs infinit de măsuri.

Ne-a ridicat din masa amorfă, deci ne-a selectat cu trăsături specifice, iar marca sa aşezată pe catalogul de examen în dreptul fiecăruia dintre noi a fost definitorie pentru întregul traiect în facultate şi mai târziu.

În calitatea sa de dascăl în Universitatea Bucureşti, C. Ionescu Tulcea a inventat o specie unică de profesor, uşor sesizabilă, în felul de exprimare orală sau în scris, la mulţi profesori pe care i-am cunoscut: Nicolae Dinculeanu, Martin Jurchescu, Silviu Teleman, Ion Colojoară şi mulţi, mulţi alţii.

Este un distins element al valului de matematicieni apăruţi la noi la sfârşitul celui de-al doilea război mondial, val care a făcut – după mărturisirea lui Miron Nicolescu – pe Jacques Hadamard, unul din participanţii la al IV- lea Congres al Matematicienilor Români (1956) să afirme că aici, în România, matematicienii apar ca ciupercile după ploaie. De altfel, această explozie în matematică la nivelul ideilor şi personalităţilor este evidentă la nivel mondial pentru perioada 1945-1965. (Să fie oare o urmare a acestei catastrofe mondiale? In caz afirmativ, ce viitor strălucit se deschide astăzi cunoaşterii !!)

Numele matematicianului Cassius Ionescu Tulcea rămâne în istorie, alături de al lui Kolmogorov, pentru creaţia sa "Produsul infinit şi limite proiective de măsuri", şi de cel al lui Doob, pentru "Teoria ridicării", în care celebra teoremă de convergenţă a martingalului îşi dovedeşte tăria.

Este o repetare, după o jumătate de secol, a experienţei unui alt matematician român, când, în cartea sa, "Ecuaţii integrale", Traian Lalescu punea "la lucru" recent apăruta integrală a lui Lebesgue.

Personalităţi de talia lui **Cassius Ionescu Tulcea,** iscate din tăria acestui pământ, sunt jaloane de recunoaştere a acestei naţii între popoarele lumii.

Ne înclinăm în faţa acestora în semn de profundă admiraţie şi recunoştinţă.

Mulţumim Profesorului nostru pentru îndurarea de a fi ars şi pentru noi, luminându-ne începutul de drum.

Sub toate acestea ar putea subscrie (sau ar fi putut subscrie) oricare dintre componenţii grupei 863, anul I, 1956, din Facultatea de Matematică şi Fizică a Universităţii "C.I. Parhon" din Bucureşti: Barducu Aculina, Balaban Livia, Apostol Constantin, Budeanu Gheorghe, Cojocaru Elena, Felten Irmgard, Fildan Mircea, Gheorghe Gheorghiţa, Ghergheată Victoria, Jitescu Gheorghe, Dragotă Iulian, Drăghicescu Inocenţiu, Drăguşin Paraschiva, Jitescu Gheorghe, Micu Nicolae, Manolescu Anca, Băbeanu Elena, Manolescu Maria (Reti), Nicolaescu Sivia, Ungureanu Elena (David), Tudor Constantin, Suciu Ion, Osman Saim, Tifrea Dumitru, Lean U Zang, Stoian Gheorghe, Micu Nicolae, Breahnă Iulian, Sârbu Tiberiu... şi încă multe zeci de generaţii care ar fi putut avea şansa noastră dacă destinul nu l-ar fi ţinut departe de acest colţ de plai şi gură de rai...

Sursa: Gazeta Matematică, mai 2021

MAGNATUL PETROLULUI NĂSCUT ÎN DELTĂ

Ion Adamache

(9 august 1923, Tulcea, România – 25 noiembrie 1998, Calgary, Canada)

S-a născut pe 9 august 1923 în orașul Tulcea unde își începe liceul pe care îl termină la București. A urmat Institutul Politehnic secția Petrol și Gaze, abolvind-o în 1947 cu Magna cum laude.

După absolvirea facultății se angajeaza la Astra Română, companie romano-americană de extragere a petrolului din Ploiești. Nu stă mult și prin concurs trece la cercetare, angajându-se la Institutul de Cercetări Petroliere din Câmpina.

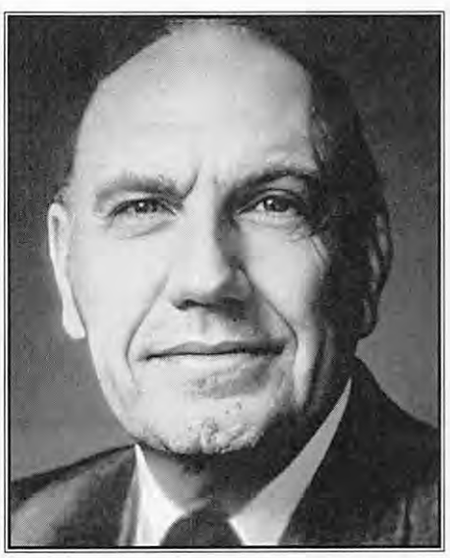
În 1961, e trimis în Italia la o expoziție a petrolului unde, îl cunoaște pe Walt Disney care rămâne surprins de inventivitatea inginerului român și de cum își imagina noile cercetări. Se crede că în urma discuțiilor purtate cu inginerul Ion Adamache, Walt Disney a inventat conceptul de „imagineering" în creațiile sale.

În 1968, devine consilier în Departamentul de Petrol al Consiliului Național al Cercetării Științifice unde în 1971, e obligat sa demisioneze fiindcă nu era agreat de PCR, mai ales că în 1968, a devenit membru al Societății Internaționale a Inginerilor în Petrol din SUA.

A fost trimis în „exil" ca simplu inginer la Schela Bolintin, însă datorită compentenței sale, în 2 ani e mutat la Centrul de Perfecționare a Inginerilor și Tehnicienilor din Ministerul Petrolului unde devine profesor, unde scrie mai multe manuale și cărți de specialitate.

Participă la un concurs organizat de Libia la București în urma căruia obține funcția de Reservoir Engineering Manager, directorul administrativ al Rezervelor de Petrol ale Libiei unde demarează mai multe proiecte de extragere a petrolului libian în zona Saharei.

În 1977 a cerut azil politic în Italia și a stat 10 luni în lagărele de la Trieste și Latina. Până în acel

moment al carierei sale, inginerul Ion Adamache avea la activ 17 patente de invenție, 8 cursuri și manuale și numeroase articole publicate în reviste de specialitate în română, franceză și engleză. Participase la congresele internaționale ale petrolului din Mexic, Moscova și Tokio.

De acolo a plecat în Canada, fiind înregistrat ca imigrant (1977 – 1981) și apoi cetățean canadian. S-a stabilit la Calgary și a lucrat, vreme de 32 de ani, în industria canadiană a petrolului. L-a reîntâlnit acolo pe unul dintre mentorii săi din tinerețe, Traian Nițescu, fugit în 1948 din România (trecând Dunărea înot), care lucra la Canadian Fina LTD și adusese producția acesteia la un miliard de dolari canadieni înainte de a fi vândută către Petro Canada.

Acolo a patentat prin Canterra Energy Ltd., al cărei al doilea angajat a fost (în 1987 în Canada și 1989 în SUA), procedeele de extragere a petrolului prin in-

jectare cu apă sărată și de procesare a petrolului crud prin purificare de sulfuri, pe care nu reușise să le aplice în România.

Astfel, investind 4 milioane de dolari în aceste noi tehnologii, Canterra a extras petrol din partea central-vestică a Albertei în ritm de 300 de tone pe zi, cu un procentaj de puritate de 99%.

Astăzi aceste procedee se aplică încă în șase țări. Canada se pregătește să folosească la adâncimi și mai mari tehnologiile lui Ion Adamache (se numesc „pompele Ion"), extrăgând petrolul și înlocuind pungile respective cu apă sărată. Procentajul de puritate scontat ar fi de 68%. Pentru aceste noi aplicații, inginerul Ion Adamache a convins compania Husky să investească în teste în zona râului Rainbow Keg, folosind o tehnologie pe care a perfecționat-o.

Inginerul Adamache a devenit membru fondator al Horizontal Well Special Interest Group of the Petroleum Society, parte a CIM (Canadian Institute of Mining, Metallurgy and Petroleum). La Calgary, inginerul Adamache a fost coordonator al corpului inginerilor specialiști în rezervoare de petrol la R&D și director de producție la Canterra Energy Ltd., cumpărată apoi de Aquitaine.

În 1991, a fondat Secția română a Societății Internaționale a Inginerilor din Petrol din SUA (SPE), înscriind primii o sută de ingineri români pe care i-a introdus în circuitul internațional. A organizat zece conferințe CIM / SPE și cinci conferințe tehnice anuale ale CIM. A fost membru al APPEGA (Asociația Inginerilor și Geologilor din Alberta) din 1978, al CIM, al CANMET (Canadian Centre for Mineral and Energy Technology), al SPE, al Petroleum Recovery Institute (PRI) și al Computer Modelling Group (GMC).

După ce s-a retras din aceste activități și-a fondat propria sa afacere, ADAMACHE PETROENG LTD., firmă de consultanță în domeniul petrolului. Vorbind fluent șase limbi, a fost solicitat ca expert în Libia, Franța, Italia, China, URSS, Japonia, Venezuela, Mexic, Ungaria, Iugoslavia, SUA, România. A fost invitat să conferențieze în Italia, Japonia, Franța. Considerat un imaginativ în inginerie, „imagineering", cum remarcase Walt Disney.

În anul 1993, și-a înființat propria companie, acordând consultanță în domeniul extracției petrolului pentru Libia, Franța, Italia, China, Venezuela, URSS, Iugoslavia, SUA, Canada.

A fost un membru marcant al comunității românești din Calgary, a sprijinit biserica romaânească și învățarea limbii române.

În amintirea sa (decedat la 25 noiembrie 1998, Calgary), doamna Ana Adamache, soția sa, a instituit șase burse școlare anuale pentru copiii români din Canada.

Sursa text: https://www.agir.ro

UN PRIMAR INTRAT ÎN ISTORIE

Ștefan Borș

(1858-1928)

Printre cei mai vizionari primari din istoria orașului Tulcea, inginerul Ștefan Borș a rămas în memoria județului Tulcea, în primul rând, pentru vasta activitate în domeniul construcțiilor și reabilitării unor clădiri reprezentative pentru județul Tulcea: a construit 14 școli, 12 biserici, 3 cazărmi, 3 spitale și Palatul Pescăriilor.

Astfel, în 1892, încheie lucrările de construcție la cazarma regimentului de Călărași (azi, Unitatea de marină de pe str. Iuliu Maniu) și clădirea arestului preventiv din Tulcea.

În 1893, începe lucrările de reparații capitale la clădirea Palatului administrativ din Tulcea (azi, Muzeul de Artă), urmată de clădirea Spitalului din Babadag (dat în folosință în 17 decembrie 1895), a Spitalului „Regele Carol" din Orta Chioi (azi, Horia), a cazărmii batalionului de infanterie din Babadag, a Școlii de băieți de pe strada Sfinții Împărați din Tulcea, a bisericilor din Satu Nou, Traian, Nufăru și alte construcții.

Ing. Ștefan Borș a continuat să desfășoare o bogată activitate socio-culturală și politică depășind, credem, cu mare greutate, evenimentele dramatice prin care a trecut. Potrivit prof. Ioan Corleancă, spitalul din Horia, construit între anii 1908 – 1910, este rezultatul vizitei efectuate în zonă de Regele Carol I, în 1905 sau 1906, fondurile, se pare, fiind alocate chiar de către Casa Regală. În 10 martie 1910, ia în antrepriză, împreună cu Robert Flamm, prin contract încheiat cu Ministerul Agriculturii și Domeniilor, lucrările de reconstrucție a Palatului Pescăriilor Statului, terminat în 1914, construcție pe care o datorăm marelui savant român Grigore Antipa.

A fost primar al Tulcei în trei rânduri, între anii 1894 – 1911, în timpul prefecților Grigore Sturza, Paul Stătescu, Ion Nenițescu și Petre Sfetescu, când a realizat cadastrul orașului, proiectele de alimentare cu apă și energie electrică, linia ferată Constanța – Tulcea, pavarea străzilor și trotuarelor cu piatră cubică, plantarea de puieți arboricoli, ș.a.

Obiective ale administrațiilor anterioare și-au văzut împlinirea în timpul mandatului său: înființarea

a șapte oboare de cereale, instalarea firului telefonic Galați – Tulcea, a serviciului telegrafic permanent, înființarea unui club comercial.

A făcut parte din comitetul pentru ridicarea Monumentului Reunirii Dobrogei cu România – inaugurat la 2 mai 1904, în prezența Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta – și a Monumentului lui Mircea cel Batrân (ridicat între anii 1900 – 1902, amplasat, până în 1947, în „Piața Mircea").

A activat în Comitetul pentru ridicarea unui bust fostului prefect și poet – ostaș Ion Nenițescu și a fost prezent la festivitatea publică de dezvelire a bustului, duminică, 30 octombrie 1911, în calitate de primar, alături de prefectul Petre Th. Sfetescu, generalul Toma Constantinescu, V. Bălăcescu din partea Ministerului Cultelor și Instrucției Publice, fostul prefect Hagi Anton.

A impulsionat dezvoltarea industriei și comerțului local și a militat pentru înființarea Camerei de Comerț și Industrie, al cărei președinte devine

în 1911. A mai îndeplinit funcțiile de consilier local, membru al Comisiei de igienă, al Comisiei de pensii, președinte al Societății Meseriașilor.

În trei rânduri, a fost deputat și senator conservator în Parlamentul României, între anii 1899 – 1911. În 4 mai 1914, îl regăsim președinte de onoare al Partidului Conservator de la Tulcea și membru în comitetul central al partidului, când președinte activ era Alexandru Calafeteanu. Din comitetul executiv făceau parte și prof. C. Motomancea și Robert Flamm.

În timpul primului razboi mondial a sprijinit populația plecată în pribegie, preocupându-se să aducă de la Iași alimente și îmbrăcăminte și s-a aflat în fruntea protestelor organizate la Galați după pacea de la București. A facut parte din Comisia de anchetare a abuzurilor săvârșite în perioada 1916 – 1918, constituită prin Decretul – Lege nr. 318/26 ianuarie 1919. În această comisie a activat alături de prefectul județului, președintele Tribunalului Județean și Alexandru Buzoianu, locotenent colonel din Regimentul 2 artilerie grea.

Membru asociat al Băncii „Dunărea" Tulcea, fondată la 16 mai 1890. În toamna anului 1922, când se organizează subscripție pentru facerea unei împrejmuiri la Biserica Catedrala „Sf. Nicolae" Tulcea, îl regăsim în fruntea celor care au contribuit din banii personali, cu suma de 1000 lei.

Ziarul „Oglinda Tulcei" din 11 iunie 1928 scria, la câteva zile de la decesul inginerului Borș:

„Ștefan Borș a fost un suflet de mare român care nu s-a dat îndărăt de la nici o acțiune când era vorba de a fi în serviciul cauzei dobrogenilor și al Dobrogei, pământ care i-a devenit iubit, legându-și de el toată viața prin muncă și cinste exemplară".

Numele lui a fost cuprins pe placa inscripționată a Monumentului Reunirii Dobrogei cu România, a cărui piatră fundamentală a fost pusă de domnitorul Carol I, la 17 octombrie 1879, în timpul primului prefect al județului Tulcea, George M. Ghica.

Este înhumat în Cimitirul „Eternitatea" al orașului Tulcea.

Sursa: Lelia Postolache, www.tulcealibrary.ro

TULCEA DE ODINIOARA

Bogdan Pascal

Olimpiu Vladimirov - identitatea perenă a poeziei

„Pelerin prin amintirile apei. Volum omagial Olimpiu Vladimirov" este numele unui volum memorialistic de poezie și proză, dedicat amintirii poetului tulcean Olimpiu Vladimirov (9 ianuarie 1942 – 12 august 2017) și apărut la Editura Ex Ponto, 2022, la inițiativa Centrului Cultural „Jean Bart" Tulcea.

Lansarea cărții a avut loc la Casa Avramide, în data de 20 ianuarie a.c., în cadrul unui amplu eveniment cu participarea soției poetului, doamna Aneta Vladimirov, a reprezentanților Asociației „Aegyssus" a scriitorilor tulceni, invitați speciali fiind scriitorul Ovidiu Dunăreanu și criticul literar Diana Dobrița-Bîlea, alături de care au luat cuvântul, directorul Colegiului Dobrogean „Spiru Haret", domnul Florin Anastasiu, profesorul Gheorghe Bucur, poeta Elena Netcu, nu în ultimul rând, fostul primar al municipiului, dr. ing. Constantin Hogea.

Momentul a fost ilustrat muzical de un grup de elevi ai Colegiului Dobrogean „Spiru Haret" și a avut meritul de a-i aduce împreună pe toți cei care l-au cunoscut și prețuit pe Olimpiu Vladimirov, poet dobrogean prin excelență, care, în scrierile sale a făcut deseori referire la peisajele, locurile și personalitățile meleagurilor dobrogene.

Olimpiu Vladimirov este autorul volumelor „Confesiuni", Tulcea, 1980; „Semn", Ex Ponto, Constanța, 2006; „Identitate", Ex Ponto, Constanța, 2008; „Adânc de fântână", Ex Ponto, Constanța, 2011; „Nimic mai mult", Ex Ponto, Constanța, 2013; „Recoltă de iluzii", Ex Ponto, Constanța, 2014 și, „Tăcuta mea credință", Editura Pim, Iași 2017, volum postum. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Dobrogea, domnia sa a fost fondatorul Concursului Național de Poezie „Panait Cerna", manifestare culturală care, anul acesta, va ajunge la cea de-a XLIX-a ediție.

Volumul omagial realizat de Centrul Cultural „Jean Bart" cuprinde atât o selecție de poeme din întreaga operă a autorului, în scopul promovării acesteia, cât și un grupaj de articole care particularizează diferite aspecte surprinse de autor în cercetările sale, referitoare la specificul culturii tulcene – fie că vorbim de articole referitoare la Panait Cerna (1881-1913), la artiști plastici tulceni, ori la aspecte privind justificarea istorică a Episcopiei Tulcii, publicate de-a lungul timpului, în revista literară Ex Ponto, Constanța, dar și un mănunchi de referințe critice referitoare la opera poetului Olimpiu Vladimirov.

Cu același prilej, s-a efectuat și lansarea volumului „Alma Littera. Antologia literară a concursurilor „Panait Cerna„ și „Valentin Șerbu„", apărut la Editura Ex Ponto, 2022, volum care include cele mai inspirate ipostaze din evoluția concursului de poezie „Panait Cerna" între anii 2010-2021, continuând astfel povestea concursului surprinsă anterior de poetul Olimpiu Vladimirov într-o serie de plachete antologice, dar și creațiile premiate în cadrul primei ediții a concursului de proză dedicat memoriei scriitorului Valentin Șerbu (20 iulie 1934-29 ianuarie 1994).

"Olimpiu Vladimirov a fost un om de o generozitate și deschidere cum rar ți-e dat să întâlnești în viață. A fost un spirit coagulant, cel care a făcut în permanență o legătură temeinică între literații, plasticienii și profesioniștii cul-

turii din Tulcea şi Constanţa. Un alt dobrogean, de valoarea şi devotamentul său, care să-i continuie gestul, nu ştiu dacă se va mai afla curând. [...]", apreciază scriitorul Ovidiu Dunăreanu în deschiderea cărţii „Pelerin prin amintirile apei. Volum omagial Olimpiu Vladimirov".

Grupaj poeme – Olimpiu Vladimirov

Autoportret

Paznic de far
Cu sufletul înflorit lângă Dunăre,
Valurile îmi adună
Risipa privirii
Fiindcă nu se întorc niciodată
Să-şi regrete trecerea...
La capăt de fluviu,
Marea umblă desculţă
Îmbrăţişând durerea fiecărui vers
Închis în scoica inimii, încă.
(Confesiuni)

Profil

Pentru atâta nisip, pentru atâta nisip,
Lângă cuarţul cu forme de chip,
Cântecu-n dune crescând nerostit
Buzele mereu mi le-a spuzit.

Pentru atâta nisip, pentru atâta nisip,
Când soarele urcă amiaza pe chip,
Mâinile sunt izvoare ce curg,
Privirea apleacă un rodnic amurg.

Pentru atâta nisip, pentru atâta nisip,
Îmi caută-ntr-una pe chip
Putrede vânturi de cald şi urât
Fruntea-nclinată. Încă strig, încă râd.
(Confesiuni)

Aşteptare

S-au prăbuşit bulgării nopţii
În verdele insomniei din valuri,
Nisipurile cuprind inima vântului
Sub apăsarea tăcerii,
Peste pragurile înalte ale ceţii
Se pierd respiraţiile noastre
Şi creşte rostogolirea năvoadelor,
Prea pline de vise,
Lângă braţele femeilor-
Eşarfe fluturând în lumină.
(Confesiuni)

Instantaneu

Între dealul cetăţii Enisala
Şi tractorul din vale,
Un lan de grâu;
Doar sângele macilor
Împrospătează memoria istoriei.
(Semn)

Credinţă

Sub spicul geamiei
Chemările muezinului coboară cerul
Peste muşuroiul
Turbanelor musulmane
Şi frunţile tot mai aplecate
Care se apropie de pământ,
Luminându-l!
(Semn)

Pastel

Mă-ncinge brâul dealurilor sterpe
Cu-arsura arşiţei peste privire,
Iar talpa grea şi dură a luminii
Mă calcă şi striveşte, în neştire.

Se înteţesc sub cer doar remuşcări
Când mângâi despletirile domoale;
Singurătatea-şi taie dulci cărări

Sfinţind înaltul ierbii în ocoale.

Mă dor, pe gurile de rai neştiute
Sevele pădurilor pierdute.
(Semn)

Scrisoare

Îngere, eu trebuie să cobor,
Oricum, semaforul nu se mai schimbă;
Sunt agăţat demult de-un ultim zbor,
Amarul vieţii îl adun pe limbă.

Lucru-nceput îmi iese tot pe dos,
Pustiuri s-au adăpostit în oase,
Credinţa nu-mi mai este de folos,
Suspin după un zar de şase-şase.

Nu-s împăcat cu mine şi-i târziu
Să buchisesc acum abecedarul;
Cât pot, întârzii lângă lutul viu
Ca să-mi ascund şi sufletul şi harul.
(Identitate)

În tăcerea lecturii

lui Valentin Şerbu

A rămas să locuiască în cărţile sale,
înfiorat de lăuntrice spaime provinciale,
cu zâmbetul sfios şi convingător al ironiei,
cu imaginaţia debordantă,
cu acel simţ fin al umorului
rostogolit în hohote de râs baritonale;

În tăcerea lecturii, prezent mereu,
printre miticii săi fabuloşi
ameţiţi de prostia care nu doare,
obsedaţi de nimicuri infantile,
refuzaţi de patimi,
pentru că nu puteau îmbrăţişa,
fără ochelari, realitatea...
Numai El în făgăduita, fantastica Deltă,
bântuit de epave,
plaje inexistente, faruri prăbuşite,
golfuri şi arhipelaguri de plauri,
femei – năluci lunatice –
rătăcind pe falezele nopţilor
precum norocul bărcilor în derivă;

În tăcerea lecturii
nu va uita frica, spaimele şi înjosirile
timpului trăit într-o lume hidoasă,
mereu trăit şi înşelat,
de atâţia slujitori cameleonici ai zilei;
Mai rămân acolo, undeva,
câteva refugii atât de omeneşti:
paharul, pe jumătate plin,
sunetele de balalaică aprinzând amintiri
şi portretul doamnei Steluţa,
pentru lungul şir al viselor
împărţite între prietenii delicate;

A rămas să-şi iubească puţin cărţile,
să-i mai înflorească un zâmbet amar
în colţul buzelor,
să-şi mai arate, maliţios,
privirea pe deasupra ochelarilor,
să adune obsesii după obsesii,
să se despartă de trecut râzând,
cu o infinită tandreţe...
(Identitate)

Poate am trăit

Poate am trăit vieţile altora
cum creşte iarba pe ruine –
o falie în firesc.
(Nimic mai mult)

Căzuse zăpada

Căzuse zăpada, albă beţie,
Eu minţeam că ştiu pe unde umblă
Dumnezeu,
Colindele se destrămau între osii de ger,
Iar răsuflarea pierdută mă vindea unui
zeu.

Ţipăt de viscol în tâmplele mele,
Oglinzile gheţii desfac curcubeie
Şi muşcă lacom din marginea serii
Singuraticul lup al tăcerii.
(Tăcuta mea credinţă)

Petru ȚINCOCA

Nedin Geanbai, un om în care au intrat multe meșteșuguri

Înainte de a fi meşter popular, Nedin Geanbai e şi meşter, e şi popular. Nu trebuie s-o arate: o face. Şi o face dezinvolt şi cu o modestie care arată că-şi ştie locul. Mai toată viaţa a făcut lucru manual. Manualitatea sa o exprimă şi acum, la nişte ani buni de la pensionare, prin lucruri pe potriva talentului cu care Allah l-a hărăzit.

Şade pe canapeaua sa din căsuţa de pe str. Negruzzi Costache şi povesteşte calm. Începe cu numele: „*gean bai*" ar însemna „*noii bărbaţi*", dar poate fi şi „*bărbat de suflet, sufletist*". Străbunii săi au venit din Crimeea şi s-au aşezat în sudul Dobrogei, în satul Şiriu, denumire care e derivată din „*sevriu*", adică „*frumos*". Nu departe de Hârşova. Din partea tatălui au venit probabil după războiul ruso – turc din 1853 – 1856; strămoşii dinspre mamă sunt tot din Crimeea.

„Mama bunicii s-a căsătorit în Turcia, în Istanbul. Aveau o prăvălie. Soţul i-a murit. Aici, la Tulcea, avea doi fraţi care au chemat-o. Bunicul locuia pe Negruzzi, la nr. 13, şi avea terenul până pe Căruţaşilor. Teren mare. Iar sora bunicului a avut partea dinspre Rahovei".

Pe 16 aprilie 1951 se năştea Nedin Geanbai într-o comunitate cu mare populaţie tătărească. A ajuns la Tulcea în clasa I, după ce făcuse două săptămâni de şcoală în Şiriu, dar părinţii au hotărât să vină la oraş, mama sa având aici patru surori şi un frate. Pe vremea aceea, străzile Agricultorului, Rahovei şi Negruzzi erau Tătari 1, Tătari 2 şi Tătari 3. Aşa cum au venit, tătarii s-au pus unul lângă altul, curte lângă curte. Locuind la o soră a mamei, pe str. Malcoci, Nedin Geanbai a început să înveţe la Şcoala Turcă, pe str. 24 Ianuarie. Avea un profesor, Sitmambet Menasan („*nume de nohai*"), de biologie şi zoologie, dar făcea şi limbă turcă. Dar asta a ţinut un singur an. Între timp, tatăl său, Rasim, a participat la colectivizare şi lucra ca magaziner la C.A.P.; născut în 1920, a făcut Al Doilea Război Mondial de la cap la coadă: s-a încorporat la Iaşi, a ajuns până la Cotul Donului, de-acolo s-a întors pe la Galaţi, au luat drumul Ploieştiului, apoi Carei, până-n Munţii Tatra. Împreună cu mama sa, Ramie (care, lucrând la C.A.P., avea întâietate la materiale de construcţii), au cumpărat un teren mare pe str. Negruzzi şi-au început să ridice casa. Tatăl s-a angajat apoi la C.A.P. Tulcea „7 Noiembrie", era casier pe şalupa „Paloma"; avea dugheana dincolo, în Tudor Vladimirescu.

Nedin Geanbai a făcut I-IV la Şcoala Turcă. Gimnaziul – la Şcoala nr. 2, pe str. 23 August (dărâmată între timp, se afla lângă Casa Georgescu), primele două clase, iar a VII-a şi a VIII-a, la Şcoala nr. 3, pe str. Carierei.

După opt clase, părinţii nu au avut bani să-l ţină la liceu şi l-au dat la Şcoala de meserii, la Cooperativa „Unirea". Prima dată a fost la „mecanici", să ştie o meserie din care să-i iasă pâinea de zi cu zi. Nu-i prea plăcea. A fost după aia la atelierul de maşini de cusut &

tricotat. Tot o meserie bună, plus că-i plăcea. Atelierul de tricotat era pe str. Mahmudiei, în complexul cooperativei, „Turcu'" era chemat să repare maşinile. S-a mutat la Atelierul de vopsitorie auto & pictură şi a rămas acolo unde preşedinte era Ion Suharov. Picta firme şi reclame, era după '67 încolo. A făcut ucenicie şi abia în '71, în februarie, i-au făcut carte de muncă. Primea trimestrial bani, salopetă, halat şi un spor de toxicitate, lucrând cu vopsea nitro „Duco", foarte toxică, deci primea lapte. Avea 933 de lei, dar erau luni în care câştiga şi câte 5.000 de lei, că lucra în acord! Bani frumoşi. De fiecare eveniment (1 Mai, 23 August), pentru că nicio întreprindere nu avea pictori angajaţi, avea comenzi. Şi materialele erau scumpe: 800 de lei era kilogramul de bronz praf, de exemplu.

Cum, necum, ajunge la Combinatul de Alumină, unde-i electrician *„trei ani într-o vară"*. De-acolo pleacă în armată: în Bacău, la aruncătoare cu reacţie. A intrat din prima pe mâna locţiitorului politic al comandantului, îi ştia fişa. I-a arătat nişte panouri şi l-a întrebat ce-i trebuie. Avea camera sa, o fostă frizerie cu două scaune, oglinzi şi-un pat. A „scris" la panouri de i-a ajuns pentru toată viaţa. Armată a făcut mai mult de un an şi jumătate, prinzând şi munci agricole (porumb) în Marea Baltă a Brăilei; de-acolo venea mai uşor acasă în permisie.

În '73 e civil din nou. ***„Pictor decorator executant"*** scria pe cartea de muncă. E angajat la I.C.S.M.I.: Întreprinderea Comercială de Stat Mărfuri Industriale. Avea ateliere în tot oraşul. Făcea reclame şi decoruri de vitrină, lucra pe carton (cu precădere), PAL, PFL etc. Avea de treabă. A lucrat aici până în '87, apoi s-a căsătorit şi avea nevoie de casă. O cunoscuse pe Camis (Camelia) în '85, dar „în '86 a fost un nou război între tătari şi ucraineni" (spune, râzând, soţia), dar au reluat legăturile apoi. Soţia sa este deopotrivă rusoaică şi ucraineancă. La început, niciunul nu s-a înţeles cu socrii.

Se face treaba că I.L.F. (Întreprinderea de Legume şi Fructe) s-a extins şi a înfiinţat I.C.S.L.F. – Întreprinderea Comercială de Stat pentru Legume şi Fructe. Aprozarele. I.L.F. a rămas doar cu depozitele. Era nevoie de tot felul de firme şi anunţuri. A făcut cerere pentru casă. La fel pentru butelie. Pe a doua a primit-o după intervenţia cuiva de la P.E.C.O. (Produse Etilate cu Cifră Octanică). Camis Geanbai născuse pe Aygul, care înseamnă *„trandafirul lunii"*, stăteau pe str. Negruzzi. După o şedinţă a C.O.M. (comitetul oamenilor muncii), Nedin Geanbai e înştiinţat că a primit apartament. În E3, pe str. 1848. După un an şi şase zile de la naşterea primei fiice li s-a născut a doua, Camer (*„lună"*) Elis (care trebuia să fie 'Alif – *„dreaptă"* sau „întâia", dar s-a produs o greşeală). Era în '89. Până la Revoluţie s-a construit blocul, în apartament s-au mutat în noiembrie 1990.

În 1991, conducerea I.L.F. ia aprozarele înapoi şi trece la disponibilizări: nouă oameni de la I.C.S.L.F., unul de la I.L.F. Nedin Geanbai se angajează la (pe atunci) celebrul magazin

„Vouă" (peste drum de Casa Sindicatelor) ca paznic; era bine plătit. Dar picta şi panouri în timpul acesta. Soţia, absolventă a Liceului de Artă Craiova, lucra la Muzeul „Delta Dunării", instituţie care îl angajează pe Nedin Geanbai pe post de... muncitor. După un timp, Mihai Milian, cercetător ştiinţific în cadrul Muzeului de Artă Populară şi Etnografie Tulcea, a văzut că-i merge mâna şi i-a cerut serviciile. A făcut panouri pentru Gospodăria tradiţională din Enisala a construit bucătăria ş.a. A urmat timp de trei ani şi Şcoala Populară de Arte, cu prof. Traian Oancea.

A ieşit în 2009 la pensie pe caz de boală. Probleme la inimă şi o hepatită B. A ţinut un an de zile un regim extrem de sever. Nu putea sta degeaba, iar soţia s-a tot gândit ce poate să lucreze. Cineva i-a adus lui Camis Geanbai o cătrună (tărtăcuţă) pe care a pictat-o: voia să facă un „educaţional" la Muzeu şi nu ştia ce să facă.

„Soacra mea avea cătrune la baltă. Una, două. Una, două, trei. S-au făcut din ce în ce mai multe. Soţia m-a sfătuit să nu fac oricum treaba asta, ci cu modele specific tătăreşti. Le-am căutat amândoi pe internet: ne-am uitat după costume populare, am cercetat cărţi. La început am mers pe arabescuri, pe partea otomană, după care ne-am gândit să exploatăm latura tătară.

Eu dezvolt elementul brut. Cât despre cătrună: o semeni în primăvară, ea creşte; după ce cade prima brumă se adună şi o ţii până-n primăvară să se usuce. Dacă o lucrezi mai devreme, se face ca pielea de elefant. Am căutat împreună culorile tradiţionale, iar uşor – uşor am început să lucrez aşa cum am simţit".

Lui Nedin Geanbai îi ia mult să picteze o cătrună. Dar lucrează în serie: după ce se gândeşte la utilitate, obiecte pe care omul să le folosească (o veioză, un element decorativ, boluri pentru ţinut chei sau bomboane, coşuri pentru ouă de Paşti etc.) curăţă zece cătrune, le spală pe interior şi pe exterior, face desenele. Exact ca la o lucrare pe pânză, aşa se tratează şi cătruna. Oxid de zinc. Vopsea acrilică. Lac naval, nu toxic. Apoi a început să facă taburete şi măsuţe: de la un prieten ia lemn uscat. Numai tei. Strungărie-n lemn. Totul e de inspiraţie otomană. La fel şi tăvile. Cu multe lalele, simbol tătar: tatăl său i-a spus odată că, în Crimeea (unde Nedin Geanbai nu a ajuns niciodată), laleaua creşte pe marginea gardului ca mărăcinii la noi. Când vinde, când nu vinde. Negociază, că aşa e treaba bună.

Nedin Geanbai ştie destul de bine limba tătară. Atât de bine că poate să distingă tătara din Crimeea de „*tătara noastră*", care a mai împrumutat câte ceva în timp. Spune că cei de pe litoralul Crimeei vorbesc mai înspre turcă, dar cei din stepe „*tătară cu nohăiască*". Ştie nişte cântece mai vechi turceşti şi tătăreşti. Un frate al mamei sale mai cânta la un pahar, iar Geanbai îşi nota. A cunoscut şi un tătar din Omurlar (pe lângă Cârjelari), un moş care fusese cărbunar şi cânta foarte frumos.

Nedin şi Camis Geanbai sunt membri ai Filialei Tulcea a Uniunii Democrate a Tătarilor Turco – Musulmani din România. Spun că pe-aici sunt foarte mulţi tătari, numai că nu vin la „Uniune". Depinde unde se îndreaptă cei din căsătorii mixte, tătar – turc. De pildă, la U.D.T.T.M.R. Tulcea sunt trei – patru turcoaice, pe când la Filiala Tulcea a Uniunii Democrate Turce din România sunt „*o grămadă de tătari şi nohai*". Cotizanţi la U.D.T.T.M.R. Tulcea sunt acum vreo douăzeci. Botezată Camelia, Camis a trecut la religia musulmană pentru că aici a descoperit divinitatea.

Se simte bine ca tătar Nedin Geanbai. Se simte foarte bine şi are prieteni de toate etniile.

Nedin Geanbai vorbeşte frumos. De fapt, şi prenumele său a fost modificat din greşeală: ar fi trebuit să se numească „*Nedim*" care, în tătară, înseamnă „*cel care povesteşte*". Povestitorul. Un alt meşteşug.

P.S. Textul a apărut în ediţia din 22 iunie 2018 a cotidianului tulcean „Obiectiv".

TUDOR POPESCU

Ne-am cunoscut la Facultatea de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu", în Calea Griviței 28 din București, fără să bănuim că ne vom reîntâlni la Tulcea în 1975 (prin repartiție guvernamentală în învățământ). Pentru Tudor, Tulcea a însemnat (din 1975, până în 1987) nașterea în familie a celor două fiice –Daria și Ioana -, activitatea ca profesor, apoi ca muzeograf și restaurator în cadrul Muzeului de Artă, activitatea în cadrul U.A.P.

În toată această perioadă, Tudor a beneficiat de atelier de creație în spațiul de la Geamie, alături de Gasser Günther Forst și cu mine. În primii ani de creație, am organizat împreună două personale: una în 1977, la Tulcea și o alta la București, în 1982, la "Hanul cu Tei". Critici ai creației de pe simezele din București fiindu-ne Gheorghe Kazar și Gheorghe Vida.

Din anul 1983, vom deveni și rude, prin botezul primului meu copil (ADI) de către familia Popescu. Același gest se va repeta peste doi ani (1985), când se va naște ALEXANDRU PAL.

Ultima întânire fizică dintre noi, va fi la Alba Iulia, în 2012, la botezul nepoatei mele, Sofiei (fiica lui Alexandru și a Roxanei).

L-am rugat, în 2017, să-mi trimtă date despre activitatea de la Râmnicu Vâlcea, pentru Monografia Filialei U.A P. (apărută în anul 1918, după decesul acestuia). A fost ultimul telefon și ultimul mesaj al lui Tudor către mine și Tulcea...

Tudor Popescu a expus în toată perioada cât a stat la Tulcea, alături de colegii din Filială, a participat la unele din edițiile Taberei de creație de la Calica- Iazurile, și–a lăsat amprenta de monumentalist, decorând un spațiu din cadrul Bibliotecii "Panait Cerna" (unde literele - monograme poartă ascuns numele colegilor din Filială), la Casa de Cultură din Babadag și la Clubul Prefecturii din Tulcea.

A restaurat icoane și obiecte de cult, de la Mănăstirea Cocoș, lucrări de pictură, aparținând pictorilor: Ștefan Dimitrescu, Ștefan Popescu, Vasile Popescu, Gheorghe Sârbu, Stavru Tarasov, Vasile Pavlov, Paul Miracovici, ș.a.

În anul 1978, dă o mână de ajutor, "fostului profesor", pictorului Spiru Chintilă, pentru terminarea mozaicului acestuia de pe calcanul blocului Belvedere din Centrul Civic al orașului.

O contribuție deosebită a avut-o cu soția Teodora (șef secția artă și critic de artă) la îmbogățirea partimoniului Muzeului de Artă din Tulcea, prin programul de achiziții și donații, prin înlesnirea unor înțelegeri cu artiștii în viață sau cu rudele unor artiști dispăruți. În felul acesta, în această perioadă, Muzeul de Artă și-a îmbogățit colecția cu lucrări de mare valoare. Amintesc doar lucrările lui Victor Brauner sau pe cele ale Ioanei Kassargian.

La Râmnicu Vâlcea își impune un alt ritm, dedicându-se total creației, atât în cadrul Filialei U.A.P., dar mai ales în specializarea sa- pictura monumentală, de șantier și restaurare-conservare pictură bisericească. Desfășoară activitatea de cadru didactic la Liceul de Artă, dar și în Germania, efectuează stagii de practică, specializare și atestare, intervenții pe teren la biserici și mânăstiri, asupra unor obiecte de cult. Execută lucrări sub coordonare proprie, pictură și restaurare, asupra unor monumente religioase din București, Brașov, Târgoviște, Sibiu, Ilfov, Vâlcea, Alba.

A restaurat o serie de catapetesme de lemn și icoane la biserici din județele: Vâlcea și Sibiu, dar a și pictat în spații arhitecturale bisericești din București, județele Vâlcea și Sibiu.

A realizat compoziții monumentale în spații arhitecturale laice în tehnica mozaicului, frescă, tempera grasă, acrilic, în România și în Germania.

În pictura de șevalet, a desfășurat o serie de personaje, într-un univers bizar, bântuit de revolte cromatice și puternice emoții. Naturile statice și peisajele ne dezvăluie un temperament revoltat, într-un neastâmpăr continuu,

prin tuşele expresionist aplicate, suprapuse, grizate, fără contraste puternice. Pictura murală îl liniştește, îl determină să fie alt creator.

PICTORI TULCENI UITAȚI

PĂTULEA – DRĂGUȚ GABRIELA

S-a născut la 28 martie 1955, la Tulcea. A fost prima dintre cele două fete ale Mariei (n. Vasiliu) şi a lui Dumitru Pătulea, economist, singurul băiat şi ultimul între cei zece copii ai lui Gheorghe şi ai Donei). Sora Gabrielei , Carmen, se va naşte la 4 august 1940. Aceasta va absolvi Facultatea de Arte Plastice, secţia pedagogie, în 1968 (clasa Ilie Pavel), iar din 1981 se va stabili în Elveţia. Casa bunicilor, frecventată în verile şi vacanţele de vară, a fost pe Timpului, pentru ca mai apoi, prin cumpărare, pe Concordiei.

Părinţii se vor muta cu fetele de la Tulcea, la Târgovişte, apoi la Ismail, Corabia si, în cele din urmă, la Bucureşti.

Şcoala primară, începută în 1941, la Târgovişte, va fi absolvită de Gabriela în anul 1945, în capitală. În timpul liceului este preocupată de desen, apreciată de profesor, şi antrenată în activităţi educative, îndemnată să se supună examenului de admitere la arte plastice. Primeşte aprecieri din partea sculptorului tulcean Ion Jalea, dar şi din cea a Ceciliei Cuţescu Storck.

Studiază la Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu" din Bucureşti, în perioada 1955-1960, avându-i ca profesori pe Catul Bogdan, Adam Bălţatu şi din anul IV, pe tulceanul Alexandru Ciucurencu.

Din anul 1961, devine membru U.A.P. din România.

Va efectua o serie de excursii de studii în Bulgaria (1957, 1964, 1965), U.R.S.S (1961), Cehoslovacia (1966), Polonia (1966, Iugoslavia (1966), Franţa (1969), Italia (1972), Grecia, Italia, Franţa (1977), Austria, Germania, Belgia (1980).

Expune în străinătate: 1968 – Varşovia, Ploscava, Zürich, 1969 – Tunis, Tel Aviv, Varşovia, Belgrad, 1970 – Torino, 1972 – Varşovia, 1974 – Roma, 1977 – R.P. Chineză, 1979 – Sofia, 1981 – Austria (Salzburg), 1982 – Italia (Ferrara), 1985 – Roma, 1984 – Atena, Mannheim, 1988 – Sofia.

Participă la expoziţii de grup în ţară, republicane, municipale. Organizează expoziţii personale în anii 1966, 1974, 1979, 1983, 1987, 1995 – Bucureşti, 1980 – Oradea, 1980, 1984 – Cluj Napoca, 1980 – Braşov, 1980 – Constanţa, 1984 – Craiova, Tulcea, dar şi în străinătate: Roma (1974, 1985, Geneva (1990).

Este prezentă în taberele de creaţie de la Constanţa (1976, 1977) şi Lugoj (1978). Este premiată în anii 1979 (Sofia), cu Premiul Special al Juriului la Trienala de artă realistă, în 1983 – Premiul U.A.P., 1988 – Italia, cu o Bursă de studii, 1999 – desemnată de The American Biographical Institute "WOMAN OF THE YEAR".

Lucrări ale artistei se găsesc astăzi în colecţiile muzeelor de artă din: Bucureşti, Constanţa, Craiova, Oradea, Braşov, Sibiu, Drobeta-Turnu_Severin, Satu Mare, Bacău, Tulcea şi în colecţiile particulare din: Bucureşti, Oradea, Linz, Salzburg, Paris, Roma, Torino, Mannheim, Montreal, ş.a.

În afara vacanţelor petrecute la Tulcea, la bunici, din anii copilăriei, se va întoarce mai târziu ca artistă, expunând în 1972 în cadrul expoziţiei de grup- 17 artişti plastici tulceni (o singură lucrare, intitulată "Florile olarului").

În anul 1984, va expune la Muzeul Deltei Dunării. Donează în anul acesta Muzeului Deltei Dunării lucrarea intitulată "Ofranda". Muzeul de Artă deţine două lucrări semnate de artistă.

Singura dată când cele două surori vor expune împreună va fi în mai-iunie 1979, la Sala "Orizont" Bucureşti. Atunci Gabriela va expune grafică, 30 de lucrări, desene în cărbune, peisaje de la Bran, Prislop (Hunedoara), iar Carmen, pictură.

Artista se va stinge din viaţă în anul 2007, la Bucureşti.

Despre creaţia Gabrielei Pătulea – Drăguţ s-au exprimat critici în Revista "Arta", în cataloagele de prezentare ale expoziţiilor personale, în monografia apărută în anul 1985.

Criticul preferat sau cel care a înţeles mesajul creatoarei mai bine decât alţii a fost Horia Horşia. Demn de amintit că, soţul artistei – Vasile Drăguţ, renumit cercetător în domeniul

artei ţi spiritualităţii medievale, nu a comentat în nici un material creaţia soţiei.

"Pictând şi desenând, Gabriela Pătulea – Drăguţ stabileşte un dialog cu realul şi descoperă, mai întâi pentru sine, frumosul natural."

Horia Horşia, Revista "Arta", nr. 7, 1983

"...La început, Gabriela Pătulea – Drăguţ preia şi fructifică semne proprii în spiritul organic/ geometric al ornamenticii... Limbajul artistic al autoarei este prin excelenţă metaforic, fiecare semn, sintagmă, transport al unui transfer logic de semnificaţii. Metafora îndeplineşte funcţia ei estetică de rigoare –comunicare, expresie, sensibilizare, intensificare. Cum însăşi declara artista, în 1983, "incursiunile mele în lumea vegetalului devin tot atâtea propuneri de descifrare a frumuseţii naturii, din perspectiva propriilor mele experienţe artistice şi reprezintă, totodată, o invitaţie la contemplare, la contopire cu aceste frumuseţi."

După o primă etapă de asimilare şi fructificare a relaţiilor cu modelul culturii populare, artista trece la dezvoltarea diferitelor tipuri de formaţiuni compoziţionale, impunându-şi personalitatea, propriile-i modalităţi de expresie, stil propriu.

Pe lângă dezvoltarea planului metaforic, artista este preocupată de dialogul cu natura şi lumea vegetalelor. Luând în posesie lumea vegetală, artista simte nevoia să-şi definească impresia picturală. Ne aflăm în faţa celor mai dense, mai saturate şi mai compacte compoziţii. Constatăm o armonioasă continuitate şi dezvoltare în sensul unei reluări în timp şi al unei creşteri a motivelor şi a studiilor compoziţionale conform unei ramificări arborescente miraculoase care cuprinde întregul univers artistic, unitar prin concepţie, viziune, stil prin acţiunea repercutantă a acestora asupra ansamblului de interdeterminări şi legături interne filogenezice.

Grădina este unul dintre miturile cele mai constante, mai răspândite şi mai consolatoare ale omenirii, căruia i-a fost consacrat o întreagă literatură. Grădinii nu i se poate stabili o identitate exactă, în funcţie de un anumit model real, căruia imaginea i-ar corespunde ca reprezentare, configurare, interpretare. Neîngrădită, izolată doar în spaţiul artistic, prin cadre şi, uneori prin câmpul fundalului, grădina Gabrielei Pătulea-Drăguţ este un paradis în sens umanist, în spirit quattrocentist florentin, al aspiraţiei spre un loc real şi ideal şi timp, o natură umanizată. În acest segment de natură îşi durează românul casa, pe care nu o desparte de gospodăriile învecinate sau de uliţă prin ziduri şi porţi zidite şi a cărei implantare înseamnă situarea şi conştiinţa situării insului în univers. De aici, din această perspectivă, cuprinderea universului se desfăşoară ca spectacol, iar spectacolul semnifică universul. Bogate în înţelesuri, spectacolele lumii se oferă spre interpretare şi recreere a disponibilităţii imaginative a privitorului. Încărcat de poezie şi de muzică, ale căror planuri sunt implicate în structurile formale, în structurile cromatice, deci şi în expresia picturală, cuprinsul grădinii, instituit sub imboldul genuin al sincretismului artelor în spaţiu-timp al sonetelor, al rondelurilor, al dansului şi al pantomimei, al concertelor pentru flaut, devine locul privilegiat al pictorului şi al modelelor sale, locul profesiunii de credinţi"...(Horia Horşia – "Gabriela Pătulea- Draguţ", Ed. Meridiane, 1985).

"Gabriela Pătulea – Drăguţ realizează ca în atâtea alte dăţi, o fericită conjuncţie între clasic şi baroc. În structura continua a acestei expansiuni şi proliferări vegetale, care cuprind întreaga suprafaţă a tabloului, artista introduce conceptul de discret, materializat prin reprezentarea şi implantarea unor forme geometrice plane – pătratul, triunghiul, dreptunghiul, arcada. Modelul grădinii poate fi real, grădina tulceană a vacanţelor copilăriei artistei- sau unul imaginar. Astfel, grădina rămâne o constantă în opera artistei, de-a lungul anilor constituind locul privilegiat al lumii ca spectacol" (Horia Horşia – Revista "Arta", nr. 2, 1988).

Bibliografie

Gabriela Pătulea-Drăguţ - "Arta plastică, nr. 11, 1966

Gabriela Pătulea-Drăguţ – Revista "Arta", nr. 1, 1971

Octavian Barbosa – "Dicţionarul artiştilor români contemporani", Ed. Meridiane, 1976

"Artişti dobrogeni", Muzeul de Artă, Constanţa, 1977

Olga Buşneag – "Gabriela Pătulea-Drăguţ", Revista "Arta", nr. 8, 1979

Horia Horşia – Revista "Arta", nr. 7, 1983

Horia Horşia–"Gabriela Pătulea-Drăguţ", Ed. Meridiane, 1985

Horia Horşia – "Gabriela Pătulea-Drăguţ", Revista "Arta", nr 2, 1988

Florica Cruceru – "Artişti dobrogeni", Ed. Muntenia, Constanţa, 2005

LAZĂR ANTON

S-a născut la Casimcea, la 05 iunie 1913 şi a decedat la Cluj, la 24 septembrie 1997. Face studii de specialitate în cadrul Academiei de Arte Frumoase din Bucureşti (1931 – 1936), avându-i ca profesori pe: Camil Ressu, Costin Petrescu, Frederich Storck, dr. Francis Reiner. A fost în prima serie la Academie după vechea denumire, "Şcoala de Arte şi Meserii".

"Decisivă pentru formarea mea ca artist a fost întâlnirea cu profesorul Camil Ressu, un mare artist, un om categoric, solid pregătit profesional, exigent, în concluzie, un om superior, care mi-a imprimat cultul pentru fapta de artă serios argumentată, cu refuz pentru improvizaţie şi facilitate."

La Academie, a lucrat în acelaşi atelier cu Al. Steriadi, Gh. Ghiţescu, G.Tomaziu, Titi Pantelimon, E. Drăguţescu, Romi Noel. Istrati a devenit ulterior custodele Muzeului "Brâncuşi" la Paris. Ghiţescu va deveni profesor de anatomie artistică şi de aici va ieşi la pensie (Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu").

Până la stabilirea la Cluj, în anul 1951, creaţia sa nu a avut continuitate din cauza repetatelor peregrinări la care l-a supus activitatea didactică ("pe care am efectuat-o întotdeauna cu mare plăcere"). A fost profesor de desen la liceele din: Craiova, Bacău, Vaslui, Iaşi, Alba Iulia (1949 – 1951). Din anul 1951 şi până în anul 1956, este profesor de specialitate la Liceul de Artă din Cluj, iar din 1956, până în 1960, este profesor în cadrul Institutului de Arte plastice "Ion Andreescu", din acelaşi oraş.

Anul 1951, aduce reuşita devenirii ca membru al U.A.P din România. Stabilirea la Cluj a însemnat implicarea în freamătul mişcării artistice, alături de pictorii generaţiei sale: Petre Abrudan, Iosif Bene, Petre Feier, Teodor Harşia (tatăl Teodorei Popescu, critic de artă şi muzeograf într-o perioadă la Muzeul "Deltei Dunării"), Alexandru Mohy, Coriolan Munteanu, Nistor Moţu, Letiţia Muntean, Alexandru Benozedi, Virgil Fulicea, Constantin Dinu – Ilea.

"Încă de la primul contact cu spaţiul şi oamenii din Ardeal, am fost reţinut de sobrietatea, gravitatea şi măreţia lor. Circumspecţi până încep să te cunoască, ardelenii îşi pot deveni prieteni devotaţi şi statornici."

Participă la expoziţiile Filialei U.A.P. Cluj, la Anualele de stat, interregionale, Bienale. Este prezent în expoziţii de grup: 1938 – Craiova, 1943, 1950 – Craiova, 1952 – Cluj. Deschide expoziţii personale în anii: 1987, 1988, 1989 la Cluj. Are o serie de realizări în sfera artei monumentale, decorarea Casei Tineretului din Cugir (1959-1960), cantina studenţească din cadrul Complexului "B.P. Haşdeu", Cluj – Napoca (1962), Clubul Muncitoresc din Câmpia Turzii (1963), holul Filarmonicii de la Casa Universitarilor din Cluj – Napoca (1967), Căminul Cultural din Valea Drăganului (1972), compoziţia "Istoria şi oamenii locului", cu elevii Liceului de Artă din Cluj – Napoca. A restaurat o serie de monumente (biserici) din Vaslui, deteriorate după cutremurul din anul 1940.

De Tulcea este legat prin naşterea la Casimcea (locul natal şi al sculptorului Ion Jalea) şi absolvirea Liceului "Spiru Haret" din Tulcea, în anul 1931.

A participat cu lucrări la expoziţia "17 artişti plastici tulceni", organizată de Cenaclul U.A.P Tulcea, cu ocazia inaugurării primei săli de expoziţie la Tulcea, alături de Ion Jalea, Alexandru Ciucurencu ş.a.

La sărbătoarea celor 90 de ani de existenţă (1973), dar şi a centenarului Liceului "Spiru Haret" va expune, alături de alţi colegi, absolvenţi ai acestei instituţii şcolare (Constantin Calafateanu, Ştefan Găvenea, Mihaela Nica – Crăciun, Albert Poch).

La Muzeul de Artă, alături de aceştia, Anton Lazăr va expune "Marină", guaşă, 50

x 60 cm, "Vagonul de Hunedoara", cărbune, 40 x 50 cm, "Rivalii", laviu, 28 x 30 cm, "Mocanii", pastel, 48 x 35 cm, "Reşiţa", ulei pe carton, 50 x 60 cm, "Tulcea", ulei pe carton, 45 x 55 cm.

Între 1979 1989, participă la Taberele de creaţie de la Calica-Iazurile. Muzeul din Tulcea posedă un număr de 6 lucrări din creaţia artistului.

A revenit la Tulcea şi Sulina ca profesor de la Cluj cu grupe de studenţi în practică artistică. Tot de Tulcea este legat un moment din viaţa acestuia atunci când, la Capşa, invitat de unchiul viitorului pictor Brauner, îşi dă părerea despre un set de lucrări, ce vor face obiectul expoziţiei Brauner (vis-a-vis de Cişmigiu). Aici este invitat de Brauner să-şi aleagă "o bucată-două". Răcit, nu se duce la închiderea expoziţiei, dar revede peste ani câteva bucăţi din expoziţie la Muzeul din Tulcea...

Tulceanul nostru îl va cunoaşte pe un alt dobrogean de renume din anii studenţiei – Lucian Grigorescu.

Colegii şi familia artistului îi organizează, la Cluj – Napoca, în anul 1980, o retrospectivă, la Muzeul de Artă, iar în anul 2013, este deschisă expoziţia "Centenar la Muzeu. Anton Lazăr 1913-2013". Au fost expuse atunci lucrări de pictură şi grafică din patrimoniul muzeului, din colecţia familiei şi din importante colecţii particulare clujene (Cosmin Năsui).

Într-un interviu din "Tribuna" (22-28 august 1996), autor Livius George – Ilea, maestrul Anton Lazăr explică cât de important a fost pentru pictura sa că s-a născut la Tulcea: "...pentru un pictor, situaţia din Dobrogea este foarte specială. Întâi şi întâi, linia de orizont este foarte joasă, lumina este meridională. Ceruri nesfârşite, înalte şi limpezi, fără mulţi nori, adică suprafaţa nu este agitată. Apa nu este decât, în general, continuarea cerului până în partea de jos a lucrării, a suprafeţei, adică e foarte greu să distingi nuanţa de cer de cea acvatică."

Despre pictori şi pictura de la Tulcea din acea perioadă, maestrul îşi aduce aminte că lumea nu înţelegea pictura lui Ciucurencu: "era prea evoluată".

Printre amintiri, la vârsta adolescenţei, interesul este trezit de nişte iconari (doi bătrâni şi un tânăr) de un pictor – Popescu, "care făcea lucruri frumoase şi le vindea ieftin, la târg, pentru băutură, mai mult." Anton Lazăr îşi mai aduce aminte şi de R. Cardaş, membru de uniune, care ştia să picteze biserici şi avea pretenţia că face pictură bizantină (pictase şi biserica din Casimcea). "Deşi nu era bizantină, chiar de prost gust care nu punea nici o problemă asupra tematicii, făcea parale frumoase, fiind primul cetăţean particular care îşi cumpărase maşină şi plimba toate fetele bătrâne..."

Artistul îşi aducea minte că a văzut prin multe case picturi ("moară de apă la malul mării şi valurile mării care loveau nişte palete, un bărbat şi o femeie întorcându-se de la câmp"), într-o cafenea, o pânză de peste 1 m şi chiar pereţi pictaţi în case şi baruri.

A realizat o serie de compoziţii istorice şi multe altele cu subiecte din realitatea imediată în care recunoaştem documentare, soluţii practice adecvate subiectului tratat, "atitudini pline de naturaleţe şi măreţie, culoare dispusă în tuşe suculente şi nervoase." Amintim lucrări din această perioadă ca: "Prizonieri" (1953), "Horea la Galde" (1954), "Doja la Arad" (1055, 1956), "Prezidiul" (1958), "Insurecţia" (1964), "Unirea Cea Mare" (1968), "Femei din Mărişel" (1968), "Gărzile patriotice" (1961), "Agricultura nouă" (1974), "Şarja roşiorilor" (1976), "Siderurgişti" (1978), "Iancu şi Axinte" (1979), "Horea, Cloşca şi Crişan" (1984, ş.a. Dintre acestea, unele au fost achiziţionate de muzee şi instituţii de cultură; "Horea la Galde", expuse la Bucureşti, se păstrează, una la Muzeul Militar din Bucureşti, cealaltă la sediul Ambasadei Române la Moscova. Lucrarea "Insurecţia" se află în patrimoniul Muzeului de Istorie şi Artă din Zalău. Două variante, la momentul împlinirii a 50 de ani de la săvârşirea unităţii naţionale (1968), sunt achiziţionate de Consiliul Local al Judeţului Bistriţa – Năsăud.

Lucrările "Şarja roşiorilor" şi "Iancu şi Axinte" vor ajunge în colecţia Muzeului de Artă din Cluj - Napoca, iar "Coloana de prizonieri" la M.N.A. al României.

Autorul este preocupat şi de peisaj, de spaţiul deltaic, dar şi de cel transilvănean.

"În peisaj, evită, în general, integrarea ființei umane" (Negoiță Lăptoiu). Portretistica cuprinde câteva autoportrete, chipuri de copii, portretul scriitorului Ion Agârbiceanu (aflat astăzi în colecția muzeului clujean).

Naturile statice conțin flori, pești și diferite obiecte din tezaurul rusticului românesc, "sunt pictate cu densități și prețiozități de pastă de o fervoare ce amintește de intensitatea expresivă a viziunii lui Alexandru Ciucurencu." (Negoiță Lăptoiu)

Referitor la evocarea peisajului dobrogean, artistul nota: "Realitatea este că sufletul și retina mea erau încărcate de poezia locurilor de baștină. Deși trăiam în Ardeal, luminozitatea catifelată a climatului în care mi-am petrecut copilăria și adolescența îmi era mai ușor de reprezentat. O efectuam însă din imaginație, încercând soluții compoziționale și de acord cromatic."

Negoiță Lăptoiu nota în 1987: "Anton Lazăr își verifică admirabila știință a compoziției și capacitatea de sugerare a atmosferei specifice momentului istoric evocat în "Doja la Arad", lucrare de referință în plastica românească a epocii respective... În ultimele două decenii, pictorul s-a arătat adânc preocupat de sinteza formală. Drept urmare, imaginile vor înregistra o simplificare a planurilor, o aplatizare a volumelor, fapt ce încurajează proiecție către monumental al formelor esențializate. Anton Lazăr a fost un pictor al poeticii unui climat. Incisive contururi de brun sugerează prin câteva alese trăsături fizionomia stilizată a unui pom sau al unei case pierdute în atmosfera unor tonalități glaciale. Scurgerea vremii aducea tot mai multă siguranță, mobilitate și esențializare în exprimare. A ajuns astfel să rotunjească o operă ce-și merită din plin cuprinderea într-un sugestiv album monografic." (Negoiță Lăptoiu – *incursiuni în plastica românească*, Ed. Dacia, Cluj- Napoca, 1987

"...Spirit corect și constructiv, lipsit de false orgolii, aduce spre cunoașterea noastră, adevăruri pline de miez, de o puternică încărcătură emotivă. O face cu har de povestitor, de dascăl, deschizând din arhaice vremi, convins că sentimentul duratei se întemeiază pe organica asimilare a valurilor trecutului, urmând să acționăm în direcția unei fertile continuități spirituale."

Luciana Hâncu – Text catalog, 1989

"Pictorul Anton Lazăr s-a remarcat până la finalul vieții printr-o activitate artistică prodigioasă care se evidențiază printr-un univers vizual de o semnificativă rezonanță spirituală. Autorul a fost, de asemenea, un reprezentant de renume al centrului artistic de la Cluj. Aici și-a continuat condiția de venerat dascăl în învățământul de specialitate, dar mai ales și-a întregit o operă sub impulsul unei fecunde vocații creative, vehiculând modalități de expresie sugestive și originale, în acord cu exigențele criteriului estetic."

Cosmin Năsui – 6 iulie 2013, Cluj – Napoca

Bibliografie

"17 artiști plastici tulceni" – catalog de expoziție, 1972, Tulcea

"Artiști plastici dobrogeni", album, Muzeul de Artă, Constanța, 1977

Virginia Dima, Aurel Munteanu – "Liceul <<Spiru Haret>>Tulcea, 1883 – 1983", Ed. Sport, Turism, 1983

"Omagiu liceului drag" – catalog de expoziție, Tulcea, 1983

Negoiță Lăptoiu – "Incursiuni în plastica românească", Ed. Dacia, Clu – Napoca, 1987

Livius George – Ilea – "Istoria trăită a picturii românești moderne. Tulcea anilor '30. Bucureștiul anilor '35", Revista "Tribuna", nr. 34, 1996, Cluj – Napoca

Florica Cruceru – "Artiști dobrogeni", Ed. Muntenia, Constanța, 2005

Aurel Ifrim – "Un tulcean celebru – Anton Lazăr", Revista "Nord Dobrogea Cultural", nr. 18, 2019, Tulcea

Mihai MARINACHE

Ioan Gheorghiţă sau certitudinea *Poeziei...*

Se împlinesc, nu peste multă vreme, două decenii de la debutul editorial al poetului nord-dobrogean *Ioan Gheorghiţă*...Volumul de poezii *Ora de identitate* (ed. Porto-Franco, Galaţi, 1993), nu anunţa doar o nouă ivire în lume a unui poet, ci, caz fericit, consacra totodată destinul unui creator, descins, asemeni multora din generaţia sa, din constelaţia lirică *Nichita Stănescu*, afirmându-se însă repede pe o traiectorie care îşi căuta şi îşi găsea orgolios individualitatea. Căutarea *orei de identitate* se împletea totuşi pe fundal, cu sonuri discret detectabile în recurenţa unor motive poetice şi în presiunea unor structuri formale insuficient asimilate. Asemeni râului care îşi construieşte prudent şi impetios în acelaşi timp albia propriului curs, poetul tulcean se redefineşte insistent, sondând, interogând şi glosând pe marginea eternelor ipostaze ale unui eu liric autentic magia cuvântului, cântecul, gândul, artistul-călător prin timp, dar şi prizonier al acestuia, râul, satul, singurătatea, străinătatea / înstrăinarea într-un Babilon modern, rutina, copilăria, iubirea. Numeroase cântece care dezvăluie insondabile tristeţi amplifică aventura cunoaşterii prin cuvânt: „în trup sângele se mişcă precum un şarpe în comă, /doar gîndurile sunt în stare latentă – vizionare / frunze de rodie pe zâmbetul unui meteorit, / rupt în silabe cuvântul abia-şi târăştea abdomenul". (Raza de soare...) „într-o briză de cuvânt / moare-mă şi naşte-mă" (Cântec) „nu muri cuvântule nud / să-ţi mai pipăi o dată / surâsul incandescent / ce-mi arăta amurgul / ca pe un singur ochi..." (Memento). Experienţa străinătăţii, trăită şi asumată deliberat, este resimţită dureros într-un neistovit plânset interior, însoţit adesea şi de accente de protest surd, de revoltă neputincioasă faţă de cei care au generat cumplitul exod, fatala migraţie a tinerilor în căutare de lucru într-o Europă obosită şi impermeabilă la elanul aspiranţilor abia sosiţi. Într-un asemenea cadru „prin căuşul palmei mi se scurg sentimentele,/ respir sacadat în seara târzie / singurătatea mi se-aşterne la picioare / precum o pasăre pierdută de stol"/. Eliberându-se greoi de recuzita stănesciană, de tiparele formale în care s-a cantonat de mai multă vreme, Ioan Gheorghiţă cucereşte încet dar sigur aliniamente noi, neexplorate prin tentativele îndrăzneţe ale neomoderniştilor sau ale generaţiei optzeciste. Decojind adevărurile primite sau imprimate prin şcoală, el explorează universul peşterilor sufleteşti şi trupeşti ale unui eu ruinat de contradicţii, oscilaţii, antiteze şi regresiuni într-un trecut suportabil: „o, câtă încercare de a ieşi din propriul trup / cu faţa curată / de a ne blestema mâinile iubindu-ne, chemându-ne..." (Interogaţie). Încrezător până la obstinaţie în valenţele versului popular, poetul îl cercetează pe toate feţele, îl modelează într-o pastă nouă şi, în cupa astfel făurită, toarnă o substanţă plină de miresmele învăluitoare ale unei iubiri neîmpărtăşite, nefericite, dar imaginate şi trăite la cea mai înaltă temperatură: „ hai, ui, ui, că nu-s iubit / dar bine demult murit,/ că-s străjer la poarta-n care / luna n-are căutare, / că sunt cer şi nor şi lume / fără trup şi fără nume". Deşi are nostalgia celui desţărat, punând adesea în ecuaţie (şi în cumpănă) armonia valsului

vienez cu satul şi pădurea de arini (îngropaţi parcă în amintiri şi în meandrele visului), eul liric nu glosează semănătorist, paseist şi desuet, ci vibrează conştient cu trăirile altui timp, uneori comprehensiv şi, adesea, vindicativ. După mai bine de un deceniu de peregrinări şi experienţe care l-au traumatizat, poetul îşi continuă odiseea identităţii, „prins între margini de exil". Publică cicluri de versuri în reviste literare regionale şi naţionale, se bucură de includerea în câteva antologii, e premiat de presa românească şi diaspora, însă, editorial, revine în atenţie prin placheta *„Emigrantiada"* (ed. Harvia, Tulcea, 2004). Păstrând proporţiile, titlul aminteşte, simbolic, de epopeea unui neam românesc, cu plecări către un tărâm miraculos al fericirii şi împlinirii, cu suferinţa cauzată de inadaptare şi refuz, cu umilinţa întoarcerilor repetate la vetrele părinteşti: „iată, am nevoie de puţină libertate,/ într-un trup imperfect/ în care ideile sunt ţinute între lacăte şi zăvoare/ tridimensionale..." (Într-un Babilon modern). Cel mai adesea limbajul este frust, pe alocuri crud, violent, poate chiar prea liber, direct şi vidat de lirism: „ori spectrul sărăciei e-atâta de mârşav/ încât ne-au condamnat la lungi pelerinaje,/ ori totul este putred, haotic sau bolnav/ şi nu mai sunt cuvinte, ori semne în colaje,/ ori n-am luat nimic din mări mediterane,/ ori am luat prea mult din ţările din est,/ dar ne-am vândut destinul pe lire şi coroane/ păstrând machiavelic centimele din rest." (Ori n-am luat nimic din mări mediterane...). Volumul amintit cuprinde, pe lângă texte poetice de referinţă, o proză (*„Râul curgea şerpuind..."*) şi un ciclu de versuri pentru cei mici. Proza, cu siguranţă, un posibil decalog al emigrantului dintotdeauna, se ridică la nivelul vibraţiei descriptive eminesciene, cu pendulări între vis şi realitate. Eroul, muzicianul Est, „nu mai era el, copilul alintat al unor vremuri îndepărtate, talentatul, omul viitorului, ci o epavă pierdută în liziera pădurii de frasini, în care iubirea, speranţa încă mai străluceau miraculos". Alte 11 texte, „Cântec" (fermecătoare prin prospeţime şi un ritm straniu al muzicalităţii interiorizate), reiterează imaginarul liric cu care autorul ne-a obişnuit, copilăria cu toposul ei nord-dobrogean, râul, satul, înstrăinarea, singurătatea, iluzia, strigătul în gol. Satul, aparent uitat, mai are încă energia, fie şi la nivelul visului sau iluziei, de a-l fortifica pe fiul rătăcitor („satul meu cu cai şi uliţi", liziera pădurii de frasini, coarnele plugului, strigătul mierlei, boabele de grâu): „printre iluzii tot mai scumpe/ din zi în zi şi-atât de rare/ stâng lângă mine-un colţ de ţară,/ strâng, parcă, semne de-ntrebare/ printre străini îmi vâtur leacul/ ca mierla ce se scaldă-n tril,/ un zâmbet alb, ciudat şi singur/ prins între margini de exil." (Printre străini...) Chipul iubitei, gândurile despre iubire din „spatele fiecărui cuvânt" şi tăcerile îndelungi, interferate continuu, sunt învăluite într-o lumină specială: „cum pletele-ţi curgeau pe umeri infinite/ ieşite dintre valuri dunărene,/ cum ochii tăi ca frunza de alun, ca merii,/ mai dobrogeni mă căutau, mai luminoşi (...) / clipele îmi călcau trupul,/ nopţile cu colţii de lună mă visau/ precum cerbii prin dimineţile brumării..." (Cum pletele-ţi curgeau...) Câţiva ani mai târziu, Ioan Gheorghiţă decide să-şi restructureze creaţia de până acum într-o nouă arhitectură, reluând şi texte considerate emblematice pentru artist (cel puţin din cartea de debut şi 18 poezii din *„Emigrantiada"),* într-un volum, şi el cu nume emblematic, *„Undeva la Poarta Raiului"* (ed. Ex Ponto, Constanţa, 2010). Motivele cunoscute, reluate obsesiv, se instalează suveran, conturând accentuat personalitatea poetului. Ţinutul dobrogean, spre exemplu, întruneşte toate atributele sacralităţii: „o, *Dobroge*, pământ din care/ renaşte eterna cetate *Tomis*" (Odă Dobrogei)... „*Dunărea* purifică secundele,/ sunetele clopotelor purifică aerul..." (Dunărea...) „Minunile suverane (...) unele au munţi în priviri/ altele au ape curgătoare,/ cu deltă în inimi arhaice (...) dragostea mea plutind întâmplător/ pe valuri dunărene." („Minunile suverane")... „*Dunăre, Dunăre/* braţele ţi-s mugure,/ trupul de argint/ valul un alint,/ *Dunăre, Dunăre,*/ miezul cald, eşti sâmbure,/ literă pe gene/ în dureri perene,/

Dunăre". „Apele mirajului dobrogean" constituie, fără îndoială, calea care duce la „porţile raiului", sintagmă revelatorie, devenită efigie pentru acest *poeta artifex*. Totuşi, mai mult decât în celelalte volume, se observă predilecţia creatorului pentru concepte, noţiuni abstracte, silogisme, paradox, bucuria de a defini şi a mărturisi, într-o sintaxă atent elaborată, despre „vibraţii ascunse, absurde, imense, abjecte/ visând pe pământul imaculat al răbdării,/ vibraţii contorsionate, schimonosite/ prin valurile imposibilului..." (*Iubire*). Ceea ce se poate încă reproşa acestui talentat poet este dependenţa de tirania modelului absolut, *Nichita Stănescu* (în special versurile-definiţii, retorism, stilistică şi structură uşor recognoscibile). Iată, pentru a proba afirmaţia, tiparul discursului liric din poezia „*Poetul diform*": „Poetul diform mărturiseşte un întreg, îşi rupe bucăţica de la gură/ şi-o întinde sângeratului,/ o dată mărturiseşte un întreg/ şi spune câte şi mai câte despre iubire,/ bunăoară despre florile de arţar,/ despre gândurile nescrise ale unei pietre de hotar,/ altă dată, poetul diform mai mărturiseşte ceva/ dar fără să ştie ce,/ gesticulează, priveşte absent/ golurile dinlăuntrul şi dinafara lui/ necretându-şi sieşi..." Fără să absolutizăm, desigur, nota personală a multor texte poetice (altminteri, admirabile prin dialectica ideilor) e dată de o anumită muzicalitate (obţinută prin rime speciale, versuri repetate de 3-4 ori în debutul unor secvenţe care compun tabloul poetic), de atmosfera elegiacă, de seducătoarele expresii şi locuţiuni din *Cântece*, de insolitul metaforelor. Ilustrăm, în încheierea aserţiunilor noastre pe marginea volumului menţionat, cu acest superb catren dintr-un *Cântec* ultim al cărţii: „de când te-am cunoscut pe tine/ luna-mi albeşte iubirea tot mai ascunsă şi tot mai pură,/ fructul din coaja orei divine/ bate cu teamă, măsură din măsură..." Volumul de versuri „Solzi de primăvară" (apărut la aceeaşi renumită editură constănţeană, 2012) confirmă, după douăzeci de ani de la debut, puternica personalitate artistică a lui Ioan Gheorghiţă, dând de ştire, mai mult decât convingător, că sigiliul marii poezii este păstrat în mâini sigure pentru totdeauna. Dureroasa, continua aventură a cunoaşterii sinelui îl marchează profund, poetul invitându-l pe lectorul mai puţin grăbit, în imperiul trăirilor acestui „timp/ care se numeşte cuvânt/ încărcat cu fructele inocenţei". (Priveşte...) şi hărţuindu-l neîncetat în himerele sale. Originală (şi nu uşor de descifrat în unele sintagme), metafora solzilor de primăvară era anunţată încă din textele finale ale cărţii tipărite cu doi ani mai înainte „*Undeva la Poarta Raiului*": Fata Morgana/ şi-a lăsat fantasma/ la porţile raiului/ însolzindu-şi iubirea/ în apele mirajului/ dunărean". (Sirenă) „...coji de dor/ pe mere coapte/ învelite-n solzi de noapte..." (Cântec de dor). Într-un *Incipio* cu caracter de artă poetică din noua sa operă, poetul se confesează tulburător: „Plouă cu solzi de primăvară/ în măreţia *Cuvântului*,/ în mugurii sălciilor pletoase/ desfrunzind amăgirea". În *Lied* surprinde un trup „acoperit cu solzi de sirenă", iar în altă parte „năvodul serii (...)/ imploră/ aripile timpului/ mai argintii/ decât solzii cunoaşterii..." (Rondo). Visător în eternitatea prezentului, călătorind însetat prin pletele nesfârşite ale realului (cum îi place, din ce în ce mai des, să se definească), poetul îşi construieşte, ameninţat fiind din toate direcţiile, o platoşă care să-i apere trupul „tot mai incolor/ şi tot mai difuz,/ şi tot mai însetat de iubire!", care ascunde „sufletul meu stâncos, colţuros" (Mărturisire), oglindit în intimitatea-i precară „casă de amanet, casă de cămătar,/ vânzător ambulant de iluzii..." (Iată-mă...). Permanenţa autoflagelare a eului are nevoie, desigur, de curaj, dar şi de cuvânt, pentru a devoala sau a ascunde voit zbuciumul „sunt stânca din care am fost, totuşi, cioplit miraculos/ cu adieri de vânt, cu lumină/ mi-au crescut atâtea clipe-n grădină.../ doamne, în gaura gropii din care am fost scos..." Această stâncă „necioplită destul de frumos/ pierdută prin nori de cuvinte" augmentează şi alte posibile conotaţii ale titlului recentei cărţi a poetului nord-dobrogean, sensibil la „verdele

cuvânt/ născut, sfânt", căruia ploaia i-a dat „veşnicie/ aură şi ie", destinat fiind să împartă la cină „pâine, vin, lumină" (Cântec). Metafora, stea polară a demersului său liric, străfulgeră universul ideatic care caută şi reuşeşte, din ce în ce mai mult şi mai clar, să-şi găsească propria albie şi parcursul sigur, identificabile pe o hartă poetică a reprezentanţilor generaţiei lui: „Mătasea incoloră/ a secundelor/ acoperă/ trupul nopţii/ cu giulgiul tăcerii..." (Statică)... „Scheletul timpului/ alunecă pe gheaţa/ artificială a disimulării/ înroşind irişii/ în adâncurile întâmplării/ cu petele/ marii treceri." (Dans) „plouă cu lapte de matcă/ pe obrazul neted/ al fagurelui/ tristeţii..." (Plouă) „se sparg sufletele toamnei târzii-/ stropii candelabrelor/ uitate-n recele absolut..." (Zgomot). Lucrate cu măiestria unui bijutier exersat, multe poezii tind să-şi piardă individualitatea, devenind piese ale unui monolog nesfârşit: „Respiraţia tânără/ a valurilor/ lovind/ coarnele subconştientului/ până dincolo/ de cunoaştere (...)" (Exuberanţă). Iubirea, timpul, gândul, tăcerea, migraţia cuvintelor, sângele, realul, solzii cunoaşterii, uitarea, fericirea, copilăria, sinele, singurătatea, cântecul, depărtarea – iată teme şi motive, indubitabil frecventate dintotdeauna de marile spirite ale poeziei, însă, de data aceasta cu o îndrăzneală specifică unui nou cuceritor de teritorii lirice... Îndelung încorsetat de un imagism strivitor (*Eminescu, Bacovia, Blaga, Stănescu), Ioan Gheorghiţă* reuşeşte, în urma unor experienţe sisifice, să-şi cunoască sinele, să ia în posesie câmpuri întinse din spaţiul neexplorat şi, deci, neinterogat al *Poeziei*: „tăcerea/ migrează-n cuvinte/ precum încolţitul nuferilor/ pe tăişul secundei..."/ (Doar iubirea). Poezia „Semne" ne propune, cu un plus de certitudine, fizionomia unui artist pe deplin cristalizat: „A-nmugurit singurătatea/ pe ramuri de arbuşti/ încercănaţi,/ surzenia frunzelor/ loveşte aerul/ ca un cântec de lebădă,/ a-nmugurit singurătatea/ pe trupul de arini/ înfometaţi,/ obezitatea secundelor/ sparge tăcerea/ sticloasă/ în mii de cuvinte..." Printre construcţii riscante, lovite de preţiozitate „surzeniile violacee ale sunetului", vălul melancoliei grele acoperă o iubire care, deşi risipită prin miile de cioburi ale memoriei, mai are încă puterea de a trezi la viaţă sufletul cernit al poetului: „numai tu/ îndepărtată iubire/ cu plete prelungi de lumină,/ numai tu/ vei învăţa cerul/ să vorbească,/ să-mi atingă genele/ până dincolo de lacrimi..." (Numai tu...) „pe miezul/ ocularului de pelin/ cresc melancoliile/ ca fructele de aduceri-aminte,/ ca infinitul pe creştetul nopţii,/ ramurile i-au adormit/ lângă verdele tot mai îmbătrânit/ şi mai singur..." (Mai). Satul etern, vindecător de nevroze, rămâne insula de echilibru, lumină şi speranţă a rătăcitorului modern, locul binecuvântat prin care descoperă pământul „cu care mi-am uns rănile copilăriei". Nimic desuet, nimic paseist în redescoperirea acestui tărâm edenic, propulsat în tăriile visului şi cântat cu înfrigurare peste tot în lume, devenit, în sfârşit, şi un spaţiu al identităţii poetice (spicele câmpului, izmă, arini, ştir, lăstari, grind, iezi, cântec de buhă, ceas de colind...): „Curg spicele câmpului/ prin sângele meu,/ şi-n tâmple/ port maiestuos/ un caval..." Fiecare motiv poetic ar putea fi ilustrat semnificativ, lectorul adunând, cu bucuria descoperitorului de comori, numeroase diamante presărate prin toate locurile călcate de „preaîncercatul Sisif" (Cerc). Fascinat de real, de miile de ipostaze sub care acesta se înfăţişează, deşi „mama doar mă simte/ în burta misterioasă/ a realului." (Vox maris), cu deschideri adesea stridente pentru inovaţiile formale şi lexic derutant (dezîmpăcarea, transhumantică, adiaforă, mă apune încet, a-nsurzit, a-ncernit, neprevăzutele, neauzitele, nevăzutele, mi-am înfrunzit, împrăştiatu-mi-s-a), poetul Ioan Gheorghiţă se înscrie, cu certitudine, pe traseul plin de spini al marii poezii: „lăsaţi-mă să cânt/ pe o pană de lebădă, pe o undă de nai/ însingurându-mă pe un bulgăr de pământ, pe o scânteie de rai..." (Lăsaţi-mă...).

Ion Florea Pandel

În toamna anului 1957, au venit la Tulcea, prin repartiţie, o serie de tineri profesori, din mai multe zone ale ţării. Printre aceştia se afla şi un entuziast absolvent al conservatorului „Gheorghe Dima" din Cluj, **Ion Florea Pandel,** atras de mirajul Deltei Dunării şi de frumuseţea locurilor. A fost primul profesor calificat de muzică din Tulcea, după anul 1948. Ca profesor la Şcoala Medie Nr. 1, în prezent Colegiul Dobrogean „Spiru Haret", în primul trimestru a reuşit să înfiinţeze un cor pe patru voci, care - de la primele apariţii - a impresionat atât prin ţinuta artistică, cât şi prin bogăţia repertoriului. În şcolile din raionul Tulcea, muzica şi desenul erau predate de învăţători şi erau considerate – prin programa şcolară – dexterităţi. Interesul pe care elevii din şcolile tulcene, precum şi părinţii acestora îl manifestau pentru muzică îl determină pe profesorul I. F. Pandel să insiste, atât pe lângă Secţia Raională de Învăţământ şi Cultură, cât şi la Ministerul Învăţământului pentru înfiinţarea, la Tulcea, a unei şcoli de muzică. El pleacă la minister cu solicitarea scrisă din partea Secţiei de Învăţământ şi Cultură şi obţine cuprinderea în planul de şcolarizare, pentru anul 1958-1959, a două clase: una cu specialitatea muzică şi alta cu specialitatea pictură. În luna septembrie 1958, o comisie condusă de profesorul Pandel selecţionează, din şcolile elementare din oraş, 72 de elevi cu aptitudini pentru muzică şi pictură. La 10 octombrie 1958, în cadrul Şcolii Nr. 1 de fete, se deschid cursurile Şcolii de Muzică şi Arte Plastice. În clasa de muzică se studia vioara şi pianul, pregătirea asigurându-se de învăţătorii Ioniţă Constantin, Dogaru Dumitru, Simion Gheorghiu, Tudose Dumitru, Bălan Ion – la vioară şi Iohana Neumann, Tatiana Sezanov – la pian.

La clasa de pictură a fost încadrat învăţătorul Găvenea Constantin.

NOTA REDACȚIEI: În anul 1966, la Teatrul Popular din Tulcea, a avut loc premiera comediei în trei acte *Titanic Vals*, de Tudor Muşatescu. În distribuţie: **Constantin Găvenea**, Lidia Scărlătescu, Nina Creţu, Nina Ştefănescu, Dorel Hausirer, Pincas Grindberg, Paul Gurei şi alţi împătimiți de teatru. Regia artistică: prof. Silvia Radu Iorgulescu.

Mirii **Tamara şi Florin Pandel**, la oficierea căsătoriei lor, în ziua de 20 februarie, 1966

Bogdan T. Ivanov – romancier la 19 ani

Cronică de prof. Calenic Floarea

Sala de Festivități a Bibliotecii Județene „Panait Cerna" din Tulcea freamătă în așteptarea unui eveniment emoționant. Elevi și adulți sunt alături de Bogdan, împărtășindu-i bucuria unui nou succes: lansarea romanului „***Omul roșu***", scos la Editura „PIM" din Iași.

Cine este Bogdan T. Ivanov?

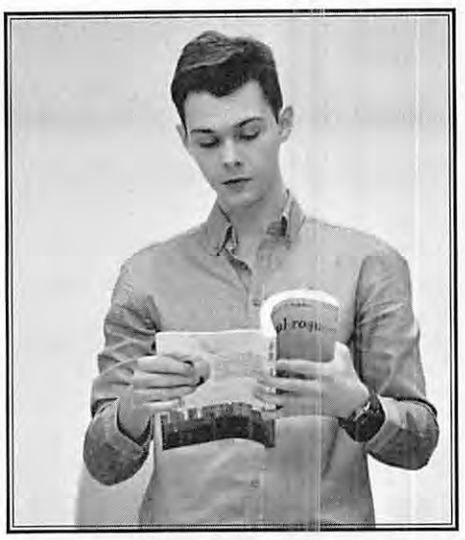
Cu trei zile înainte, ziaristul Nicu Adămiță publicase pe Zig-Zag Tulcea câteva informații despre tânărul autor. Născut în Tulcea, pe 13 iunie 2003, Bogdan urmează ciclul primar la Școala „Alexandru Ciucurencu", apoi gimnaziul și liceul la Liceul Teoretic „Grigore Moisil" din Tulcea. În prezent este student la Universitatea Politehnică București, Facultatea de Electronică, Telecomunicații și Tehnologia Informației. În 2017 scrie proză scurtă, cu care participă la câteva concursuri. Din 2018 trimite „lucrări la diferite competiții locale sau naționale, proza lui primind elogiile juraților și fiind răsplătită cu o serie de premii – notează ziaristul Nicu Adămiță.

Iată premiile obținute:

- 2019 – Premiul I la Concursul regional de creație literară „Panait Cerna", ediția a IV-a;
- Mențiune la Festivalul de proză „Augustin Buzura";
- Premiul al II-lea la Concursul „Tinere condeie", etapa națională;
- 2021 – Premiul al III-lea la Concursul Național de Creație (eseuri);
- 2022 – Premiul pentru debut al Asociației Scriitorilor din județul Tulcea, „Aegyssus";
- Premiul I la Concursul „Tinere condeie", etapa națională.

În deschiderea evenimentului, dr. Ligia Dima, managerul bibliotecii, își exprimă bucuria de a modera o lansare de carte a unui autor atât de tânăr, subliniind importanța petrecerii ei într-o instituție de cultură de prestigiu în județul Tulcea.

Chiar dacă Bogdan a avut o intervenție spre final, după analiza doamnei profesoare de română, Oana

Agache, și după cuvântul de apreciere al celor două doamne directoare ale liceului, Camelia Ivanov și Ana Butuc, voi nota întâi câteva idei subliniate de el în cuvântul de mulțumire. Întrebări de genul: Ce l-a inspirat? Ce l-a ajutat în evoluția lui? De unde a avut curajul de scrie un roman cu un subiect dificil? și-au găsit răspunsul în ce a menționat Bogdan.

Pornirea în scrierile cărții „Omul roșu" au fost violențele de la Kiev, din acest război care se desfășoară și acum.

„Cartea mea nu urmărește intrigile geopolitice, ce sunt jucate la masa globală, căci acestea sunt pretextul, scânteia declanșatoare. În romanul meu am vrut să explorez soarta celor mici, viața oamenilor care sunt prinși la mijloc în aceste ciocniri de forțe distructive".

Bogdan mulțumește celor care

l-au ajutat în acest demers îndrăzneț: părinților, managerului bibliotecii, dr. Ligia Dima, doamnei Carmen Simionescu pentru transferul manuscrisului în carte tipărită, doamnei Elena Orbocea pentru copertă și, mai ales, profesoarei lui de română (gimnaziu și liceu), Oana-Gabriela Agache.

Partea cea mai consistentă a evenimentului a fost analiza pe care doamna profesoară Oana Agache a făcut-o romanului „Omul roșu", din care voi cita fragmente semnificative: „... într-o lume asaltată de diverse modalități de distragere, Bogdan alese să citească și să scrie, confirmând că literatura este viață și că viața poate fi ușor literaturizată.

Romanul pe care îl lansează astăzi, «Omul roșu», e o carte despre condiția omului, despre infirmitatea acestuia, despre lumea pe care a construit-o și poate fi ușor distrusă, despre convingerea că vor exista niște oameni care vor lupta pentru a păstra demnitatea sufletului omenesc, purtați în luptă doar de nevoia de a înfrunta orbirea, egoismul și interesele meschine ale unei lumi întregi, ale statelor sau ale indivizilor.

Romanul înfățișează o lume actuală, în care ne regăsim, războiul putând fi și o metaforă a hățișului existențial în care fiecare își găsește propriile pârghii de supraviețuire.

Dincolo de încordarea luptei prezentate într-un oraș aflat sub asediu, este vorba despre umanitate, despre modul în care se poate păstra demnitatea într-o lume în care ajunge să primeze instinctul, fie el și cel de supraviețuire. Mai mult decât un roman de acțiune, este un roman psihologic, accentul căzând asupra implicațiilor pe care le au toate evenimentele în conștiința personajelor, în special a protagonistului."

„Întreaga hartă a spațiului se reduce la cartierele Kiergardului, devenit peste noapte un *centrum mundi* dincolo de care nu mai există nimic sau dincolo de care se află totul."

„Protagonistul narator, Stepan, este un student aflat în căutarea unui adăpost sigur în orașul măcinat de conflicte armate. Negăsind loc în centrul de refugiați, se împrietenește cu alți tineri aflați în aceeași situație, Marko, Sophia, iubita lui Marko, studentă la Medicină, și fratele mai mic al lui Marko, Pavle, Sophia fiind cea care îl introduce în grup."

„Pentru definirea personajelor, se recurge la retrospecție, la o incursiune în trecut, conturându-se fișe biografice care ajung să le motiveze acțiunile."

„Romanul este construit într-un climax naratologic și psihologic, ultima parte fiind cea mai complexă și încărcată de simboluri. Această parte a romanului aduce o multiplicare a planurilor narative, elementele prezentate frizând naturalismul."

„Nu putem trece cu vederea talentul autorului de a compune minuțios, prin alăturarea de cadre și detalii, atmosfera unei lupte descrise cu o foarte mare forță de sugestie, ca într-o peliculă cinematografică ce înregistrează organic toate senzațiile."

„În ansamblu, romanul creează suspans, iar narațiunea la persoana I sporește impresia de autenticitate, planul trăirii fiind intens valorificat."

„Cartea ridică semne de întrebare cu privire la ambivalența, ambiguitatea personajelor, invitându-ne la o decodare a mesajului. Este un roman în care viața și moartea, realitatea și oniricul se împletesc năucitor".

„Autorul a creat imaginea unui univers în care fiecare dintre noi devenim, alături de protagonist, supraviețuitorul propriei lumi, fiind nevoiți, în anumite momente de răscruce, să alegem prin ce parte a măștii să privim. Căutarea/aflarea eului real este o provocare ce poate avea ca efect înălțarea sau strivirea."

„Vă invităm, așadar, la o lectură interpretativă pentru descifrarea mesajului cărții unui autor care a adus în paginile acestui roman complexitatea vieții înseși".

Emil Cioran

(n. 1911, Răşinari, România – d. 1955, Paris, Franţa, unde a trăit până la moarte fără să ceară cetăţenia franceză)

"... să treci de la limba română la limba franceză e ca şi cum ai trece de la o rugăciune la un contract."

De ce e limba română aşa o limbă unică? Nu că vrem noi, românii obişnuiţi, ci c-o admiră de la înălţimea propriilor studii chiar lingviştii şi istoricii străini, cărora nu le putem reproşa subiectivitatea.

Aşadar, să auzim 11 motive, care saltă limba de baştină a lui Brâncuşi pe podiumul "pietrelor" rare ale omenirii.

1. Româna este singura, din grupul de limbi romanice, care a supravieţuit în părţile acestea ale Europei. Rămâne un mister: cum de s-a întâmplat aşa, în condiţiile în care pe-aici au trecut valuri peste valuri de barbari, cu ale lor limbi slavice (din estul Eurasiei) sau uralice (din nordul Eurasiei).

Altfel spus, popoare cuceritoare cu graiuri "bolovănoase", puternice, care-au îngenuncheat limba latină pe oriunde au trecut. Mai puţin la noi.

2. Româna-i veche de 1700 de ani. Şi că-i veche n-ar fi cine ştie ce motiv de lauri, dar e veche în acel fel în care, de-am călători în timp în Ţara Românească acum 600 de ani, nu ne-ar fi chiar atât de deosebit de greu să înţelegem ce le spunea unul ca Mircea cel Bătrân ostaşilor săi.

Poate vă pare de la sine înţeles, dar adevărul e că foarte puţine limbi din lume şi-au păstrat "trunchiul" întreg. Limba lui Shakespeare sau cea a lui Napoleon nu se pot lăuda cu aşa o stare de conservare.

3. Dintre limbile latine, doar româna are articolul hotărât "enclitic", adică ataşat la sfârşitul substantivului. Spunem "fata", "băiatul", "tabloul", şi nu "la fille", "le garçon", "le tableau", cum ar fi în franceză.

Chestia asta ne conferă o melodicitate intrinsecă-n grai, plus o concizie-n exprimare. Practic, ne e de-ajuns un singur cuvânt, ca să ne facem înţeleşi atunci, când ne referim la un obiect sau la o fiinţă anume. Ei, majoritatea popoarelor au nevoie de două cuvinte pentru asta.

4. "Se scrie cum se aude." Se scrie cum se aude, dar vine la pachet cu sute de particularităţi de pronunţie pe care noi, români fiind, le punem în aplicare uşor, natural, fără să le pritocim.

N-avem nevoie de manualul de fonetică la capul patului, pentru ca organul din cavitatea bucală să se mişte într-un fel când rostim "ceapă", şi în alt fel când rostim "ea". Chiar dacă grupul de vocale e acelaşi. Pentru vorbitorii de arabă, de pildă, regula asta se învaţă cu creionul sub limbă – sunt dintre cei cărora le vine greu.

5. Lingviştii spun că, cel mai şi cel mai bine, româna s-ar asemăna cu dalmata, din care istoria păstrează doar câteva sute de cuvinte şi propoziţii. Problema cu dalmata e că nu mai circulă. Sunt 0 vorbitori de dalmată pe Terra în acest moment, şi probabil c-aşa vor rămâne până la finalul veacurilor.

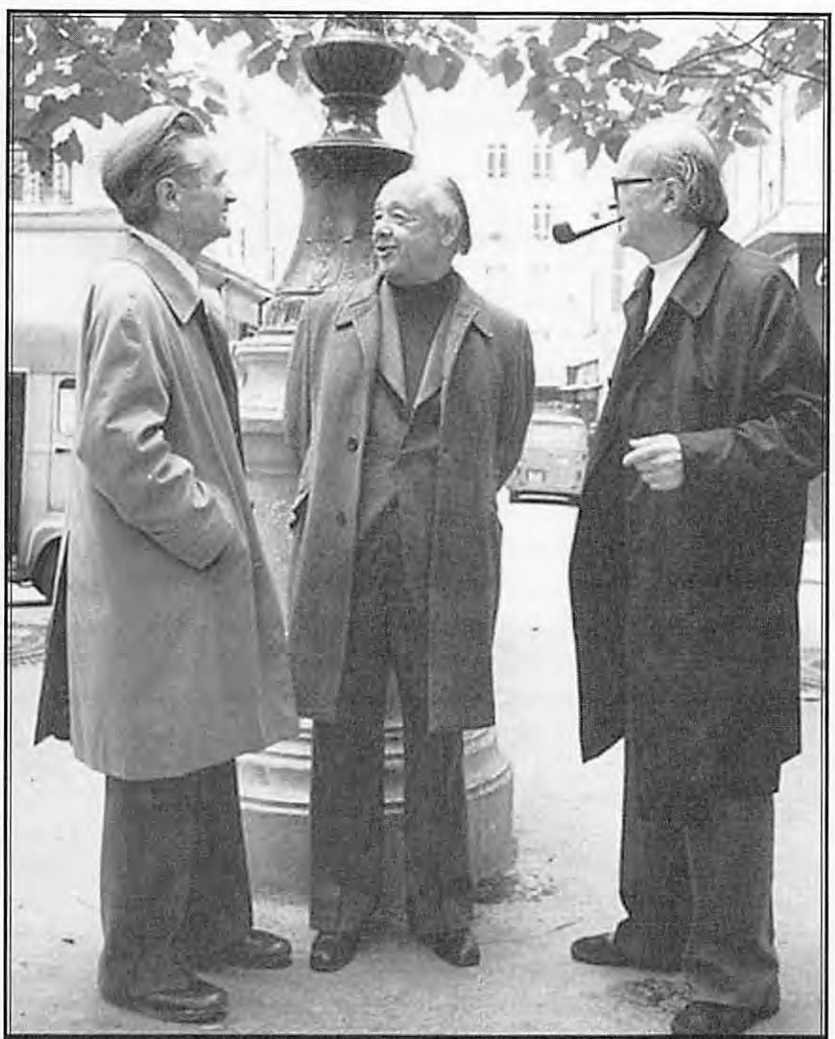
Dalmata a fost declarată limbă moartă pe 10 iunie 1898. Este data decesului ultimului ei vorbitor, croatul Tuone Udaina, care o stăpânea parţial. Înainte să moară, Udaina a mărturisit, că limba îi e familiară încă din mica copilărie, că şi-i aminteşte "ca prin vis" pe părinţii lui conversând, uneori, în această limbă.

6. Româna e limba cu al treilea cel mai lung cuvânt din Europa.

7. Limba română e intrată în patrimoniul UNESCO, aidoma Barierei de Corali din

Australia, Marelui Zid Chinezesc ori Statuii Libertății. Româna a intrat în patrimoniul imaterial al lumii prin două cuvinte. E vorba de "dor" și "doină", două cuvinte intraductibile, concluzionează UNESCO.

"Dor" și "doină" se comportă mai degrabă ca niște diamante roz, decât ca niște alăturări de sunete – exprimă emoții, într-atât de specifice culturii noastre, încât traducerea lor în alte "glasuri" ar fi o contrafacere. Nu mai e nevoie să precizăm, că tot ele trec drept cele mai bogate în sens substantive din română.

trei legende ale spiritualității românești
EMIL CIORAN, EUGEN IONESCU, MIRCEA ELIADE

8. Alt aspect unic în lume: româna "dirijează" cuvintele latine după regulile balcanice. Vocabularul e, vorba vine, "italienesc", dar rânduielile gramaticale sunt de tip slav. Apar și coabitări între cele două registre, latin și slav.

Concret, cazurile dativ și genitiv au aceeași formă (ca-n latină), timpul viitor și perfect se formează după o regulă hibrid între latină și slavă, dar infinitivul se evită (ca-n limbile slave).

9. Nicio altă limbă nu folosește atâtea zicători și expresii. Româna e printre puținele limbi în care "câinii latră și ursul merge". E limba cu cele mai absurde imagini proverbiale, dar și limba în care proverbele, deși tot un fel de metafore, sunt considerate limbaj accesibil, limbaj "pe înțelesul tuturor".

Proverbele astea, spun specialiștii, exprimă cea mai intimă preocupare a poporului român – sensul să fie bogat, dar fraza să fie scurtă. Să spui mult în foarte puține cuvinte (la asta se referea și Alecsandri în celebra "românul s-a născut poet"). Cu titlu de curiozitate, cele mai numeroase zicători autohtone au ca subiect înțelepciunea – aproximativ 25% din totalul frazelor-proverb.

10. La fel de luxuriantă se dovedește româna și-n ceea ce privește numărul de cuvinte. Președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, ne dă de înțeles că româna-i între primele 8 limbi ale lumii. Ultima ediție a "Marelui Dicționar al Limbii Române" adună 170.000 de cuvinte. Asta-n condițiile în care autorii au lăsat de-o parte diminutivele, și alea vreo 30.000.

11. La cât de veche e pe teritoriul european, româna ar trebui să aibă dialecte in interior, teritorial – adică limba locuitorilor din Banat, de pildă, să fie mult-diferită de cea a locuitorilor din Maramureș (vezi triada spaniolă-bască-catalană din Spania).

Și totuși, nu-i cazul limbii române, în "curtea" căreia există graiuri și regionalisme, însă nu dialecte. Filologi ca Alexandru Philippide și Alf Lombard susțin că, iarăși, din punctul ăsta de vedere, româna e un fenomen fără precedent în lume…

SURSA: Internet

Bogdan Bola

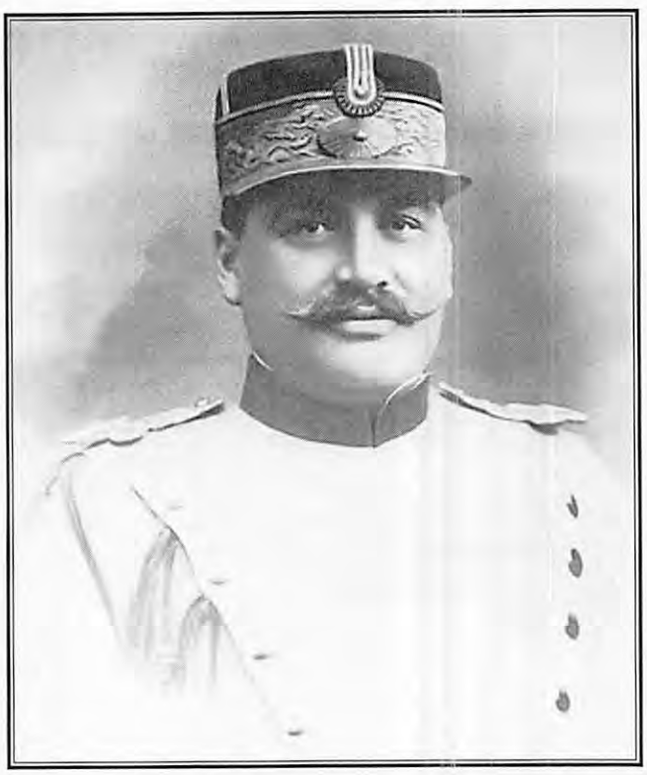
GENERALUL STAN POETAȘ

Erou al frontului din Dobrogea în 1916 și al bătăliei pentru București, participant în linia întâi în luptele de la Mărășești, Poetaș și-a pierdut viața ucis mișelește la 08 ianuarie 1919, de către politicienii care provocau haos în Basarabia străbună. Aceasta este povestea viteazului „taica Stan", așa cum era acesta supranumit, cu dragoste, de soldații săi...

Intrarea României în Primul Război Mondial îl găsește pe colonelul Stan Poetaș în fruntea trupelor sale, pe frontul din Dobrogea, încercând să reziste presiunii făcute de forțele bulgaro-germano-turce. Acesta se face remarcat pentru prima dată în cadrul „manevrei de la Flămânda", când contraofensiva noastră din jud. Constanța dă roade. Brigada 17 Infanterie, comandată de „taica Stan", obține un succes deosebit, cucerind pe 3 octombrie localitatea Amzacea. Aceasta era puternic întărită cu tranșee și rețele de sârmă ghimpată de către turcii Diviziei 25 Infanterie.

Atacul dat de ai noștri a fost atât de violent, încât întreaga Divizie turcă este pusă pe fugă, iar pozițiile lor de apărare sunt trecute prin baionete de soldații români. Se spune că Poetaș a fost în prima linie, alături de soldații săi, conducând atacul și intrând cu aceștia în tranșeele dușmane.

Linia frontului de la Topraisar, denumită „vizuina de șobolani" de exasperatul mareșal von Mackensen (supranumit „spărgătorul de fronturi"), din cauza sistemului de apărare bine pus la punct, era apărată de Divizia 9 Infanterie, formată din soldați experimentați care luptaseră în Dobrogea de la începutul campaniei. Aceștia erau comandați de Constantin Scărișoreanu, un ofițer în vârstă de 47 de ani, care fusese avansat la gradul de general chiar pe câmpul de

luptă (o premieră în Armata Română), în ziua de 15 octombrie 1916.

În luptele de la Topraisar, von Mackensen aduce forțe proaspete de elită, respectiv Divizia 217 Infanterie germană și întreaga artilerie grea germano-bulgară. În centrul poziţiei noastre defensive se aflau militarii din Brigada 17 Infanterie - regimentele 9 vânători şi 40 infanterie - conduși de „taica Stan", cum îl numea afectuos trupa, cu toate că avea doar 46 de ani atunci. Simțind iminența atacului, în dimineaţa zilei de 19 octombrie, „ofiţerii şi soldaţii Regimentului 40 Infanterie au cerut să li se aducă în tranşee steagul regimentului. Sub ploaia de obuze, în timp ce muzica intona «Deşteptă-te române!», toţi au jurat pe steag că nimic nu-i va face să dea înapoi în faţa puhoiului duşman". Şi aveau să se ţină

de cuvânt.

Însă pe flancul drept al trupelor lui Poetaș, diviziile 61 şi 115 ruse fug din fața inamicului, așa cum reda, plin de amărăciune, scriitorului Victor Lazăr: „Zadarnic a fost eroismul românesc, ca înainte de lupta de la Topraisar, unde soldații români au cerut să li se aducă steagul în tranşee, ca să jure de nou pe el, că vor muri pentru apărarea pământului românesc ".

Epopeea colonelului Stan Poetaş şi a trupelor sale continuă în bătălia de la Neajlov - Argeş, supranumită şi „Bătălia Bucureştilor". După ce trupele bulgare şi germane ale lui von Mackensen trec Dunărea pe la Zimnicea, concomitent cu ruperea rezistenței pe linia Carpaților la Jiu, generalul Prezan concepe şi execută o manevră destinată să lovească şi bată ambele grupări armate dușmane pe rând. Una dintre diviziile care primește această sarcină era chiar divizia 9 a generalului Scărișoreanu, din care făcea parte şi Brigada 17 a lui Poetaș. În fața diviziei române se afla aceeași divizie 217 germană, pe care comandamentul român o credea încă în Dobrogea.

Temperamental, colonelul Stan Poetaş declanşează atacul în noaptea de 18-19 noiembrie în zona localității Bălăria şi ia 300 de prizonieri şi numeros material de război. Statul Major al diviziei 217 germane, riscând încercuirea, se salvează prin fugă, însă viteza şi violența atacului românilor din Regimentul 40 Infanterie, condus de Poetaș, ia prin surprindere întreaga defensiva inamică. Se povestește că, în acele clipe, comandantul trupelor germane aflate în rezervă, colonelul Vogel, încercând să ia legătura telegrafic cu divizia 217 din prima linie, primește ca răspuns doar o înjurătură neaoşă românească.

În ziua de 19 noiembrie, împreună cu un batalion de vânători, trupele sub comanda lui Poetaș atacă din nou cu furie pe inamic, îl izgonește de pe ambele maluri ale Neajlovului, capturează tunuri, chervane cu muniții şi peste 1.800 prizonieri.

Forțele române se repliază în Moldova, unde, în vara lui 1917, trupele conduse de Stan Poetaş participă activ la luptele de la Mărăşești, Mărăşti şi Oituz, punând în practică celebrul dicton „Pe aici nu se trece". Pentru a umple

golurile lăsate pe linia frontului de trupele ruse, care își părăseau cu lașitate pozițiile, soldații Brigăzii 17, în frunte cu Poetaș, sunt obligați la marșuri forțate pe jos, timp de ore întregi. Apoi, fără a se odihni, ai noștri intrau direct în luptă, atacând tranșeele abandonate de ruși și ocupate de germani fără luptă...

A urmat armistițiul de la sfârșitul anului 1917, însă pentru Stan Poetaș începea acum un nou capitol de lupte pentru apărarea țării și a compatrioților noștri.

În decursul anului 1918, Brigada 17 Infanterie este transferată în zona de hotar Hotin-Soroca, unde situația era extrem de agitată: „unitățile române, neavând încă în acea zonă un serviciu de informații corespunzător, n-au luat măsurile necesare pentru prevenirea unui atac prin surprindere, cu toate că un ordin al generalului Constantin Prezan, comandantul Marelui Cartier General, le cerea să aibă o atitudine binevoitoare față de populația pașnică și să le apere averile și viața, iar față de inamici și răufăcători să se procedeze cu toată asprimea".

Și vine și fatidica lună de ianuarie 1919. Evenimentele care au dus la moartea generalului Poetaș au fost detaliate foarte amănunțit de istoricul dobrogean Costin Scurtu în cartea sa „Armata terestră română din Dobrogea (1829 – 1919)", apărută la Editura Muzeului Marinei Militare Române în 2008. Voi spicui câteva detalii din ea pentru dumneavoastră, scoțând în evidență șirul evenimentelor care a dus la asasinarea eroului nostru.

Având în vedere situația periculoasă în care se găseau trupele noastre, generalul Stan Poetaș anunță că dorește să inspecteze sectorul din dreapta batalionului 2 din regimentul 34 infanterie. El face acest lucru pe data de 08 ianuarie „deși i se atrăsese atenția asupra pericolului să nu intre în sat, căci populația e răsculată, ceea ce dânsul nu a voit a crede". Trupele sale erau atacate din spate, mai ales în zona unor sate unde populația ruso-ucraineană era majoritară... cum ar fi putut sta departe de soldații săi?!

Ignorând avertismentele subordonaților, generalul pleacă în inspecție, însă în zona satului Călărași, pe șoseaua Atachi – Calaraşofca „este atacat de populația civilă, fiind omorât și cadavrul batjocorit", potrivit notelor redactate de batalionul său. După ce este batjocorit, trupul său neînsuflețit este aruncat într-o groapă de nisip, doar pe jumătate îngropat.

Pentru cei interesați de personalitatea marelui general, vă recomand din tot sufletul cartea istoricului constănțean Costin Scurtu „Stan Poetaș - Generalul nepereche"! Aici veți descoperi, ca și mine, multe informații inedite despre viața generalului și vitejia trupelor noastre din Primul Război Mondial.

MOMÂRLANII...POPULAȚIA CARE NU EXISTĂ ÎN DICȚIONARE...

O comunitate plină de legende

Nu se ştie exact câţi sunt. Undeva între 10.000 şi 20.000 de suflete, pentru că la recensământ ei nu figurează pe formulare ca grup distinct. Sunt oameni aspri, de munte, care nu pierd timpul. Sunt oieri de când se ştiu şi spun despre ei că sunt urmaşii dacilor liberi. Nu vorbesc mult şi atunci când au hotărât ceva nu o mai dau la-ntors.

Până de curând, nimeni nu izbutea să se înrudească cu ei şi nici ei nu-şi părăseau familiile sau satul natal. O tradiţie stranie le porunceşte băştinaşilor de la poalele versantului nordic al Parângului să-şi îngroape morţii în ograda casei, nu în cimitir.

Străinilor care au venit să muncească în Valea Jiului acum 150 de ani le-au spus „barabe" şi, tot atunci, le-a fost schimbată şi lor denumirea. Din jieni au devenit momârlani. Ei trăiesc în lumea lor tainică, plină de legende, superstiţii şi tradiţii milenare. Oficial, însă, ei nu există.

Momârlanii trăiesc după reguli ancestrale.

Îşi îngroapă încă morţii în grădină, ca să fie mai aproape de sufletul şi locul de veci al decedatului, iar pentru ei proprietatea este sfântă. Îi defineşte un singur cuvânt: momârlanii, populaţia băştinaşă din Valea Jiului, pentru care nu e încă loc în dicţionare. La început se numeau jieni, dar în timpul ocupaţiei austro-ungare au căpătat porecla de momârlani. Şi aşa le-a rămas numele. Sunt mândri de el, chiar dacă le-a fost dat de „barabe", adică venetici pentru cei neobişnuiţi cu regionalismele din această zonă a ţării.

„Cu momârlanii să vă spui cum e. Când a fost cu austro-ungarii şi au venit multe barabe, cum le spunem noi celor care sunt veniţi din altă parte, ne-au dat o denumire ungurească nouă, băştinaşilor, dar, ca să fie aşa, mai româneşte, ne-au zis momârlani. La început ni se spunea jieni, că suntem de pe Jii, şi pe urmă momârlani. Când au venit ungurii, bărbaţii erau tunşi aşa, cu castronul în cap, şi purtau mustăţe, şi au zis că-s mai urâţi... Şi probabil din cauza aia ni s-a spus aşa. Ne-au zis în batjocură aşa, ziceai că ne batjocoresc, dar acum toată lumea ştie de momârlani, nimeni nu mai zice jieni. Acum, că am ieşit în lume, ne este mai uşor să trecem peste faptul că eram batjocoriţi. Dar la început nu ne cădea bine. Dacă ziceai la unul că e momârlan,

venea după tine cu o boată și-ți lungea vreo câteva pe spate de nu știai cum te cheamă. Le era ciudă când le ziceai momârlani. Ei, acuma nu. Le place", povestește în dulcele grai momârlănesc Lucreția Marinesc, pentru care păstrarea tradițiilor este literă de lege.

Istoricul Nicolae Iorga a călătorit în Valea Jiului la începutul secolului trecut şi a descris locuitorii Petroşaniului în cartea „Neamul Românesc şi Ţara Ungurească", publicată în 1906, de Editura Minerva. La acea vreme, aşezarea numită Petrozseny era o comună mare, invadată de străini din întreg Imperiul Austro – Ungar, dornici să se îmbogăţească muncind în exploatările carbonifere.

Despre momârlani relata şi Aron Densuşianu, în volumul „Suveniri şi impresiuni de călătorie", publicat în Familia, în 1866. Istoricul a călătorit în ţinuturile Hunedoarei, ale Haţegului şi Văii Jiului şi a relatat despre locurile şi oamenii întâlniţi : „Bărbaţii cei mai frumoşi se află în

ţinutul Jiului, care altminterea este despărţit prin munţi de Valea Haţegului şi geografic nu se ţine strâns de ea. Bărbaţii din acest ţinut sunt adevăraţi atleţi. Statura înaltă şi dreaptă ca bradul, bine legată şi compactă. Spate lat, piept arcuit, faţa prelungă, brunetă, nas proporţionat drept sau puţin vulturiu, ochii mari pătrunzători, frunte înaltă, păr des, lung, castaniu. Locuitorii mai de la şes trăiesc cu agricultura, cei de sub poalele munţilor cu puţină agricultură şi cu negoţul de scânduri şi şindrile. Iar cei de prin locurile muntoase trăiesc cu economia de vite. Muntenii coboară la târg cu vite şi se reîntorc acasă încărcaţi cu bucate. Bătrâni şi tineri, toţi poartă dinainte la brâu o teacă cu un cuţit şi o furcuţia care adeseori au dimensiunea unor hangere. Teaca şi-o face fiecare din lemn de tei sau de salcie şi o leagă în plumb, aramă sau şi argint. Ar crede cineva că aceşti oameni, la cea mai mică ocaziune vor fi făcând întrebuinţare de cuţitele din teacă. Din contră, ei se ajută cu ele numai în lucruri economice şi la mâncare.

Când se ceartă şi se bat folosesc pumni sau aleargă la pari din gard şi cuţitele rămân în teacă nemişcate", îi prezenta Aron Densuşianu.

Poveştile fascinante despre momârlani, urmaşii dacilor în Valea Jiului. „Ciobanul dăruit cu puterea vrăjitoriei" al lui Jules Verne, păstorii miţoşi descrişi de Iorga

Legenda movilelor

Şi tot legat de momârlani DEX-ul mai păstrează o denumire: moviliță de pământ făcută de râme, ori mănunchi de paie sau de zdrențe care se pune ca semn de hotar sau ca sperietoare pe un teren cultivat.

Iar oamenii locului spun că există un dram de adevăr în această privință. De fapt, cu această zonă sunt asociate „momâile" care împânzesc dealurile și munții, despre care unii spun că ar exista de pe timpul dacilor.

Localnicii spun că, deși nu există o datare strictă a lor, momâile sau gomilele, cum se mai numesc, sunt niște ridicături de pământ sau pietre care stabilesc granițele fie între munți, fie între locurile de păşunat.

Lucru de înțeles, fiindcă, pentru oamenii locului, pământul, sau, mai bine spus, apartenența la un anume loc este sfântă.

Bătrânii vorbesc despre încăierări sângeroase și chiar despre omoruri comise cu ani și ani în urmă, când momârlanii erau atât de încrâncenați, încât căsătoriile nu se făceau nici măcar între sate, ci totul rămânea între granițele imaginare ale aceleiași comunități. Și tot despre momârlani s-a mai spus că, la început, ar fi locuit în peșteri sau bordeie săpate în pământ, dar resping categoric această legendă și se mândresc cu faptul că sunt oameni gospodari, crescători de animale, în special de oi.

Sursa: pinterest

Cezar Ivănescu
poet si rapsod unic
(1941-2008)

Închinare Moldovei

!eu ţie mă închin, Hristoase,
Ţie, Moldovă, mă închin,
Hristoase-n veci cu mâni frumoase
sângeră în Moldova vin,

cu mânile împarte-ţi trupul,
cum Crucii-n veci l-ai împărţit,
cei ce purtau pe flamuri Lupul
azi poartă semnul tău sfinţit,

cu sânge şi cenuşă ninge
cerul Moldovei, cer deschis,
sub semnul Crucii-i vom învinge
pe-acei ce fiii ne-au ucis,

pe-acei ce ne-au ucis părinţii,
bătrânii, tot ce-i viu în jur,
pentru Moldova suferinţii
Teodiceea o conjur,

Lucrăm cu Domnul dimpreună
Grădina Maicii Domnului
Şi Domnul singur ne răzbună,
turnând urgia cerului

în Ţara cea Mongolo-Rusă,
Pustiul cel Ruso-Mongol,
Moldovă, Tu, Lumină Susă,
Ceresc Ierusalim, Simbol

al Îndurării – Învierii,
arată-ţi chipul tău cumplit
şi-n graiul cu dulceaţa mierii
slăveşte-ţi neamul izbăvit!

! eu ţie mă închin, Hristoase,
Ţie, Moldovă, mă închin,
morminte cu sfărmate oase,
îndurător popor creştin,
cu mânurile-i luminoase
Domnul ţi-a scris un nou destin;
întoarceţi-vă pe la case,
moldavi îngenuncheaţi deplin,

căci astăzi Domnul pustieşte
„pământul împânzit de ruşi"
şi aşteptând, nu putrezeşte
Cel Sfânt Codrean Fecior din Huşi!

! eu ţie mă închin, Hristoase,
Ţie, Moldovă, mă închin,
Domnul cu mânile frumoase
sângeră în Moldova vin

Lui ne-nchinăm şi azi şi mâine,
bem sângele-i, ichor divin,
şi trupul lui, – cea sfântă pâine,
scoşi din robie pe deplin,

călăuziţi de scrisa slovă,
pe cer, de stele, viers divin,
eu, ţie mă închin, Moldovă,
Ţie, Hristoase, mă închin!

eu, ţie mă închin, Moldovă,
Ţie, Hristoase, mă închin!

Rosarium (Stella Maris), La Baaad

mă rog ţie, Sfîntă Fecioară,
îmi sînt mie prea grea povară,

luminat de tine, străluceo,
poate un an-doi oi mai duce-o,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toţi mi-i străină !

! mă rog ţie sfîntă şi sfîntă
trupuşorul mi-l înmormîntă,
cu mînurile-ţi de tămîie
osicioarele-mi le mîngîie,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toţi mi-i străină !

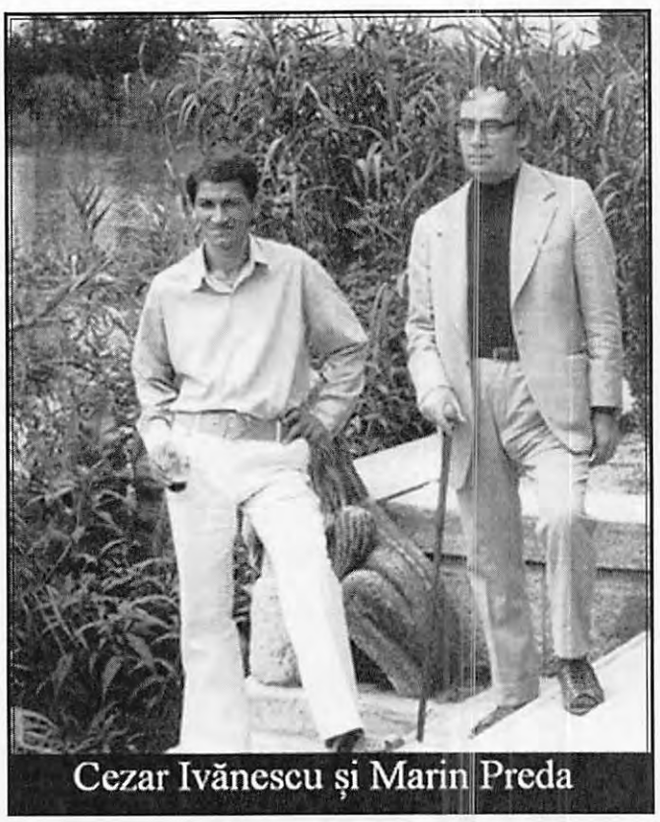
! numai tu vezi ce nu se vede
numai tu crezi ce nu se crede,
numai tu-mi vezi inima moartă,
trupul care-abia o mai poartă,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toţi mi-i străină !

! luminat de tine străluceo,
poate un an-doi oi mai duce-o,
dar mă rog cu toată fiinţa
mîntuie-mi de-acum suferinţa,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toţi mi-i străină !

! luminează-mi încă şi încă
tu în ceruri rană adîncă,
frumuseţe sfîntă şi rană,
tu, Fecioară fără prihană,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toţi mi-i străină !

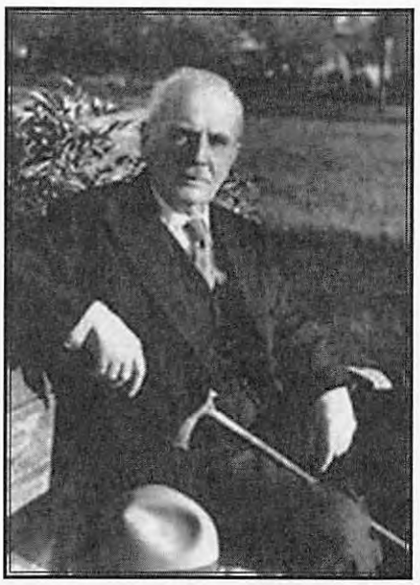

Cezar Ivănescu , rapsod

Cezar Ivănescu și Marin Preda

Fotograful Adolphe Chevallier

Născut în 1881, în satul Broșteni (județul Neamț, Moldova) dintr-un tată elvețian-francez și o mamă româncă. După ce și-a încheiat studiile în România, Chevallier pleaca la Lausanne pentru a studia fotografia. Se întoarce în România în 1921 și primește o licență de fotograf al Curții Regale. După cel de-al doilea război mondial, Chevallier este obligat să emigreze. S-a mutat în Elveția, unde a murit în 1963.

Fotografiile prezentate în aceste pagini, realizate în anii 1920 surprind imagini ale comunităților locale de-a lungul văii Bistriței.

Petre Maravela

Pictorul- marinar Dimitrie Ştiubei

A fost vrăjit şi atras de mare, cariera oferindu-i aţaşament definitiv, fascinaţia sa traducând-o pe pânze. Fiind mereu pe vapor, a savurat toate tonalităţile de albastru, a contemplat valurile, lumina, orizontul şi navele.

Dimitrie Ştiubei s-a născut în urmă cu 122 ani, pe 30 august 1901, la Bacău, fiind al patrulea copil, din cei şase. Copilăreşte la Iaşi, pe str. Învăţător Toma Săvescu nr. 24, la vârsta de 5 ani vede marea, însoţit de tatăl său. Urmează Şcoala din Sărărie, apoi Liceul Naţional, datorită mutării familiei la Botoşani din 1916, va învăţa la liceul „Laurian". Termină liceul la Iaşi, iar din 1919, urmează Şcoala de Artilerie, Geniu şi Marină Bucureşti, influenţat fiind de fratele său Alexandru – ofiţer de marină. Ajunge la Constanţa la Şcoala Navală (sediul actualului Muzeu), la absolvire, este repartizat pe monitorul fluvial „A. Lahovari"

Deschide prima expoziţie la galeria „Evenimentul" din Iaşi. În 1924, locotenentul Ştiubei este repartizat pe canoniera maritimă „Lt. Remus Lepri", mai precis în comanda de navigaţie, unde va picta câteva

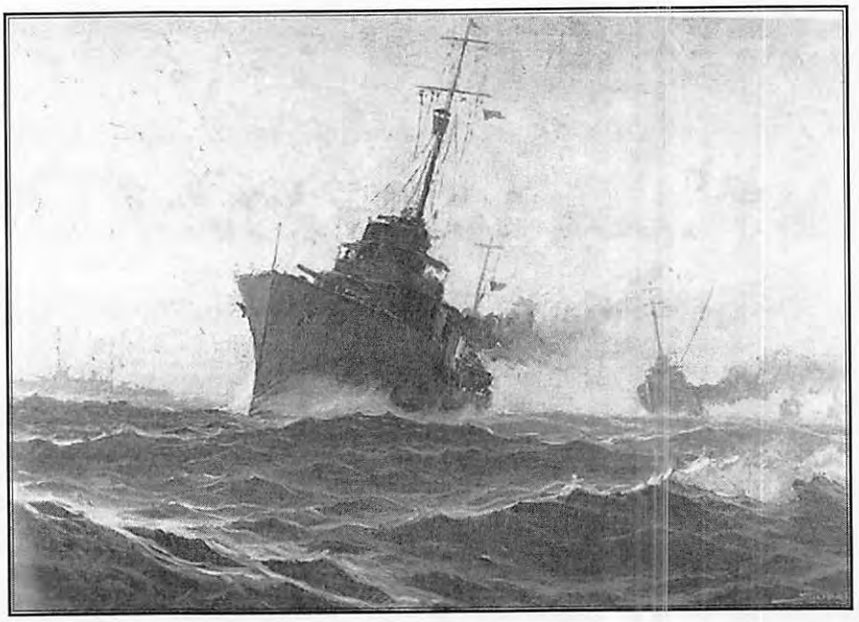

pânze pentru şcoala navală, prefera cartul de dimineaţă, când soarele, norii şi valurile sunt atât de frumoase.

Expune pentru a doua oară la Galaţi, apoi la Ateneul Român – 1926, unde este încurajat de importanţi oameni ai marinei - Jean Al. Steriadi, A. Kiriţescu sau E. Botez, astfel colaborează la revista „România Maritimă şi Fluvială", alături de Jean Bart, realizând copertele şi ilustraţiile. Viaţa sa s-a desfăşurat pe două paliere – marinăria şi pictura, pe care le-a împletit ca nimeni altul. Se află în anturajul familiei regale – ataşată de marină, prin tradiţie, reuşind să plece într-un concediu de studii de 30 de luni, în Munchen la „Knirr Schule", studiind cu maeştrii V. Peter Trumm şi Ernst Liebermann. La întoarcere (1930), este mutat la Casa Militară a Curţii Regale – Corpul Curierilor, fiind aghiotantul lui Carol al II-lea. Lucrează şi aici, schimbând puţin „peisajul", cu portrete realiste sau tematică diversă, excelând în structura compoziţiilor. În 1939 este mutat la Depozitele Maritime Constanţa, având diverse funcţii, motiv pentru care pictează mai rar. Cere să fie trecut în rezervă, anul 1946 încheindu-i

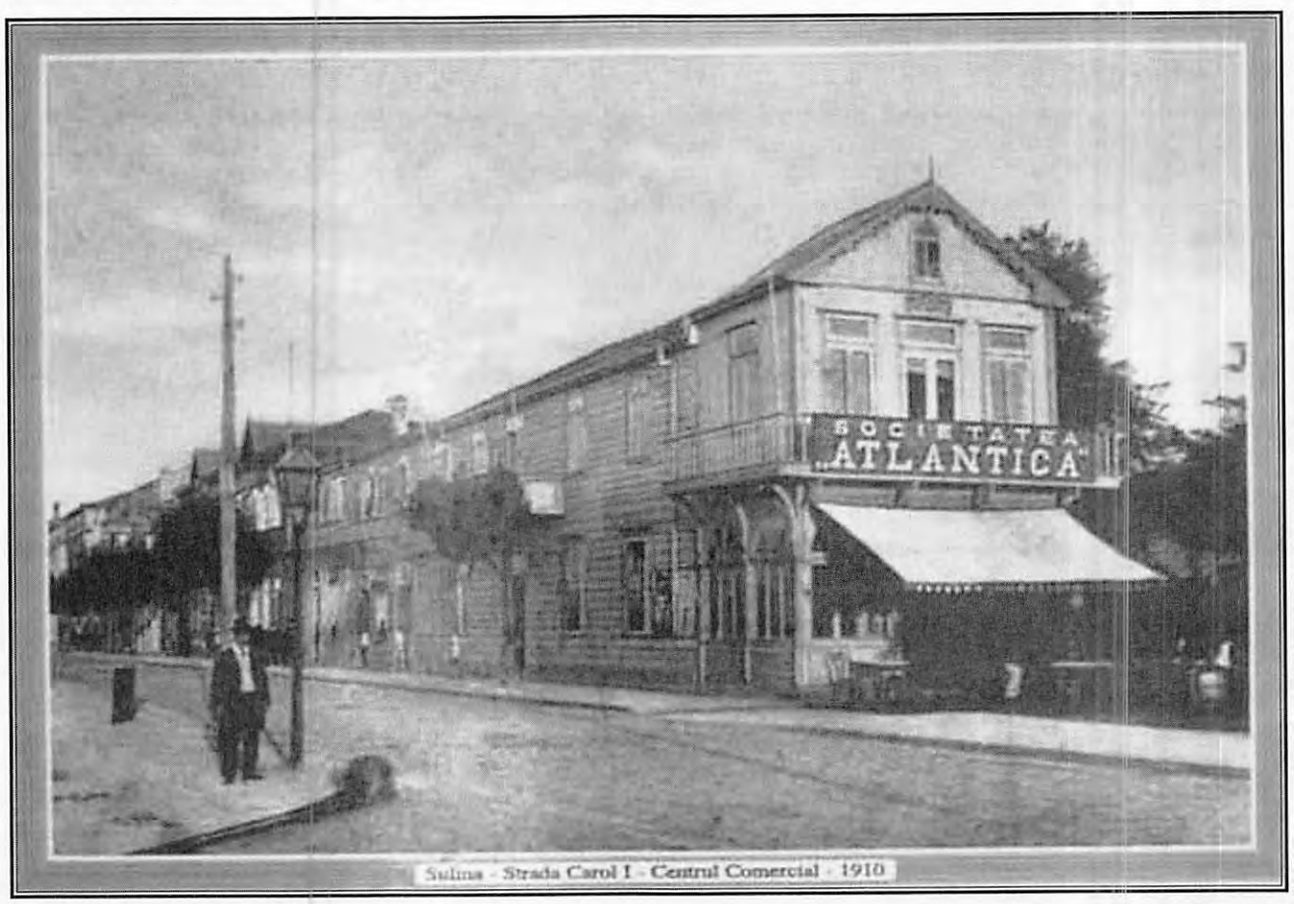
cariera militară.

Se dedică total picturii, în atelierul din strada Cobălcescu - Bucureşti, este vizitat des de marinari şi prieteni, expune în ţară şi străinătate, dar nu are faimă. Devine membru al Uniunii Artiştilor Plastici – 1948, în următorii ani prezentând peste 30 de expoziţii în capitală, Mamaia sau Basel. Execută calendare pentru Navrom, ilustrează unele cărţi cu tematică marinărească, lucrează uneori în atelierul mentorului său - Steriadi, studiind impresionismul, influenţat de pânzele lui Eugeniu Voinescu. L-au preocupat mult valurile – mişcarea şi forma lor schimbătoare, cerul având un rol la fel de important, în mijlocul cărora nu putea lipsi vaporul, doar Ştiubei pictează parcă din interiorul apelor. A vrut să „scoată" din peisajului marin mai mult decât o fotografie, privitorul ghicind aproape ce timp al zilei este, retrăind senzaţia pe care a avut-o stând la malul apei.

În 1975 se stabileşte în Saarbrucken - Germania, apoi la Mettmann, de unde va expune anual. Devine membru al Royal Society of Marine Artists – Londra. Într-un timp de patru luni, întreaga familie Ştiubei se stinge din viaţă, noiembrie 1985 soţia - Louise Valerie, după două luni, fiica - Yvonne Ricci, iar pe 17 februarie 1986 şi artistul.

Dacă vă este dor vreodată de valuri sau vapoare, admiraţi câteva tablouri ale marinarului – pictor Dimitrie Ştiubei, cel care i-a surprins mării toate aspectele.

Sulina - Strada Carol I - Centrul Comercial - 1910

PAGINI DESPRE SULINA SCRISE DE UN GĂLĂȚEAN

Adrian Halil-Secară

Cele mai noi cărți ale cercetătorului Tudose Tatu

„Afurisita Strâmtoare de Sulina au Sünne Boğazî, 1741-1786” și *„Aspre vremuri în Bogazul de Sulina turcesc, 1786-1812”*, sunt despre istoria orașului Sulina, dar nu numai. Mai exact, precizează autorul pe o pagină mass media, aceste volume „tratează istoria Dunării maritime în perioada menționată, amenajările hidrotehnice (far, faruri, diguri turcești, hărți maritime, căi navigabile, construcții navale, tipuri de vase dunărene etc)”. E o altă istorie, complet necunoscută. Cărțile au apărut prin contribuția domnilor Victor Iancu și Nicolae Chichi, de la firma Europolis și Delta Nav din Tulcea și a Doamnei Elena Botea, președinte C.A. al C.N.F.R. Navrom Galați, sub egida Editurii Axis Libris.

În volumul al doilea, de pildă, avem și un capitol intitulat „O scurtă descriere a Galaților”, relatată de un „călător de zile mari, membru în suita unui ambasador”, din acele rânduri aflându-se câte ceva despre moda vremii, despre urmări ale unui război, despre comerț, construcții de nave și câte și mai câte!

La urma urmelor, este vorba despre istoria unor meleaguri de la Dunărea de Jos, în context central și est-european, practic trei sferturi de secol fiind prezentate în fel și chip, firul roșu fiind însă o cercetare a Sulinei și a canalului, documentarea fiind deosebit de serioasă, de la arhive, biblioteci, presa vremii, diverse însemnări, jurnale (de călătorie, cum este cel mai sus amintit, al lui Johann Christian Gustav von Struve, diplomat german, publicat la Paris în anul 1802) ș.a.m.d. Nimic nu scapă atenției cercetătorului, de la pirați (cărora le-a dedicat alte cărți!), Insula Șerpilor, campanii militare, un recensământ al tătarilor din Bugeac, construcții, reconstrucții, cuceriri și căderi de orașe, activitățile de spionaj ori consulare, mișcări diverse de populații (de pildă, dezertori ruși care populează Ismailul și cazacii zaporojeni, malorușii, care sunt angajați în flota turcească, deportări în Rusia ale unor locuitori din Hotin, Bender, Akkerman și Chilia, importanța farurilor, tipuri de corăbii, epidemii, cartografieri, tratate mici și mari (precum cel de la Kuciuk Kainardji, de pildă), taxe de far, de pilotaj…

Talentul de prozator al lui Tudose Tatu se reflectă perfect în introducerea la primul volum, pe care, dacă o recitești după parcurgerea tuturor textelor, capitolelor, te face să exclami: opera lui Tudose Tatu este aidoma Deltei Dunării și intrării pe gurile Dunării, așa cum le descrie el cu avertisment: îți trebuie nițică cultură generală, dragoste de istorie și adevăr, curaj… Urmaș demn al lui Radu Tudoran (genetic cu siguranță al regretatului Eugen Teodoru, căruia îi este nepot), scrie:„Așa că trebuia să-ti faci cruci mari și dese, că dracul era bătrân.

Și nu făcea deosebire, fie că erau caicuri, ghimii, tombaze, bolozane ori cârlace etc., fie că erai încărcat sau nu, cu pânzele în vânt ori coborâte când trăgeai la vâsle, el avea grijă să-și fluiere abia, abia auzit cântarea molatecă ce te atrăgea, te tămâia, te îndemna la liniște, amorțind veghea de parcă beai afion de cu dimineață.”, dracul fiind precum o armată de sirene vechi de pe vremea lui Odiseu, ademenind, ademenind, priveliștea cimitirului de corăbii făcându-ți pielea de găină:

„…în depărtare niște cruci de necredincioși înnegrite de zăbava timpului, răsărind din străfundurile mării turbate, catartele corăbiilor de Țarigrad, ori bolozanelor de Ibraila cu duzina înghițite de furtunile năpraznice.

Erau împrăștiate în apele puțin adânci ale coastei, colo trupuri întunecate apărând deasupra valurilor gălbui, dincolo capete de arboradă, pe țărm câteva coaste și varange, schelete ce putrezeau în soare.

Se îngrămădeau, unele ciotcă, pe țărmul de amiazăzi, pe limba de nisip ce înainta mai mult înspre largul mării precum un kindjal sau pumnal de asasin.”

Dar ispitele literare sunt degrabă trecute în umbră (Tudose Tatu a debutat la o prestigioasă revistă literară cu proză! Este vorba chiar de... „România literară"!), trecându-se la descâlcirea izvoarelor istorice, rezultând şi nişte portrete de personalităţi (multe uitate sau prea puţin cunoscute) demne, totuşi, şi de mâna prozatorului! Beşir Aga (mare dregător, aprox. 1655- 1746, aproximativ 30 de ani fiind unul dintre mari reformatori ai Imperiului; istoria otomană este, evident, la mare cinste! De la marină comercială la subtilităţi legate chiar de Marele şi fascinantul Istanbul-Constantinopol), Al-Haj al-Khalil Aga, Ahmed Vasîf Efendi, amiralul Charles Knowles (nu vă uitaţi la nume, că slujea pe altcineva!), Joseph Mikosha, Mavrocordaţi, evident, Jean-Frederic de Chabannes, marchiz de Curton şi de la Palice, Joseph Frederic Georges Trametz, baron de Brentano, Jean Baptiste Lechevallier, Alexandre de Langeron, François Kauffer, Ivan Severin, Cook sau Kouck, ca să dăm doar câteva nume...

Cu satisfacţia istoricului, este identificată, de pildă, „prima comandă menţionată de documente", prima comandă de construire a unor corăbii la Galaţi, de tombaze/ tombăzuri mai exact, cumva înainte de luna septembrie a anului 1743.

Cum zice Victor Cilincă într-una dintre cele trei postfeţe (una e semnată de Săndel Dumitru, cealaltă de Mirel Floricică) de la volumul I, *„Tatu face legătură între cărţi şi jurnale, citeşte şi presă veche, compară cu ce ştie, gândeşte logic, deduce ca un Holmes actual, realizând un fel de... triangulaţie istorică, extinzând planurile trecutului nostru în trecutul european.*

Când descoperi primul ceva, avant la lettre, eşti un pionier norocos, dar şi trudit, iar Tatu nu numai că a descoperit, dar a mai dat la întors destule lucruri deja recunoscute, comod, ca bătute în cuie!"

La o recentă lansare care a avut loc în cadrul Salonului Axis libri de la Biblioteca Judeţeană V.A. Urechia Galaţi mulţi dintre prieteni au văzut că entuziasmul său este de neclintit, că ar fi în stare să vorbească despre subiectele din cărţile sale 24 de ore din 24, la acea lansare anunţând noi şi noi cărţi, cu surprize.

Aşa cum scrie pe coperta a IV-a a volumului II, *„Povestea Dunării maritime, a Galaţiului şi Sünne Boğazî, e lungă, mai lungă decât un ghem baban de chilim turcesc, obligatoriu roşu, verde ori negru, după culorile flamurilor cuceritoare ale Profetului.*

Situată la capăt de drum fără pulbere, izolată de restul lumii vechi şi noi, Sulina reprezintă o destinaţie mai mult sau mai puţin exotică pentru cei de azi. (...) Această carte aduce lumină în istoria neştiută şi devenirea ei din vremea stăpânilor osmani..."

Strict referitor la Sulina, cele două cărţi se adaugă altora cu acelaşi subiect: „Sulina: Asalturi însângerate. 1854", 2009; „Farul bătrân de Sulina: Adevărul dezvăluit", 2012; „Cheia Dunării împărăteşti: Sulina cea mâlită", 2013; „Tainice rapoarte din Sulina cea neastâmpărată, 1852-1857, 2015 ş.a., ceea ce ne confirmă că Tudose Tatu este unul dintre cei mai împătimiţi cercetători ai subiectului.

Este un fel de declaraţie de dragoste matură, serioasă, de apreciat în aceste vremuri în care frivolismul zeului Marte îşi dă iarăşi în petec, dorind rescrierea istoriei.

ÎI DEDICĂM O POEZIE PLINĂ DE HAZ A INCOMPARABILULUI **PĂSTOREL TEODOREANU**

„Odă sarmalei"

Cum s-ar defini sarmaua?
Vis înaripat al verzei ce-l avu cât a durat
somnul lung metamorfozic în butoiul de murat...
Potpuriu de porc şi vacă, simfonia tocăturii,
imn de laudă mâncării, înălţat în cerul gurii.
O cochetă care-şi scaldă trupu-n sos şi în smântână
şi se-nfăşoară în varză ca în valuri de cadână.
O abilă diplomată ce-a-ncheiat o strânsă ligă
c-o bărdacă de vin roşu şi-un ceaun de mămăligă.
Oponentă din principiu şi un straşnic adversar
pentru tot ce e dieta sau regim alimentar.
Un buchet de mirodenii, o frivolă parfumată
ce te-mbie cu mirosuri de slănină afumată.
Locatara principală ţine-n spaţiu tolerate,
perle de piper picante, boabe de orez umflate.
O prozaică' nnăscută, cum s-o prinzi în prozodie
că de când e lumea, porcul n-a citit o poezie.
Un aducător de sete, de bei vinul cu ocaua.
Iată-n câteva cuvinte, cum s-ar defini ...sarmaua !!!

Aurel Ifrim

FEMEIA, NOAPTEA ŞI CÂNTĂREŢUL

Soţul Codrinei a murit. Trecuse de miezul nopţii. Ploua torenţial cu fulgere şi trăsnete. Căutând adăpost în braţele bărbatului, l-a aflat ţeapăn.

– De mică m-au îngrozit nopţile ploioase. Şi, închipuiţi-vă, azi-noapte...

Cei doi bărbaţi o ascultă adresându-şi priviri deloc admirative. Cârciuma e plină, terasa la fel. Au venit oamenii la o bere rece, la un şpriţ. Băutură se găseşte din belşug. Vinul cu deosebire, este reprezentat de vii celebre. Dar numai etichetele sunt autentice, licoarea pute, e searbădă şi tare ca ţuica. Cu toate acestea, chelnerii abia prididesc.

Cineva cântă la fluier. Ce l-o fi făcut să cânte aşa de trist?... Sunetele fluierului învinge hărmălaia, ajung la urechile Codrinei. Ea îl caută din priviri. Şi-l imaginează uncheş de la munte, cu plete albe, îmbrăcat în sarică albă.

Cântăreţul - un copilandru, se află la o masă lungă, abia zărindu-se printre sticle şi bărbaţi. Comesenii lui râd tare, chiuie, răcnesc sudalme, dar el cântă fără să-i ia în seamă.

Cei doi bărbaţi încearcă să-i fie femeii pe plac. Vârstnicul spune un banc idiot şi vulgar. Sub privirile nedumerite ale celuilalt, isprăveşte cugetând: „ - Ca să vezi ce-s în stare oamenii când dau de-o muiere". Femeia oftează adânc, se ridică:

– Plec.

– Merg cu tine... Ai nevoie de ajutor...

– Nu se cade! şopteşte ea glumeţului.

A plecat. Sub privirile mustrătoare ale nevestelor şi lacome ale soţilor. E frumoasă Codrina. Tristeţea îi dă un aer misterios, ceva între atrocitate şi candoare. Chipul excesiv de alb, lipsa oricărei cochetării, nici măcar a vinovatului fără vină – ruj, statura impozantă, dau loc unor comentarii atât de libere, că ne abţinem să le dăm hârtiei imaculate.

Gândul Codrinei este la mortul ei.

„S-a purtat frumos cu mine, ca un adevărat domn. Era generos. Pe unde l-au dus paşii mi-a luat câte-o amintire: coliere, brăţări, ceasuri şi inele preţioase, o adevărată colecţie. Ştia multe despre mine, mă cunoştea bine, însă niciodată nu m-a mustrat. Deşi i-am dat motive... De ce a murit aşa de tânăr?... "

La restaurant. Cel care se crede tare şugubăţ bea vârtos, comeseanul fumează absent. Se cunoscuseră în urmă cu o oră. Prin Codrina. Primul are în jurul a cincizeci de ani, doi copii mari şi o nevastă care-l bate, când vine acasă beat. Meseria de sobar, l-a ajutat să cunoască tot felul de oameni. Prin câte case n-a fost el, ehe!... Cu toate acestea, nevastă-sa îl bate. Uneori.

- Ehe!... oftează meşterul turnându-şi în pahar. Ce ştii dumneata despre viaţă? Ţi-a venit totul pe tavă. Facultatea ai făcut-o pe gratis, funcţia ai primit-o plocon. Ai putea să mai comanzi un rând. Ţi-s pline buzunarele cu lovele.

– Ei, şi!... doar nu-mi eşti tată.

– Asta ar mai lipsi !... Copiii mei sânt oameni serioşi, nu fluieră-vânt. Băiatul meu e aprozarist, fata îi croitoreasă. Toate cucoanele ştabilor coase la ea. Astea zic şi eu că-s meserii! Ce ştii să faci, dom' inginer? Învârţi trei hârtii, sorbi la cafele, şi gata.

Tânărul ascultă cu gândul aiurea. Îi pare rău de Codrina. Bună fată!... În timpul studenţiei l-a ajutat, i-a dat bani, uneori i-a plătit chiria pe garsonieră. Tot ea l-a şi-nsurat. Cu o verişoară de-a ei. Familie de vază!... Socrul e cojocar!... Fiică-sa... nu seamănă cu scumpa de Codrina, nici atât. E bleagă, lălâie. Şi-l iubeşte, of! , mult îl mai iubeşte!... Dracu' s-o ia de viaţă!...

– Haide, dom' inginer, dă un rând, acilea!

Vine şi vinul. Acru, prost, trăsnind a sulfiţi.

–Ptiu!... uite, unu' ca tine a stricat băutura asta... Noroc!

– Dacă nu-ţi place, de ce bei?

Se golesc sticlele parcă ar fi cu miere. Până să zici una–alta, s-au isprăvit. Sobarul chiar i-a şi zis unele tinerelului. Omul pune mâna pe scaun gata să-l repeadă în capul meseriaşului.

– Ascultă, nu-s obişnuit să mi se ordone. Vezi-ţi de sobele tale şi nu te lega de profesia mea. Doar nu iau banii pe ochi dulci.

– Atâta-ţi zic: cum dau peste tine la Codrina, îţi crăp capu'. Mă-mbăt şi-ţi crăp capu'. Inginerul ridică ochii, deschide gura să-i zică una sobarului, dar mirându-se ce gânduri prosteşti l-au cuprins, cheamă chelnerul şi plăteşte.

– He – he!... poţi să mă cinsteşti cu o sută de sticloanţe, la Codrina eu nu renunţ.

Calm, tânărul apucă urechea convivului şi o răsuceşte, o răsuceşte... Victima îl păleşte cu sticla. Sticla se sparge. Puştiul cântă la fluier. Trist cântec!... Ce l-o fi găsit?

În acest timp, Codrina împreună cu rudele îmbăiază mortul. Văduva boceşte. Bătrânele o duc în dormitor. Peste tot numai covoare şi alte obiecte de valoare. Plânge Codrina. Plânge o vreme, îmbracă hainele cele noi, negre, se priveşte-n oglindă. Are ce sa vadă: fruntea netedă, obrajii ca piersica, gura ademenitoare. „ - Mâine-l îngropi !" şopteşte celei din oglindă.

Spre seară, apare meşterul. Un bandaj alb îi împodobeşte capul. În apartament sânt doar ei doi. Ei şi mortul. Ceilalţi s-au dus pe la casele lor. Au plecat cu braţele pline. Meşterul este expediat şi el de urgenţă. La casa Codrinei. Undeva, la marginea oraşului. Aşa i-a spus Codrina: s-o aştepte acolo.

S-a dus sobarul. Cântând s-a dus. Urechea ruptă îi zvâcneşte.

„- Da' şi eu ştiu că l-am pocnit bine. Ce-o fi cu el, acum?"

Ce să fie? Bea. Împreună cu doi colegi de muncă. Băieţi buni, bărbaţi adevăraţi. După o vreme se despart. Pleacă şi el la Codrina. După câţiva paşi, o femeie tânără, elegantă, îl ia de braţ.

– Te-am aşteptat să mergem la film, spune ea încet.

– Du-te singură ! mormăie soţul mohorât.

Braţul ei tremură puţin. Îi vine să plângă, să... Îşi ia soţul de mijloc, îi surâde. Surâsul îi luminează chipul. Ca o lumină sfântă e chipul ei.

– Azi eşti puţin indispus... Ce-i cu braţul tău ?

– Eeeee... m-a poc... Am căzut.

– Doamne!... eşti ca un copil. Nu-i nimic. Mămica te va-ngriji, te va ocroti.

„- Ce mai cloşcă, uf!" gândeşte el obidit. S-a săturat de surâsul ei supus, de afecţiunea ei permanentă.

Până la 26 de ani lumea îi zicea „lălâia cea miloagă". Şi-ntr-o zi, s-a-ndrăgostit, de nu mai ştia ce-i cu ea. Toată singurătatea de până atunci, toate iubirile ei pentru păpuşi, flori şi lucruri de mână, s-au transformat într-un rug enorm, mistuitor. S-a îndrăgostit şi a înflorit. Imaginaţi-vă un floricică măruntă-măruntă pierdută în stratul de flori învoalte. Deodată, acest pirpiriu fapt al naturii se ridică, întrecând în frumuseţe şi gingăşie toate florile din preajmă. Măritişul a fericit-o. Pentru o vreme. Apoi a cunoscut şi dezamăgirea, incapacitatea lui de a iubi cu adevărat. El pare un om rece, distant, plin de calcule. Dar nu-i băiat rău. A crescut singur, atâta tot. Parcă ea nu ştie ce-i singurătatea!... N-a crescut ea, singură, alungată de colo-colo...

Nu!... n-o să lase în ruină un templu ridicat cu atâta trudă!... Nu lasă ea lucrurile la voia întâmplării!... Se strânge puternic de braţul lui, surâde.

De undeva se aude fluieraşul cântând. Trist, tânguitor, cântecul se stinge încet.

Odată cu lumina zilei ce se stinge şi ea, învăluind oraşul într-un întuneric plin de taine...

MEDIC EMINENT ȘI ARTIST DE VALOARE

CORINA ELENA DI VREARI

Invitată la *festivalul „GERGINA 2023”* –Dom Kulture Negotin–Serbia Centrală - SERBIA dr. Corina Elena Badea a impresionat organizatorii și publicul. Aplaudată îndelung și ovaționată, rugată să-și exprime opinia despre eveniment, demna reprezentantă a Tulcei, a rostit o scurtă alocuțiune:

Doresc să dedic acest frumos cântec, pe care l-am auzit prima dată în familia mea, tuturor prietenilor mei vlahi, armânji și români, care m-au sprijinit și pe care i-am simțit aproape de suflet!

Doresc să mulțumesc prietenilor din Serbia și în mod special celor din Negotin, pentru onoarea de a mă invita la acest frumos și unic festival!

Mulțumesc Dr. Sinisa Celojevic pentru căldura cu care ne-a primit și pentru organizarea acestei, a paisprezecea ediții a festivalului „GERGINA 2023”

Mulțumesc artiștilor de valoare, care ne-au primit cu drag în mijlocul lor, Jovan Miljkovic și maestrului Slobodan Pecic pentru frumoasa orchestrație!

*Mulțumesc dragilor mei **Mihai Bizdu,** Claudia Catalin Berciu, Daniela Pejcic, pentru susținere și loialitate necondiționată!*

Doresc să mulțumesc publicului din Negotin, care ne-a dat o lecție de excepție, prin modul în care a știut să ne primească, să ne încurajeze și să ne susțină!

„Ne plecăm în fața voastră pentru cât de frumos ați cântat! „ - *a fost replica pe care am primit-o de la frații noștri din Negotin și pe care nu o voi uita niciodată!*

Mă înclin în fața voastră! Cu drag și respect, Dr. Corina Elena Badea

P. S. Am cântat acest cântec în limba română, pentru ca tot publicul din sală, să înțeleagă cuvintele. A fost un public ales, care a dorit în mod special să înțeleagă cuvintele acestui cântec. Al doilea cântec „Feată oclju'ts mâsinatu”, l-am cântat în armânește.

REVISTA NOASTRĂ A CONSEMNAT DISCURSUL ÎN CHIP DE ADMIRAȚIE ȘI PREȚUIRE!

Dorin Popescu

PROFIL DE PROFESOR

Profesorii (profesorii autentici, cu vocație și har – Profesorii) sunt cei mai frumoși oameni din viața mea. În nici o altă parte a lumii mele sociale nu regăsesc, egal, dăruirea și angajamentul lor etic. În afara Mamei mele și a Tatălui meu, Profesorii mei Perfecți, aș avea câteva mici tușe de adăugat, (și) aici, la 2-3 modele de Profesori din cele ce respiră încă, puternic, în școala românească.

Florin-Cristian Anastasiu

Prieten vechi și fin din tinerețea noastră de la Universitatea "Ovidius", de la Literele domnului Marin Mincu. Un antrenor de spirite în sensul cel mai nobil și cel mai înalt. Profesor de limbă și literatură română, director/manager la prestigiosul Colegiu Dobrogean "Spiru Haret" din Tulcea. Și (deloc întâmplător) vicepreședinte al Asociației "Casa Mării Negre / Black Sea House". Un Profesor de excelență, erudit, cu empatie uriașă pentru toate temele paideice. Cu o aristocrație rar egalabilă în spațiul public românesc. Cu o abnegație rar egalabilă pentru creșterea etică a elevilor, pentru "dălțile" și duminicile binefăcătoare ale limbii române, pentru România ca proiect colectiv în care (mai) merită să crezi. Florin a organizat impecabil, recent, la Tulcea, alături de colegii săi (profesorii de la "Spiru") și partenerii lor instituționali, un formidabil Program omagial dedicat împlinirii a 140 de ani de la înființarea actualului Colegiu "Spiru Haret". A făcut loc, generos, în Program, pentru ample dezbateri pe tema limbii române, în cadrul Mesei rotunde internaționale "Limba română, blestem și binecuvântare", unde experți din Republica Moldova și Ucraina au discutat onest, "la cald", despre "accesul la educație în limba română în secolul 21 – limba română ca vector de exprimare a valorilor specifice spațiului cultural românesc și european". A prezidat modest și discret, însă cu mână

forte, un Program de activități divers și ambițios. Am văzut, la Tulcea, cu această ocazie, o Școală Românească și Europeană autentică, vie, expresivă, creativă, spațiu ideal de formare și educare a caracterelor și a minții pentru câteva sute de tineri – Colegiul Dobrogean "Spiru Haret". Am putut aprecia astfel, la fața locului, excelența activității profesionale a lui Florin în calitate de manager/director al Colegiului. Am apreciat totodată înaltele standarde de calitate ale actului de educație realizat la "Spiru", precum și calitatea evenimentelor festive organizate în cadrul Programului omagial „CDSH – 140 de ani de educație la Tulcea!". Am apreciat, mai ales, abnegația desăvârșită a lui Florin în promovarea culturii române și a educației ca opțiune și ca model de performanță în viață, pentru toți tinerii care au crescut frumos din abnegația Sa. Florin este (și rămâne), la Tulcea, o voce etică fermă și sigură, într-un ocean al deriziunii. Florin este (și rămâne), la Tulcea, un antrenor de suflete și unul de spirite. Mulțumiri alese, Florin, pentru chirurgia etică și performanțele manageriale de la "Spiru"! La mulți ani Colegiului Dobrogean „Spiru Haret" din Tulcea, precum și elevilor, profesorilor și prietenilor acestuia! Sunt sigur că încă mai sunt, în România, dincolo de praful în care locuiesc oportuniștii și slugile, Profesori ca el... Ca Florin-Cristian Anastasiu.

Aurel Ifrim

ÎNTRE SUBLIM ŞI ABJECT - VALENTIN ŞERBU

(20 iunie 1934 - 29 ianuarie 1994)

Fiul Fevroniei (născută Graciov) şi al lui Anton Şerbu. După şcoala primară la Tulcea (1940-1944), urmează cursurile liceului „Spiru C. Haret" de unde a fost exmatriculat pe motive politice în 1951, fiind închis timp de aproape 3 ani. Termină liceul abia în 1968, la cursuri fără frecvenţă. Între timp lucrează ca electrician la Medgidia (1955-1961), Eforie (1961-1964), Constanţa (1964-1965), Tulcea (1965-1971), obţinând apoi un post la Biblioteca Judeţeană din Tulcea. Şi-a descoperit vocaţia de scriitor, fiind promovat de Marin Preda, directorul Editurii Cartea Românească. A locuit o perioadă la Bucureşti. După 1989 nu i s-a mai publicat nimic, scriitorul trăind din mici expediente, care l-au dus într-o cumplită deznădejde şi i-au provocat moartea.

Iată rezumată viaţa unui om. Dacă acest om ar fi fost unul oarecare, ne rezumam şi noi la cele câteva cuvinte menţionate mai sus. Dar Valentin Şerbu a fost o personalitate a literaturii române şi un om cu însuşiri alese. În anul 1951 liceanul de numai 17 ani a fost exmatriculat şi întemniţat ca „duşman de clasă". Alături de alţi tineri de vârsta lui, el ieşise pe stradă strigând ***„- Trăiască Regele!"***. Valentin a fost condamnat la trei ani de puşcărie. După ispăşirea nedreptei pedepse i s-a interzis să locuiască în Tulcea. Nu i s-a permis să-şi continue liceul. Foştilor deţinuţi politici nu li se dădea voie să urmeze nici măcar cursurile vreunei şcoli de meserii. Solicitărilor repetate de a i se permite să se înscrie la o şcoală de calificare, într-o profesie oarecare – nu avea preferinţe, i-au răspuns cu furie:

„– Du-te la ***munca de jos***".

Cei din fruntea ţării manifestau un dispreţ suveran pentru munca fizică, atribuindu-i acest defăimător calificativ. Valentin, fecior de jurist, a înţeles că nu are de ales. S-a dus „la munca de jos": muncitor cu braţele pe unde a găsit de lucru. A lucrat pe un şantier din Medgidia. Izgonit iarăşi ca „duşman al poporului" a plecat la Eforie, unde, prin bunăvoinţa unui diriginte de şantier, fost şi el deţinut politic, s-a calificat în meseria de electrician. Dar şi la Eforie a fost atacat ca „duşman-al-nu-ştiu-cui". Atunci tânărul s-a ascuns între miile de muncitori necalificaţi - docherii din portul maritim constănţean. În 1964 i s-a îngăduit să lucreze din nou ca electrician. După alţi doi ani va reveni la Tulcea. O perioadă a săpat gropi pentru plantarea stâlpilor de susţinere a sârmelor de transport electric la Întreprinderea de Reţele Electrice.

„- Nu ştiu cum am rezistat atâtor umilinţe, dar am convingerea că tot ce mi s-a întâmplat a fost ***planificat...*** *Poate că altfel nu înţelegeam ce este suferinţa şi nu ştiu dacă m-aş fi apucat de scris*" – se mărturisea el.

Valentin a publicat primele proze în revista „Tomis". În 1971 i se acceptă ocuparea unui modest post la Biblioteca Judeţeană din Tulcea. În acelaşi an, sorţii au voit ca la Tulcea să apară într-o întâlnire cu cititorii, marele prozator **Marin Preda**, directorul prestigioasei edituri Cartea Românească.

După eveniment, în drum spre hotel, Marin Preda a fost oprit de un grup de tulceni. „ - Nu v-ar face plăcere să beţi un vin de Tulcea?... în compania unor gurmanzi locali ?"

Maestrul şi-o fi zis „-De ce nu?". La petrecerea cu pricina a fost adus un bărbat voinic cu o chitară sub braţ. Fără prea multe fasoane, el a pornit să cânte de „of şi aoleu". Fermecat de repertoriul cântăreţului ad-hoc, oaspetele, om cu al şaselea simţ – ca toţi marii artişti, a privit atent spre cântăreţ. L-a-ntrebat de unele, de altele. „Cântăreţul", nimeni altul decît eroul nostru, Valentin, răspundea întrebărilor cu aplomb şi cu umor. Spre deliciul marelui scriitor. Cineva s-a apropiat de urechea scriitorului. Astfel a aflat cu mirare că în faţa lui se află un fost deţinut politic, cu preocupări nu doar muzicale.

„–Aşa, deci scrii proză scurtă!... Păi să-mi trimiţi la editură... cât mai curând!"

Lecturile l-au convins pe Marin Preda, autorul trebuie ajutat. L-a chemat în capitală şi i-a publicat cărţile, făcând dintr-un paria osândit, un simbol al îzbânzii. Publicat anual, cu acces temporar în tabăra de creaţie de la Palatul Mogoşoaia, lângă scriitorii mari ai timpului: Cezar Ivănescu, Geo Bogza, Marin Preda, Ştefan Augustin Doinaş, Ştefan Bănulescu, Paul Georgescu, D.R. Popescu, George Bălăiţă, Iosif Naghiu, D. Solomon şi mulţi, mulţi alţi literaţi.

Unii critici literari i-au atribuit calificativul de „prozator umoristic". Da, el a fost un om plin de umor, un umor cald şi o ironie uşor acidă, atât cât să semnalizeze fenomenul, fără să rănească persoana. Atribut al oamenilor superiori, al spi-

ritelor vivace, dar sensibile, verva lui cu statut de pamflet era aruncată ca un năvod în apa tulbure a societăţii viciate de politică pentru a prinde rechinii şi a-i semnala: „– Păziţi-vă!". În lumea aparent ficţională construită de el, oamenii sunt nişte bieţi „figuranţi" trăind în cetăţi închise, izolaţi de universul contemporan din porunca stăpânirii (romanul ***Figuranţii***, 1974). Eroii cărţilor sale trăiesc iluzia libertăţii, în fapt, o hidoasă pocire a realităţii. De aici şi „fantasticul" lumii lor (volumul ***Fantastice***); sub pânza subţire a satirei sale se ascunde abil adevărul; ***„Provinciale"*** – este o lume etern provincială, plasată la marginea societăţii omeneşti, controlată şi dirijată.

Un cronicar semnalează că scrierile lui V. Şerbu sunt: „ *...o radiografiere a mediilor marginale ale societăţii, populate cu indivizi mediocri, eşuaţi moral şi material*". Se sugerează ideea că românii au devenit victimele unei lumi alienate, iar satira autorului nu este o zeflemisire a unor biete fiinţe supuse eşecului metodic, ci o adevărată filipică adresată celor ce poceau fiinţa omenească, proiectând-o într-un absurd grotesc. Sunt oarece similitudini între prozele lui V. Şerbu şi Ion Băieşu, o paralelă între lumile celor doi literaţi.

Umorul spontan şi autoironia

Regretatul regizor şi dramaturg, Puşi Dinulescu povesteşte în cartea lui de memorii de la Mogoşoaia, cum într-o dimineaţă, Valentin cobora în grădina palatului şchiopătând. „- De ce mergi şontâc, Valentine?" l-a chestionat dramaturgul Teodor Mazilu: „- Mă doare piciorul cu care am scris azi noapte" - răspunse el folosind deliberat cacofonia.

 # Romanele „Expediţia" (1972), „Figuranţii "şi „Baltazar" (ambele în 1974), „Inocentul"(1980) tratează aceeaşi umanitate, dar în raporturi mai complexe. Aceleaşi fiinţe alienate, în curs inexorabil de prăbuşire (la fel ca şi „casa cu molii" unde trăiesc membrii clanului Vesper din romanul „Figuranţii", în care Sorin Titel vede o rescriere a „Poveştii unui om leneş" cu procedeele specifice prozei contemporane), sunt urmărite în procesul lor involutiv; tema este unică, surprizele diegezei sunt excluse. Însă, şi aici de la monotonia asumată prin comentariul narativ egal, descriptiv, neimplicat, prozatorul îndreaptă atenţia spre viaţa interioară a protagoniştilor, oameni incapabili de a trăi autentic, asemănători, însă particularizaţi prin mobilul fiecărei ratări. **(Virgil Cuţitaru, Convorbiri literare, Iaşi, 1978)**

După anul 1989, noile edituri, majoritatea finanţate de stat, au publicat „best-selleruri" fabricate pe computer. Ca mulţi confraţi de vârsta sa, Valentin era muritor de foame. Uniunea Scriitorilor din România nu a făcut nimic pentru scriitorii români de vârsta a doua care, asemenea lui Valentin scriseseră din convingerea că aceasta le fuse menirea, nu o făcuseră în slujba Puterii, cum atâţia alţii... Mărturie stau toate cărţile lui.

 # Dacă, înainte de 1990, au existat printre scriitori unii care se opuneau ideologiei oficiale, această opoziţie nu a căpătat forme politice decît în rare cazuri. Operele cu vagabonzi şi asociali ale lui **Valentin Şerbu** *erau mai radical anti-socialiste decît ale lui Ţoiu, care se înscria în falsele dezbateri despre comuniştii buni şi răi.* ***(Cornel Nistea)***

Valentin Şerbu a fost un scriitor profesionist de maximă modestie. Nu s-a rugat de cronicarii care îi omagiau opera să-l elogieze pe sute de pagini, sărind astfel în ochii celor de la Putere; deşi apropiat al lui Marin Preda (sau poate de aceea), el nu a pomenit vreodată Maestrului cum că ar trebui să fie trecut pe lista aspiranţilor la premiile Uniunii Scriitorilor; deşi comparat de critici literari ca Virgil Cuţitaru cu Ilf şi Petrov, el nu a strigat (precum alţii, destui, oho!...) să-i fie răsplătită opera cu premii băneşti ori materiale.

Pentru toată această excepţională modestie, Valentin a plătit, în ultima parte vieţii, cu noi umilinţe. Scriitor pe cât de valoros, pe atât de modest, viaţa acestui român exemplar în toate, a pornit, la 17 ani sub auspiciile terorii şi năpastei, iar în momentul când se cuvenea să fie onorat pentru opera sa, el a fost din nou năpăstuit: prin abandon. Dacă în adolescenţă a avut resurse fizice şi psihice să facă faţă unei existenţe mizere, la 59 de ani, Valentin – prietenul şi protectorul celor împilaţi, şi-a pierdut tot elanul şi umorul său proverbial. Spunea mereu: „- *Nu-mi doresc decât să pier...*" Şi dacă prietenii apropiaţi îi răspundeau „–*Nimic mai simplu decât să mori*" – încercând astfel să-l sprijine moral, dragul nostru Valentin răspundea, dus pe gânduri: „- ***Dacă-i aşa, am s-o şi fac***".

Refuzul tuturor editurilor de a-l mai publica, gravele lipsuri materiale, îi inoculaseră ideea că duce un trai fără rost. Valentin s-a îmbolnăvit de inimă rea. Şi a hotărât „*Să treacă apele in brişcă*" (Vintilă Ivănceanu, „Moartea trubadurului"). Dar fără să-l plătească pe barcagiul Caron: la abandon, a răspuns cu abandon...

Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească!

Prof. dr. Monica BUHAI
inspector școlar pentru arte

OLIMPIADA NAȚIONALĂ CORALĂ

Tulcea, 5-7 aprilie 2023

După o prea lungă perioadă de nedorită și nemeritată pauză, determinată de precauții de natură sanitară, muzica corală s-a auzit din nou.

Muzele zâmbesc, tinerii cântă, lumea se bucură, plină de speranță!

Pentru noi, ca educatori, este extrem de interesant să urmărim impactul muzicii corale asupra vieții copiilor și a tinerilor, mai ales. Cântul vocal în ansamblu joacă un rol esențial în societate, deoarece aduce oamenii împreună și promovează sentimentul de apartenență la comunitate. Activitatea vocală corală are numeroase beneficii, atât pentru indivizi, cât și pentru societate în ansamblu.

În primul rând, ea poate îmbunătăți sănătatea mintală și starea de bine. Cântatul într-un cor ne poate feri de stres, anxietate și depresie. Mai mult decât atât, cântatul într-un cor ne cere să ne concentrăm asupra momentului prezent și ne ajută să ne deconectăm de la diverși perturbatori, atât de prezenți acum în viața de zi cu zi.

Cântul coral promovează munca în echipă, dar și responsabilitatea individuală, deoarece oferă oportunitatea ca oamenii să se conecteze între ei și să închege relații semnificative, bazate pe cooperare – acțiune – reușită.

În al doilea rând, muzica corală poate fi un factor de civilizare și facilitează înțelegerea diferențelor dintre oameni. Multe coruri interpretează lucrări din zone culturale diverse, ceea ce permite publicului să experimenteze stiluri muzicale diferite și să învețe despre tradiții, obiceiuri ale altor popoare. Corurile pot aduce împreună oameni din medii sociale diferite, promovând unitatea, diversitatea și înțelegerea.

În al treilea rând, interpretarea corală poate îmbunătăți abilitățile muzicale și educația.

Cântatul într-un cor oferă pentru indivizi oportunitatea de a-și ameliora tehnica vocală, muzicalitatea, performanța în general. Mai mult decât atât, multe coruri includ în repertoriul lor piese complexe, provocatoare, care pot cere cântăreților să-și îmbunătățească cunoștințele și deprinderile muzicale.

În cele din urmă, muzica corală poate avea un impact pozitiv asupra societății în ansamblu. Ea poate inspira oamenii și poate crește gradul de conștientizare cu privire la probleme sociale importante, cum ar fi durabilitatea mediului, justiția socială și egalitatea sau poate aduce bucurie, momente de divertisment pentru publicul de toate vârstele.

În perioada 5-7 aprilie 2023 s-a desfăşurat la Tulcea etapa naţională a Olimpiadei Naţionale Corale, eveniment la care au participat elevi și profesori de la 20 de unităţi de învăţământ liceal din municipiul Bucureşti, judeţele: Arad, Buzău, Bihor,Botoșani, Braşov, Caraş-Severin, Cluj, Dâmbovița, Iași, Maramureş, Olt, Suceava și județul gazdă.

Prezența la Tulcea a peste 800 de persoane a fost o bucurie, dar și o mare provocare. În cele 3 zile s-au desfășurat activități specifice, dar au existat și momente de relaxare, de cunoaștere și socializare.

Pentru acest proiect, partenerii Inspectoratului Școlar Județean Tulcea au fost: Consiliul Județean Tulcea, Primăria Municipiului Tulcea, Episcopia Tulcii, Centrul Cultural "Jean Bart" Tulcea, Ansamblul Artistic Profesionist "Baladele Deltei" Tulcea.

De asemenea, un sprijin substanțial au oferit Liceul de Arte "George Georgescu" Tulcea, Asociația de Părinți "George Georgescu", Colegiul Dobrogean "Spiru Haret" Tulcea și sponsorii S.C. MOESIS – Piccolo Angelo S.R.L., S.C. FRAHER S.R.L., S.C. LIDAS S.R.L.

Prima zi a Olimpiadei a debutat cu Ședința tehnică a Comisiei Centrale, la care au participat și toți dirijorii ansamblurilor înscrise în concurs. Au fost prezentate, dezbătute diverse aspecte ale regulamentului, s-au făcut propuneri pentru edițiile următoare.

Joi, 6 aprilie 2023, de la ora 10.00, ansamblurile înscrise în concurs au fost programate pentru evoluția scenică, pe secțiuni:

A. coruri de la colegii/licee de arte (la Liceul de Arte "George Georgescu" Tulcea);

B. coruri de la colegii/licee, altele decât cele de arte (la Colegiul Dobrogean "Spiru Haret" Tulcea);

C. coruri de la licee/seminarii teologice (la Centrul Cultural "Jean Bart" Tulcea).

După amiaza aceleiași zile a adus împreună, la Satul Pescăresc, toți participanții – 20 de coruri, dirijorii, profesorii însoțitori. A fost o experiență intensă determinată de numărul mare de participanți, diversitatea activităților desfășurate, dar, mai ales, de implicarea deplină, empatică, a tuturor.

Doamna inspector școlar general, Viorica Pavel și doamna Andreea Matache, arhitectul-șef al municipiului Tulcea, au adresat câte un cuvânt de bun venit participanților, apoi a urmat o scurtă prezentare a județului Tulcea și vizitarea Satului Pescăresc.

Pe aleile satului, tinerii și profesorii lor au plantat pomi - câte unul pentru fiecare ansamblu coral care a avut evoluție în concurs, semn al promisiunii de a reveni pe meleaguri tulcene.

A urmat un spectacol folcloric cu cântece și dansuri din toate zonele țării. Tinerii au cântat și au dansat împreună, au avut activități comune de cunoaștere și socializare.

Vineri, 7 aprilie 2023, la Centrul Cultural "Jean Bart" Tulcea s-a desfășurat festivitatea de premiere și Gala. Publicul a ascultat și a aplaudat cele 3 coruri care au primit locul I.

Evaluarea evoluției ansamblurilor corale a fost realizată, pe secțiuni, de o comisie alcătuită din cadre didactice universitare, dirijori, profesori de specialitate, personalități ale vieții muzicale:

PREȘEDINTE, Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile STANCIU, Universitatea „Babeș Bolyai" Cluj-Napoca

PREȘEDINTE EXECUTIV, Prof. Dr. Monica BUHAI, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea

VICEPREȘEDINTE COMISIA PENTRU LICEE/COLEGII DE ARTĂ - MUZICĂ,

Prof. Univ. Dr. Habil. Sandu Eugen PETRE, Universitatea din Craiova

MEMBRI:

Conf. Univ. Dr. George DUMITRIU, Universitatea de Artă „George Enescu" Iași

Lect. Univ. Dr. Rodica TRANDAFIR, Academia de Muzică „Gheorghe Dima" Cluj-Napoca

Lect. Univ. Dr. Florian COSTEA,Universitatea Națională de Muzică București

VICEPREȘEDINTE COMISIA PENTRU LICEE/COLEGII ALTELE DECÂT CELE DE ARTĂ- MUZICĂ,

Prof. Francisc MUREȘAN, Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță" Cluj-Napoca

MEMBRI:

Prof. Dorin Florian CHEREJI, Colegiul de Arte Baia Mare

Prof. Marius Florian RĂGĂLIE, Liceul de Arte „Margareta Sterian" Buzău

VICEPREȘEDINTE COMISIA PENTRU LICEE/SEMINARII TEOLOGICE,

Prof. Univ. Dr. Pr. Vasile STANCIU, Universitatea „Babeș Bolyai" Cluj Napoca

MEMBRI:

Lect. Univ. Dr. Victor ȘAPCĂ, Facultatea de Teologie Ortodoxă Craiova

Conf. Univ. Dr. Pr. Stelian IONAȘCU, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul"-București

Lect. Univ. Dr.Gabriel Ionuț NĂSTASĂ, Facultatea de Teologie Ortodoxă Iași

SECRETARI ai celor 3 secțiuni:

Prof. Liuba BUCIOC, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea

Prof. Dr. Liliana ANASTASIU, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea

Prof. Mariana PAVEL, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea

Conform regulamentului, Ministerul Educației a acordat câte 3 premii pentru fiecare categorie, bugetate astfel: premiul I - 600lei/elev, premiul al II-lea - 400lei/elev, premiul al III-lea - 200lei/elev.

Au mai fost oferite 2 premii speciale, asigurate de Episcopia Tulcii și Asociația de Promovare a Culturii Muzicale, *Young*, precum și 2 mențiuni ale juriului.

Numele formaţiei corale	Unitatea de învăţământ	Judeţul	Numele dirijorului	Premiul
"Anima Mundi"	Colegiul de Muzică "Sigismund Toduță" Cluj-Napoca	Cluj	Andrei Dunca	**I**
"Transilvania"	Liceul Vocațional de Muzică "Tudor Ciortea" Brașov	Brașov	Mihaela Mureșan	**II**
"Cantabile"	Liceul de Arte "Bălașa Doamna" Târgoviște	Dâmbovița	Florin Emil Nicolae Badea	**III**
"Armonia"	Liceul de Arte "Sabin Păuța" Reșița	Caraș-Severin	Emanuela Moldovan	Mențiune specială
"Collegium"	Colegiul Național de Arte „Octav Băncilă" Iași	Iași	Petru Cosmin Morariu	Mențiune specială

Primăvara a adus la Tulcea multicolore buchete muzicale din toate zonele țării!
Etapa națională a Olimpiadei Naționale Corale, Tulcea, 5-7 aprilie 2023, a constituit o sărbătoare a prieteniei și a bucuriei de a fi împreună în numele Muzicii!

NOTA REDACȚIEI: *La Gala Olimpiadei Naționale Corale, au fost prezenți: Vicepreședintele Consiliului Județean Tulcea, Mihai Huleni, primarul municipiului Tulcea, Ștefan Ilie, subprefectul Timur Memet, inspectorul școlar general, Viorica Pavel, inspectorul școlar general adjunct, Constantin Coca, și, nu în ultimul rând, Preasfințitul Visarion, Episcopul Tulcii.*

CONCURSUL „POVESTE DE PAȘTE", EDIȚIA A TREIA, 2023

Competiție online organizată de Consiliul Județean Tulcea pentru a marca cea mai mare sărbătoare a creștinătății.

În total, la concursul „Poveste de Paște" s-au înscris aproape 300 de tulceni de toate vârstele, din tot județul Tulcea. Tinerii tulceni au trimis pe adresa Consiliului machete, coșuri tradiționale, picturi, desene, grafică, versuri sau melodii interpretate într-o manieră inedită.

Festivitatea a fost deschisă de Lavinia Țandără, în vârstă de 10 ani, din Jijila, câștigătoare a unuia dintre cele două premii speciale, care a impresionat audiența cu o melodie pe temă religioasă.

Câștigătorii competiției din acest an:

Marele premiu: Florentina Isa, în vârstă de 32 de ani, din Cerna

Premiul I: Sabina Ioana Popa, în vârstă de 16 ani, de la Liceul „Gheorghe Munteanu Murgoci" din Măcin

Premiul II: Ana Maria Iacob, în vârstă de 18 ani, de la Palatul Copiilor Tulcea

Premiul III: Denisa Cristiana Ganea, în vârstă de 14 ani, de la Școala Gimnazială Casimcea

Mențiune: Maria Dumitru, în vârstă de 18 ani, de la Liceul de Arte „George Georgescu" Tulcea

Mențiune: Răzvan Gioadă, în vârstă de 14 ani, de la Școala Gimnazială Casimcea

Premiu special: Lavinia Țandără, în vârstă de 10 ani, de la Școala Gimnazială Jijila

Premiu special: Andra Cernamoriț, în vârstă de 19 ani, din Jijila (student ASE București)

Premiu de originalitate: Elena Cimpoeșu, în vârstă de 16 ani, de la Palatul Copiilor Tulcea

Marele Premiu

Premiul I

Premiul II

Premiul III

Vicepreședintele Consiliului Județean Tulcea, Mihai Huleni:

„Încep prin a vă felicita pe fiecare dintre voi pentru lucrările deosebit de interesante pe care le-ați înscris în concurs și să vă mulțumesc pentru faptul că ați răspuns pozitiv provocării lansate de Consiliul Județean Tulcea pentru a marca această mare sărbătoare creștină. A fost o concurență serioasă, cu sute de lucrări înscrise, iar calitatea celor câștigătoare este neîndoielnică."

PODUL PESTE DUNĂRE, pictură de **Nicu Chirnogea** din Măcin